Grong Kommune

- Et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold

Årsbudsjett 2014

Handlingsplan 2014

Rullering av økonomiplan

2014 – 2017

Vedtatt av kommunestyret
i sak 81/13

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 Kommunestyrets vedtak i sak, møte 19.12.2013. 4

2 Sammendrag av budsjett og økonomiplan 4

2.1 Innledning 4
2.2 Investeringstiltak: 4
2.3 Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan. 6
2.4 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 1, Administrasjon og fellestjenester. 8
2.5 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 2, Oppvekst og familie. 8
2.6 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 3, Helse og omsorg. 9
2.7 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 4, Næring, miljø, kultur og teknisk. 10
2.8 Omstillingsbehov fremover. 10
2.9 Sluttord 12

3 Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis 12

4 Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune 13

4.1 Visjon og overordna strategier 14
4.2 Overordnede handlingsregler for Grong kommune 14
4.3 Handlingsplan for 2014 14

5 Selvkost 16

6 Organisering 17

6.1 Politisk organisering 17
6.2 Administrativ organisering 19

7 Befolkningsutvikling 20

7.1 Innledning 20
7.2 Befolkningsutvikling 2007-2013 og prognose 2014-2017 20

8 Rammebetingelser 21

8.1 Generelle forutsetninger 21
8.2 Lønnsbudsjettering 21
8.3 Sosiale kostnader 21
8.4 Pensjon 22
8.5 Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse 23
8.6 Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning 25
8.7 Momskompensasjon fra investeringsprosjekt 32
8.8 Kapitalkostnader 32
8.9 Flyktninger 34
8.10 Lønn – og sosiale utgifter 35
8.11 Netto driftsresultat 36
8.12 Eiendomsskatt 36
8.13 Konsesjonsavgifter 38
8.14 Konsesjonskraftinntektene 38
8.15 Disposisjonsfond og kapitalfond 39

9 Administrasjon og fellestjenester 40

9.1 Beskrivelse av område 40
9.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak 40

10 Oppvekst og familie 43

10.1 Beskrivelse av området 43

10.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak 43

11 Helse og omsorg 50

11.1 Beskrivelse av området 50
11.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak 50

12 Næring, miljø, kultur og teknisk 58

12.1 Beskrivelse av fagområde 58
12.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak 58

12 Kirkeformål 66

13 Politisk styring, kontroll og fellesutgifter 66

13.1 Beskrivelse av fagområde 66
13.2 Tjenesteproduksjon 67
13.3 Ressursinnsats drift 67
13.4 Status, utfordringer og utviklingstiltak 67

14 Investeringstiltak i planperioden 68

14.1 Følgende nye investeringstiltak er det funnet rom for i perioden. 68
14.2 Endringer i forhold til eksisterende økonomiplan 69
14.3 Oversikt over investeringstiltak som er lagt inn i perioden 2014 – 2017 70

15 Finansiering 82

16 Nye driftstiltak 83

16.1 Større nye driftstiltak som det er funnet rom for i perioden. 83
16.2 Beskrivelse av de nye driftstiltak som er lagt inn i økonomiplanperioden 83

17 Positive og negative elementer i årets budsjett. 84

18 Omstilling og effektivisering 88

19 Avsetning og bruk av disposisjonsfond 90

20 Sluttord 90

21 Obligatoriske budsjettskjema 92

21.1 Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2014 - 2017 94
21.2 Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2014 – 2017 95
21.3 Økonomisk oversikt drift økonomiplanperioden 2014 – 2017 96
21.4 Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2014 - 201 97
21.5 Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2014 - 2017 97
21.6 Økonomisk oversikt investering i økonomiplanperioden 2014 – 2017 98
21.7 Investeringsbudsjett for 2014 på kontonivå. 99

22 Vedlegg 101

1 Kommunestyrets vedtak i sak, møte 19.12.2013.

Se vedlegg 4 side 106 og utover.

2 Sammendrag av budsjett og økonomiplan

2.1 Innledning

Det har vært utfordrende å få til et forslag til budsjett og økonomiplan som kan ansees forsvarlig ut fra de økonomiske rammer som foreligger og som samtidig bygger på den visjon og forslag til delmål som kommunestyret har vedtatt. Prosessen har vært omfattende og særlig krevende ut fra det faktum at det fra kommunestyret ble gitt et helt klart signal om at prosjektet "Lokaler til skole, kulturskole og regionalt kulturbygg" måtte forsøkes innarbeidet i budsjettforslaget. Forslaget som nå foreligger innholder både forslag til reduksjoner og flere nye tiltak.
Det er kommunestyret som vedtar budsjettrammen for hvert rammeområde og formannskapet som vedtar detaljbudsjettet innenfor den ramme som kommunestyret fastsetter.

2.2 Nye driftstiltak;

(Nærmere beskrivelse under punkt 16.)

Beskrivelse;	2014	2015	2016	2017
Økt ressurs til nestleder ved Ekker og Rønningen barnehager (25%) videreføres fram til 1.7.2014 i påvente av ny organisasjonsplan.	60 000			
Oppretting av dagsentertilbud i Åveien for demente og andre brukere med behov	75 000	30 000	30 000	30 000
Videreføring av frisklivssentralen. Den gir i nåværende form hjelp til mange som har behov for råd og veiledning for å endre levevaner og unngå helseskader.	100 000	100 000	100 000	100 000
Alle yrkesbygg over 1000 m2 skal ha gyldig energiattest	200 000			
Renovering av bad og fuktskader på boliger Trøahaugen	125 000			
Oppgradering kjøkken Bergsmo barnehage iom. at kjøkkeninnredningen er utslitt og ikke tilfredsstillller hygieniske eller estetiske krav	119 000			
Kommunikasjonsutgifter nytt nødnett som er planlagt iverksatt for Namdalen i løpet av 2015.		63 000	138 000	138 000
Innkjøp av utstyr til streaming av kommunestyremøter	46 000	3 000	3 000	3 000
Grong kommunes andel av 50% logoped stilling PPT fom. 1. juli. Planlagt kjøpt fra Namdal rehab på Høylandet	23 000	50 000	50 000	50 000
Grong kommunes andel av rådgiver PPT 1. halvår 2014.	35 000			
Reservert tilleggsbevilging som er tenkt benyttet til for styrking av bemanning barnehager	200 000	200 000	200 000	200 000

2.3 Investeringstiltak:

I økonomiplanperioden er det lagt inn flere nye investeringstiltak i tillegg til prosjekter som allerede er igangsatt, men ikke vil bli ferdigstilt før i 2014. Antall investeringsprosjektet viser at det fremdeles er stor aktivitet på investeringssiden.

Investeringsprosjekter som videreføres fra 2013 og som avsluttes i 2014.
(Nærmere beskrivelse under punkt 14.1)

Brannverntiltak Grong helse- og omsorgstun	375 000
Stedsutviklingstiltak Harran - Felles prosjekt med Coop, Kroa og Statens vegvesen.	8 073 000
Renovering av firemannsbolig Bergsmo	1 500 000
Boligfelt Grong sentrum	9 369 000
Boligfelt Bergsmohaugen	3 619 000
Skatepark	1 500 000
Erosjonssikring av Bubekken	454 000
Fornying vannledning Mediåmarka	1 126 000
Vannledning over Namsen ved Øyheim	740 000
Kloakkledning Grong/Tinghaugen	605 000
Benker sentrum	250 000
Gateskilt - gatenavnsprosjektet	250 000
Veg vårryggen	910 000

Nye investeringstiltak i økonomiplanperioden.

(Nærmere beskrivelser under punkt 14.3):

	2014	**2015**	**2016**	**2017**
Opprusting kommunale veger og parkeringsplasser	1 000 000			
Ombygging til felles ekspedisjon for helse- og omsorgstunet og legekontoret.	358 000			
Rehabilitering både utvendig og innvendig av begge leilighetene ved 2-mannsbolig Bergsmo	1 520 000			
Lokaler for skole, kulturskole og regionalt kulturbygg **(*se nærmere beskrivelse nedenfor)**	10 000 000	60 000 000	43 000 000	
Kjøp av lokaler PPT/barnevern, dvs. 1. etasje av nytt utleiebygg som er under oppføring.	3 950 000			
Ved flytting til nye lokaler for Indre Namdal ppt og barnevern er det nødvendig med en god del nye møbler både til kontorer og fellesareal. De møblene som ppt og barnevern har i dag selges til vertskommuneordningen for teknisk samarbeid for kr 60.000,-.	325 000			
Gjelder etappe 2 i å sikre viktig infrastruktur. Grunnvannskilden på Farstøa vil med nødstrøm kunne produsere vann for store deler av befolkningen i kommunen	350 000			
Gjelder oppstart av arbeidet med revidering av hovedplan vann- og avløp. Viktig å få utarbeidet ny hovedplan som grunnlag for prioritering av nye tiltak framover.	350 000			
Gjelder bygging av fortau og nytt veglysanlegg fra Grong hotell, forbi Trøahaugen og opp forbi Høgbakkan. Klargjøringen av nytt boligfelt betinger bygging av fortau.	3 375 000			
Gjelder oppfølging av delprosjekt i Bolystprosjektet. Prosjektet gjelder oppgradering av den kommunale vegen fra Apoteket forbi Gronghallen og opp til fylkesvegen. Prosjektet innbefatter også oppgradering av parkeringsplassen ved kjøpesentret samt etablering av holdeplass for bussene.		4 300 000		
SUM	**21 228 000**	**64 300 000**	**43 000 000**	**0**

**** Lokaler for skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg.***

Kommunestyret vedtok i sak 51/13 den 20.06.2013 å godkjenne forprosjektet vedr utbygging av skole, kulturskole og regionalt kulturbygg. Vedr innhold i prosjektet vises til kommunestyresaken m/vedlegg. Både arbeidstilsynet og El-tilsynet har merknader som må tas på alvor. Prosjektet er viktig for bedring av de fysiske arbeidsmiljøet for elever og ansatte samt for å få gjennomført utbyggingen av regionalt kulturbygg med spesialfunksjon musikk. Nytt bibliotek ligger også i planene.
Kommunestyret vedtok i møtet i 29. oktober 2013 å videreføre planleggingsprosessen, herunder foreta grunnundersøkelser.
Det er beregnet at 66% av arealet er relatert til skole og kulturskole, mens kulturbyggandelen er 34 %.
Forprosjektkostnaden er prisjustert til 113 mill. kroner inkl. mva. og inkl. kr 3 mill i inventar/utstyr.
Det forutsattes en oppstart av prosjektet november 2014 og ferdigstillelse juli 2016. For nærmere beskrivelse av prosjektet se k.sak 51/13.
Se nærmere detaljer om bla. finansieringen i investeringstiltaksskjemaet for prosjekt 7554 under punkt 14.3.
Dersom ikke pålegget vedr heis fra arbeidstilsynet etterkommes må påregnes tvangsmult eller krav om stenging av skolen.

2.4 Generelle kommentarer til budsjett og økonomiplan.

Visjon og overordna strategier.

Budsjett og økonomiplan bygger på kommunens nye visjon og vedtatte politikkområder.

Visjon for Grong Kommune:

Grong - et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.

Vedtatte politikkområder:

- Næring
- Kultur
- Helse
- Oppvekst
- Regionsenter

Felles utviklingstiltak for hele organisasjonen for økonomiplan- perioden.

1. Kvalitetssikringssystemet - Kvalitetslosen.
2. Saman om ein betre kommune
3. Oppfølging Arbeidsgiverstrategi 2011 – 2020
4. Organisasjonsutvikling
5. Rullering av kommuneplanens samfunnsdel
6. Utarbeide overordnet risiko- og sårbarhetsanalyser innenfor beredskapsområdet

Lønnsbudsjettering.

Vi har ikke klart å legge inn reserver for å dekke lønnsøkningene som kommer i 2014. Det blir derfor opp til den enkelte avdeling/rammeområder å dekke inn i lønnsoppgjøret for 2014. Dette vil da blir som et effektiviseringskrav.

Pensjon og premieavvik.

Prognoser fra Kommunal landspensjonskasse og Statens pensjonskasse legger opp til økte pensjonskostnader for 2014. Dette er videreført flatt utover i øk.plan perioden da vi ikke har andre grunnlag å forholde oss til på dette området. Det er videre lagt inn en forventning om en sterkt økning av premieavviket i 2014 sett i forhold til 2013. Forslaget til regelendringer som skal vedtas i 2014 legger opp til en raskere amortisering (i vårt tilfelle utgiftsføring) av inntektsførte premieavvik i årene som kommer. Kommunen har bygd opp et premieavviksfond som er tilnærmet like stort som premieavviket pr. utgangen av 2012. Vi har i dette budsjettforslaget ikke funnet rom for å økt premieavviksfondet tilsvarende de ca 7 millionene det er budsjettert inntektsført i premieavvik for 2014. Dette vil si at vi for 2014 vil betale ut ca 6 millioner (differansen mellom nytt premieavvik og amortisering) mer enn det som blir utgiftsført for 2014. Dette tærer ytterligere på likviditeten som i perioder av 2013 har vært anstrengt. Ut fra dette vi det være både fornuftig og nødvendig å benytte et evt. regnskapsmessig mindreforbruk i 2013 til avsetning premieavviksfond.

Skatt og rammetilskudd.

Kommunens frie inntekter i form av skatt og rammetilskudd er i utgangspunktet lagt inn med samme kronebeløp pr. år. Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden. I rammetilskuddet er det lagt inn en forventet nedgang på INGAR ordningen, nærmere beskrevet under punkt 8.6.2. Kommunen vil i 2014 få 4,5 millioner i skjønnsmidler, beløpet i årene fremover er svært usikkert.

Renter og avdrag

Alle kommunens lån (med unntak av enkelte innlån til videreutlån) ligger inne med flytende rente. Det er lagt inn forutsetninger om en rentesats på 2,25% i 2014 og 2015, med en økning til 2,5% for 2016 og 2017. For investeringsprosjektet "Lokaler til skole, kulturskole og kulturbygg" er det benyttet en rentesats på 2,5% med en avdragstid på 40 år. Kommunen har pr. idag et rentefond på 3,3 millioner, noe som vi forhåpentligvis har klart å øke til 3,8 millioner ved årets slutt. Renter og avdrag vil øke betraktelig i perioden som et resultat av det store investeringsprosjektet som er lagt inn i budsjettet. Se nærmere under punkt. 8.8.

Flyktninger

Det er i budsjett og økonomiplanperioden lagt opp til følgende bosetting av flyktninger. Bosettingen 2014 - 2016 bygger på kommunestyrevedtak 73/13 av 31. oktober 2013.

2014	5 enslige mindreårige og 10 ordinære flyktninger.
2015	5 enslige mindreårige og 5 ordinære flyktninger.
2016	5 enslige mindreårige og 5 ordinære flyktninger.
2017	10 ordinære flyktninger.

Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Benyttet promillesats har ligget stabil på hhv. 7 promille for verker og bruk og næring og 4 promille på boliger og hytter. Det er i økonomiplanperioden lagt opp til en økning av promillen for boliger og hytter til 5 promille f.o.m.

2016. Dette utgjør en økt inntekt på ca 700.000,- for kommunen totalt sett. For en ny bolig i Grong sentrum på 120 kvm. utgjør dette en økt utgift på kr 840,- pr. år.

Avgiftsendringer
Vedr endringer i de kommunale avgifter og betalingssatser vises til vedlegg i budsjettheftet.

Bruk av fond
Ved utgangen av 2013 vil Grong kommune inneha et fritt disposisjonsfond på omkring 4,5 millioner, dersom alt går etter planen.
Det er av de 3,5 millionene lagt inn en bruk på 1,4 millioner i 2014 og nye 960.000,- i 2015.
Det er ikke lagt opp til noen avsetning til frie fond i denne perioden. Dette tilsier at det frie disposisjonsfondet ved utgangen av 2015 er redusert til litt i overkant av 1 million.
I tillegg til det vi benevner som fritt disposisjonsfond vil vi ved utgangen av 2013 ha følgende andre fond: Pensjonspremiefond kr 15.584.000,- og rentereguleringsfondet på kr 3.800.000,- (dersom vi får mulighet til å avsette de 500.000,- som er budsjettert som avsetning til rentefond)

Netto driftsresultat
Det er fra sentrale myndigheter tidligere gitt uttrykk for at det forventes at kommunen planmessig styrer sin økonomi mot en driftsmargin på minst 3% av driftsinntektene. Det er dette resultatmålet som best uttrykker utviklingen i kommunens økonomi over tid. Kommunen har i de siste årene med unntak av 2008 og 2012 kommet ut med et netto driftsresultat som tilfedstiller sentrale myndigheters mål på 3% av driftsinntektene. I perioden fremover ser vi helt klart en forverring i den økonomiske situasjonen. Dette til tross for at kommunen fram t.o.m. 2016 har lagt inn en forutsetning om innsparing for å få budsjettet i balanse. I de to første årene i økonomiplanperioden er prosenten negativ - altså vi har et negativt netto driftsresultat, med en svak bedring i 2016 og 2017. Bakgrunn for nedgangen i nettodriftsresultat er bla. økningen i renter og avdrag ut fra forslaget om å legge inn det store investeringsprosjektet på skole og kultur. For å kun nå det sentrale målet burde det vært lagt inn ytterligere innsparinger fremover i økonomiplanperioden.
Se forøvrig tabell underpunkt 8.11.

2.5 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 1, Administrasjon og fellestjenester.

Det er ikke lagt opp til store endringer på dette området i 2014 og utover sett i forhold til 2013. Dagens aktivitetsnivå opprettholdes.

2.6 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 2, Oppvekst og familie.

Det er i budsjettforslaget lagt inn et forslag om nedlegging av Bergsmo skole f.o.m. høsten 2014. Før en slik nedlegging kan bli en realitet skal det kjøres en omfattende prosess. Det er viktig å presisere at prosessen skal innbefatte høringer i tråd med Forvaltningslovens § 37 om saksbehandlingsregler og rundskriv Udir-2-2012 ang. behandlingen av saker om skolenedleggelser, og at det deretter skal fremmes egen politisk sak. Forslaget om nedlegging er begrunnet ut fra både det pedagogiske tilbudet samt kommunens økonomiske situasjonen. Det er lagt inn en forventet innsparing på kr 1.000.000,- i 2014 og kr 3.000.000,- i 2015 og utover i perioden.
I tillegg har voksenopplæringen et stort behov for nye lokaler. Vi har foreløpig ikke klart å finne noen god løsning på dette behovet. En nedlegging av Bergsmo skole åpner for muligheten til å bygge opp et opplæringssenter for voksne i de gamle lokalene til skolen. Dette er meget positivt og kan også gi grunnlag for salg av tjenester til andre kommuner.

Det ligger i forslaget også inne en reduksjon på 1,5 årsverk ved GBU.

Kryssende søskenmoderasjon er også tatt ut av budsjettforslaget, dette utgjør en innsparing på ca 130.000,-.

Videre er det lagt inn økning i stillinger på PPT. Dvs. en 50% stilling som logoped f.o.m. 1. august 2014 og 50% rådgiver 1. halvår 2014. Økt ressurs til nestlederfunksjon ved Ekker barnehage er også videreført frem til 1.7.2014 i påvente av ny organisasjonsplan.
På reservert tileggsbevilgning for ramme 2 er det også lagt inn 200.000 til styrking av bemanningen i barnehagene.

Grong kommune har i 2012 -2013 kommet opp i en svært krevende situasjon på barnevern. Dette medfører at et er lagt inn store økninger på barnevernsbudsjettet i kommende budsjett og økonomiplan.

2.7 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 3, Helse og omsorg.

Det er lagt inn en reduksjon i bemanning i forhold til oppretting av felles ekspedisjon for legekontoret og GHO. Det er også lagt inn en reduksjon til avd. F og ungdommens kulturmønstring. Disse reduksjonene er lagt direkte på det ansvaret den omhandler.
Videre så er det foreslått en oppsigelse av MOT -avtalen fra 1. juli 2014. Arbeidet videreføres gjennom egen satsing på unge i Grong - gjerne med MOT verdiene som en basis. Det er behov for en bedre samhandling mellom skolesektoren og helse og en samlet koordinert satsing.

Frisklivstilbudet er forslått videreført. Det legges også opp til å opprette et dagsentertilbud i Åveien for demente, eldre og andre som har behov for et slik tilbud. Aktiviteten på sykeheim og hjemme-sykepleien opprettholdes som i 2013. Innføring av multidose i hjemmesykepleie og sykeheim gir muligheter for mindre bruk av ekstravakter og overtid. Felles ekspedisjon på legekontor og GHO gir et bedre tilbud til besøkende.

2.8 Kommentarer til budsjett og økonomiplan for ramme 4, Næring, miljø, kultur og teknisk.

Det er lagt opp til en del endringer i budsjettforslaget for 2014 også for dette rammeområdet.

Prosjektledelse "Inn på tunet", tjenester som tidligere er kjøpt fra Grong fritidssenter. Dette er foreslått ivaretatt av landbruk/miljø. Dette betyr i praksis at noe av dagens arbeidsoppgaver må reduseres i omfang. Besparelse på kommunalt budsjett kr. 140 000.
En 100% engasjement stilling fagområdet kart/oppmåling videreføres ikke i 2014.
En 100% stilling på ledningskartlegging står vakant deler av året i og med at ansatt har permisjon.

Som mer positive forhold kan nevnes følgende;
Det er budsjettert med midler for lukking av avvik fra arbeidstilsynet. Dette gjelder kjøkken Bergsmo barnehage og garderober hjemmesykepleien. Boligetablering i distriktet videreføres i 2014. Det ligger fortsatt inne tilskudd til melkekvoteordninga (kr. 50 000) og nærings og miljøtilskudd i skogbruket (kr.50 000). Tilskuddsordningen til samfunnshus og grendehus er opprettholdt, men tilskuddet er redusert fra kr. 45.000 til kr. 20.000.Tilskudd til brøyting av parkeringsplass på Heia gjestegård og tilskudd til oppkjøring av Kvernsjøløypa og andre langrennsløyper er opprettholdt. Tilskudd til sang/musikk/teater/konserter, barne- og ungdomsarbeid, er videreført på samme nivå som i 2013.

2.9 Omstillingsbehov fremover.

Utfordringene fremover i perioden er store, og det er viktig at kommunestyret er klar over de omstillingsmål som foreslås på de enkelte rammeområder. Forutsetningen for i hele tatt å kunne legge inn det store investeringsprosjektet (skole, musikkskole og regionalt kulturbygg) i forslaget, er at det gjennomføres driftsinnsparinger jfr. de mål som er lagt inn i budsjett og økonomiplanen, innbefattet den foreslåtte strukturendring innenfor ramme 2.
Rådmannen har drøftet i ledergruppa de måltallene i som er lagt inn på reservert tilleggsbevilgningsposten i perioden. Gruppa er samstemt i at måltallene er realistiske. Gruppa er også samstemt i at det ikke er økonomisk forsvarlig å realisere utbyggingen av nye skolelokaler, musikkskolelokaler og regionalt kulturbygg med mindre de omstillingsmåltall som ligger i budsjettet opprettholdes. Dette innbefatter også anslaget til besparelse ved en nedleggelse av Bergsmo skole.

I tillegg til de forhold som er nevnt ovenfor under punktene 2.5 til 2.8, er det også lagt inn måltall til forventede innsparinger på reservert tilleggsbevilgning på det enkelte rammeområde.

Tallene er som følger:

	2014	**2015**	**2016**	**2017**
Ramme 1				
Generell innsparing			-300 000	-300 000
Ramme 2				
Reduksjon seniorpolitiske tiltak 60-62 år	-200 000	-50 000	0	-200 000
Innsparing økt nærvær/red. sykefravær		-337 000	-337 000	-337 000
Generell innsparing			-983 000	-1 250 000
Økt overføring til barnehage	200 000	200 000	200 000	200 000
SUM	**0**	**-187 000**	**-1 120 000**	**-1 587 000**
Ramme 3				
Reduksjon seniorpolitiske tiltak 60-62 år	-200 000	-50 000		-200 000
Innsparing økt nærvær/red. sykefravær		-608 000	-608 000	-608 000
Innsparing ungdom/psykatri	-640 000	-860 000	-860 000	-860 000
Bedre samarbeid mellom ulike enheter	-150 000	-200 000	-200 000	-200 000
Generell innsparing			-983 000	-1 250 000
SUM	**-990 000**	**-1 718 000**	**-2 651 000**	**-3 118 000**
Ramme 4				

Reduksjon i teknisk vakt	-140 000	-140 000	-140 000	-140 000
Reduksjon i vaktmester/drift/renhold	-100 000	-260 000	-260 000	-260 000
Innsparing økt nærvær/red. sykefravær		-58 000	-58 000	-58 000
Generell innsparing			-300 000	-300 000
SUM	**-240 000**	**-458 000**	**-758 000**	**-758 000**

(Det legges opp til følgende totale innsparing pr. år. Dette vil si at innsparingen på 187.000,- i 2015 for ramme 2 videreføres i 2016 og 2017. Det må da i tillegg foretas en ytterligere innsparing på 933.000,- i 2016 som også gir samme beløp i 2017. I tillegg må det spares nye 280.000,- i 2017.)

For rammeområde 1 er det lagt inn en forventing om en generell innsparing fom. 2015.

For rammeområdet 2 gjelder er det i tillegg til forventninger om innsparinger i forhold til økt nærvær, seniorpolitiske tiltak og annen generell innsparing, lagt opp til en økning på reservert tilleggsbevilgning på kr 200.000,- pr. år som er tenkt benyttet til å styrke bemanningen i barnehagene sett i forhold til den bemanningen som har vært i 2013.

For rammeområde 3 er det forutsatt en stillingsreduksjon på 2 stillinger f.o.m. 1.4.2014. Besparelsen er lagt inn som et måltall på reservert tilleggsbevilgning - relatert til reduksjon på familiebasen. Det er ikke tatt endelig stilling til hvor kuttene skal skje. Det vil bli vurdert andre finansieringsmåter for å opprettholde/utvikle tilbud. I tillegg til dette er det lagt inn forventninger om innsparing i forhold til økt nærvær, seniorpolitiske tiltak og bedre samhandling mellom ulike enheter på rammeområdet.

For rammeområde 4 er det lagt inn et forslag om reduksjon i driftspersonell bygg/eiendom på kr. 100 000. Det foreligger også forslag om reduksjon av teknisk vakt med kr. 140 000. Dette betyr i praksis en halvering av driftsutgifter i forhold til dagens ordning. (Når det gjelder begge disse punktene så er det lagt inn måltall for besparelse under reservert tilleggsbevilgning. Det betyr at dersom det ikke er mulig å redusere de foreslåtte tjenestene må innsparing foretas på andre områder under ramme 4). Innsparingsbeløpet er økt ytterligere fra 2014 til 2015. I tillegg ligger det inne forventninger om innsparing som følge av økt nærvær og annen generell innsparing utover i perioden.

2.10 Endring i rammeområdene

	Regnskap 2012	**Oppr. bud. 2013**	**Budsjett 2014**	**Budsjett 2015**	**Budsjett 2016**	**Budsjett 2017**
Rammeområdet 1 nettoutgifter	13 246 000	12 216 000	12 556 000	12 556 000	12 256 000	12 256 000
Rammeområdet 2 nettoutgifter	57 121 000	50 124 000	55 639 000	53 639 000	52 706 000	52 239 000
Rammeområdet 3 nettoutgifter	66 265 000	74 652 000	77 452 000	76 480 000	75 257 000	74 790 000
Rammeområdet 4 nettoutgifter	22 080 000	20 090 000	19 225 000	18 506 000	18 357 000	18 398 000
Rammeområdet 5 nettoutgifter	2 050 000	2 204 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000
Rammeområdet 6 nettoutgifter	-5 030 000	2 618 000	-2 947 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000
Rammeområdet 7 nettoutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
Rammeområdet 8 nettoutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
Sum netto driftsutgift alle områder	153 106 000	159 872 000	162 130 000	158 364 000	155 759 000	154 866 000

Reduksjonene i rammeområdenes nettoutgifter utover i perioden skyldes forventinger om innsparinger som er lagt inn i budsjettet.

Rammeområde 1; Lagt inn en forventing om generell innsparing fom. 2016 på 300.000,-
Rammeområde 2; Økningen fra 2013 - 2014 skyldes i all hovedsak økte utg. til barnevern samt økning i pensjonskostnadene. Nedgangen fra 2014 til 2015 skyldes forslag om nedlegging av Bergsmo skole, samt innsparinger bla. på GBU. Ytterligere nedgang til 2016 skyldes helårsvirkning skolenedlegging samt forventinger om andre generelle innsparinger som er kommentert under punkt 18.

Ramme 3; Økningen fra 2013 til 2014 skyldes i hovedsak økningen i pensjonskostnader. Reduksjonene utover i perioden skyldes i all hovedsak forventinger om innsparinger på ungdomsteam/psykatri, innsparinger vedr. felles ekspedisjon, samt forventinger om generelle innsparinger som er lagt på reservert tilleggsbevilgning på rammeområdet. Se nærmere kommentarer under punkt 18.
Ramme 4; Reduksjon i rammeområdet fra 2013 til 2014 skyldes i hovedsak reduksjoner i utgifter Harran bo- og servicesenter da dette er forutsatt solgt. I tillegg er utgifter til kveldsvaktmester tatt ut fom. 2014. Ytterligere reduksjon utover i økonomiplanperioden skyldes i all hovedsak forslag om generelle innsparinger i teknisk vakt, renhold/drift/vaktmester utover i perioden samt andre generelle innsparinger som fremgår av punkt 18.
Ramme 6; Endringene på ramme 6 fra 2013 til 2014 skyldes i all hovedsak endringer i premieavvik.

2.11 Sluttord

Totalt sett rådmannen godt fornøyd med det foreliggende forslag ut fra de forventninger som foreligger. Rådmannen mener forslaget bygger opp om Grong kommunes visjon: Grong - et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold. Forslaget er offensivt, og de forslag til reduksjoner som er foreslått vurderes som realistiske å gjennomføre. Økonomiplanen viser at kommunen har et omstillingsbehov fremover. Viktige kriterier for en god kommunal økonomi er å :

- oppnå positive driftsmarginer
- ha en tilstrekkelig likviditet og dermed unngå kassekreditt. Det er herunder viktig ha tilstrekkelig likviditetsfond i forhold til pensjonsutfordringene
- ha kontroll i forhold til gjeldssituasjonen (størrelsen og sammensetningen av lånemassen, avsetninger på rentereguleringsfond og fastrentebinding viktige elementer her)

Økonomiplanen viser at Grong kommune har store utfordringer i forhold til disse kriteriene. Svært viktig å ha bæreevne til å tåle et regnskapsunderskudd og uforutsette utgifter av en viss størrelse. Arbeidet med forslaget til budsjett og økonomiplanen har vært krevende for administrasjonen og det vil bli like utfordrende for kommunestyret som har beslutningsansvaret og som skal vedta budsjettet og økonomiplanen.

3 Utarbeidelse av årsbudsjettet i praksis

Behandlingsmåte - vedtak:
For ordens skyld gjentas hovedpunkter i gjeldende lov / forskrift / økonomireglement:

Mens inntektene og utgiftene etter gamle økonomibestemmelser (før 2001) skulle spesifiseres på obligatoriske formålskapittel, står nå kommunestyret relativt fritt når det gjelder spesifikasjon av det budsjettet som vedtas. Forskriften åpner således for, og legger til rette for, at kommunestyret kan drive utstrakt målstyring og rammebudsjettering. **Det er tilstrekkelig at kommunestyret vedtar netto bevilgning til hvert rammeområde** og lar det bli opp til formannskapet og/eller rådmannen å disponere bevilgning innenfor vedtatt ramme.

Det presiseres at kommunestyret fortsatt kan vedta detaljerte årsbudsjett med spesifiserte bevilgninger til de enkelte formål (ansvar). Konsekvensen av et slikt vedtak er imidlertid at **alle budsjettendringer også må forelegges kommunestyret**, da det er bare kommunestyret selv som kan gjøre endringer i sitt budsjettvedtak. Dette medfører at jo mer spesifisert budsjett kommunestyret vedtar, jo flere budsjettendringer må behandles i kommunestyret.

Dersom kommunestyret ikke har bestemt noe annet, er det administrasjonssjefen (rådmannen) som har disponeringsfullmakten. Denne fullmakten omfatter både myndighet til å fordele kommunestyrets bevilgning innenfor de enkelte rammeområder, og anvisningsmyndighet. Det er kommunestyret som vedtar begrensning i rådmannens disponeringsfullmakt.

Når kommunestyret har fastsatt nettobevilgninger, innebærer disponeringsfullmakten også adgang til å disponere merinntekter.

Hvordan årsbudsjettet utarbeides i praksis:
De gjeldende økonomibestemmelsene forutsetter at ***økonomiplanens første år skal samsvare med kommende første årsbudsjett***. Dette innebærer i praksis at behandling av økonomiplan og årsbudsjett må samkjøres. Økonomiplan for planperioden 2014 - 2017 legges derfor fram til behandling i kommunestyret samtidig med behandling av årsbudsjettet, og integreres i det samme budsjettheftet. Det vil også bli laget tilleggshefter til budsjettdokumentet. Disse innholder kun tall-materialet og kommentarer til enkelte budsjettposter for det enkelte rammeområdet. Det lages 5 ulike tilleggshefter. Et for hver av rammene 1-4, samt et felles hefte for rammene 6-9.

Handlingsplaner.
Handlingsplanene vil i år også bli innarbeidet i budsjettdokumentet. Disse finner en under kapitel 3, samt under det enkelte rammeområde. Arbeidet med handlingsplanene for 2014 tar utgangspunkt i visjon og politikkområder som ble vedtatt av kommunestyret 30.05.2013 i sak 35/13. Videre ble det i k-sak 56/13 i møte 12.09.2013 vedtatt hovedmål og delmål.

Oppbyggingen av budsjettet
Oppbyggingen av budsjettet kan i korte trekk forklares slik:

Driftsbudsjettet er etter omleggingen som ble gjort fra 2004 inndelt i følgende 9 ***rammer***:
- Ramme 1 – Administrasjon og fellesutgifter
- Ramme 2 – Oppvekst og familie
- Ramme 3 – Helse og omsorg.
- Ramme 4 – Næring, miljø, kultur og teknisk
- Ramme 5 – Kirkeformål
- Ramme 6 – Politisk styring, kontroll, fellesutgifter
- Ramme 7 – Særregnskap
- Ramme 8 – Skatter, rammetilskudd m.v.
- Ramme 9 – Renter, avdrag, finanstransaksjoner.

Hver ramme er inndelt i ***ansvar***. Ansvarene er nummerert med 4 siffer, hvorav det første sifferet viser hvilken ramme ansvaret ligger under. Ansvarene viser tjenestested / kostnadssted, og finnes f. eks. for hver skole, hver barnehage osv. De aller fleste ansvar er knyttet direkte til en KOSTRA-funksjon. (Funksjon framgår ikke av budsjett- eller regnskapsdokumentene som produseres.) Funksjonene er obligatoriske med bakgrunn i KOSTRA-forskriften, som er det nivå sentral rapportering skal foretas etter. Dette er årsaken til at det blir relativt mange ansvar. Samtidig er det grunn til å nevne at kravet til å rapportere på korrekt KOSTRA-funksjon medfører at mange stillingshjemler må fordeles på et stort antall ansvar, noe som er tidkrevende i budsjettprosessen.

Samme ansvarsbetegnelse brukes nå både i drifts- og investeringsbudsjettet. I investeringsbudsjettet benyttes i tillegg et prosjektnummer på 4 siffer.

Hvert ansvar er inndelt i ***konti***. (I den gamle kontoplanen var dette benevnt art). Hver konto består av 5 siffer, hvorav det som første siffer alltid benyttes **1** når det gjelder driftsbudsjettet, og **0** når det gjelder investeringsbudsjettet. De neste 3 siffer har et visst "slektskap" med den obligatoriske KOSTRA-arten, mens det femte og siste sifferet er en lokalt bestemt detaljinndeling. Som eksempel kan nevnes at KOSTRA krever at vikarlønn bare skal rapporteres som én sum mens det i den kontoplan som benyttes av IN-kommunene er inndelt i ytterligere 8 typer vikarlønn.

4 Målsettinger og handlingsplaner for Grong kommune

Kommuneplanen og økonomiplanen er kanskje de to viktigste strategiske planverkene innenfor kommunens virksomhet. Gjennom kommuneplanen settes retning og valg av strategier, mens økonomiplanen skal prioritere de tiltak som må gjennomføres for at målene skal nås.

4.1 Visjon og overordna strategier

Visjon for Grong kommune:

Grong - et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.

Vedtatte politikkområder:

- Næring
- Kultur
- Helse
- Oppvekst
- Regionsenter

Kommuneplanen er viktig i forhold til konkretisering av de tiltak som skal gjennomføres i forhold til de strategiene som er vedtatt. Arbeidet med rulleringen av kommuneplanens samfunns- og tekstdel er inne i sluttfasen, og sluttbehandling forventes i første kvartal 2014. Det foreligger forslag til 5 delmål og tiltak under de enkelte politikkområdene, og første behandling i styringsgruppen forventes i desember 2013. Det grunnlag som foreligger har vært retningsgivende for arbeidet med budsjett- og økonomiplanforslaget.

Sammen med årsbudsjettet er handlingsplanen det årlige handlingsprogrammet til kommuneplanen. Slike handlingsplaner er med på å sikre at utviklingsarbeidet blir en kontinuerlig prosess.

4.2 Overordnede handlingsregler for Grong kommune

Kommunen skal jobbe mot å nå et mål om et netto driftsresultat som ligger på omkring 3 % av driftsinntektene. Videre styrer vi mot å kunne ha avsatt på fond et beløp som er så stort at det til enhver tid sikrer fremtidige utfordringer mht. premieavvik. I tillegg har vi et mål om å kunne bygge opp et rentefond som gjøre oss i stand til å takle en evt. fremtidig renteøkning uten at det automatisk går ut over kommunens ordinære drift

4.3 Handlingsplan for 2014

Med bakgrunn i kommunens visjon og overordna strategier blir det hvert
år utarbeidet et sett utviklingstiltak for kommunen. Ut fra at prosessen med samfunnsdelen av kommuneplanen er kommet såpass langt, er det søkt å legge innspillene fra planprosessen som grunnlag for utarbeidelsene av handlingsplanen for 2014. Dette selv om samfunnsplanen ikke er vedtatt,
da kommunestyrets representanter har vært meget delaktig i planprosessen.
Vi har en del felles utviklingstiltak, samt at det under de enkelte rammeområdene 1 – 4 utarbeides egne utviklingstiltak. Det vises til egne punkter lenger bak i heftet. Det vil i løpet av året, spesielt i forbindelse med halvårsrapporten og årsmeldingen bli rapportert tilbake til politikerne hvordan kommunen ligger an i forhold til jobben med utviklingstiltakene.

4.3.1 Felles utviklingstiltak

1. ***Kvalitetssikringssystemet - Kvalitetslosen:***
   I 2013 er det lagt vekt på opplæring av ledere og ansatte som skal legge inn dokumentasjon (prosedyrer, retningslinjer, reglementer m.m.) i Kvalitetslosen. I tillegg er det gjort et arbeid i flere avdelinger for å gjøre Kvalitetslosen sitt innhold tilgjengelig for alle ansatte.

   Mål for 2014:

1. Hver avdeling foretar en ROS-analyse, og med utgangspunkt i den foretar avdelingen en prioritering av hvor mange og hvilke dokumenter som skal legges inn i Kvalitetslosen. Hver avdeling skal ha lagt inn minimum 25 dokumenter i løpet av 2014.
2. Gjøre Kvalitetslosen tilgjengelig for alle ansatte.

For 2015 vil det i tillegg være aktuelt å utarbeide målsettinger for antall ønskede mottatte avvik gjennom Kvalitetslosen.

2. ***Saman om ein betre kommune:***

Målsettingene med prosjektet er som følger:

- Redusere sykefraværet til et lavt nivå, gjennomsnittlig 5 % for hele organisasjonen.
- Skape et godt arbeidsmiljø som bidrar til trivsel, motivasjon, stolthet, kreativitet og effektivitet.
- Bygge et godt omdømme for Grong kommune som organisasjon og arbeidssted.
- Vi skal ha fornøyde medarbeidere og fornøyde brukere
- Skape en kultur for utvikling, innovasjon, raushet, initiativ og engasjement.

Det skal legges stor vekt å skape gode prosesser der alle ansatte bidrar til å skape tiltak.

Tiltakene skal bli til i samarbeid med ansatte, arbeidstakerorganisasjonene og politikerne. Viser til prosjektplan for gjennomføring av prosjektet "Saman om ein betre kommune".

Mål for 2014:

1. Tiltaksplan for 2014 (ferdig i løpet av januar 2014)
2. Iverksetting av tiltak, jf. tiltaksplan
3. Personaltreff for alle ansatte
4. Samling for ambassadører
5. Evaluering av 2014
6. Utarbeiding av tiltaksplan for 2015

3. ***Oppfølging Arbeidsgiverstrategi 2011 – 2020:*** Gjennom arbeidet med ny Arbeidsgiverstrategi, er det lagt mål/delmål som vil være retningsgivende for Grong kommunens handlingsplaner innen nærværsarbeid frem mot 2020.

Mål for 2014:

- Gjennomføre kurs for ledere i medarbeidersamtaler, basert på nye maler til medarbeidersamtaler for ledere og ansatte

- Utarbeide en plan for internopplæring for 2014, som inneholder tema, ansvarlig og frist for gjennomføring.
- Utarbeide ny policy mot trakassering, utilbørlig opptreden og konflikter (revidering av gjeldende prosedyre for konflikthåndtering).

4. ***Organisasjonsutvikling:***

Mål for 2014:

1. Oppstart organisasjonsgjennomgang med hensyn til ledelsesstruktur og stabsfunksjoner

5. ***Rullering av kommuneplanens samfunnsdel:***

Mål for 2014:

1. Avslutte prosessen og vedta hele planen i løpet av 2014.

6. Utarbeide overordnet risiko- og sårbarhetsanalyser innenfor beredskapsområdet.

De generelle felles utviklingstiltak i 2014 er meget omfattende og arbeidskrevende. Dette har gjort at rådmannen har informert avdelingslederne at avdelingene må beregne og bruke mye arbeidstid på gjennomføringen av disse i 2014. Dette gjør også at det er manet til mer forsiktighet i forhold til å komme opp med mange avdelingsvise utviklingspunkter kommende år. Dette er også relatert til driftsoppgavene og til de utbyggingsoppgaver som skal gjennomføres.

5 Selvkost

For at selvkost skal kunne benyttes som prinsipp - gjelder i de tilfeller underskudd skal dekkes på disse tjenestene - , må kommunestyret fatte prinsippvedtak om egenbetaling ut i fra selvkost forut for inntektsåret.

Retura MNA er Grong kommunes renovasjonsselskap for husholdningsavfall. Renovasjonsgebyret skal samsvare med kostnadene for tjenesten.

Grong kommunestyre vedtar at tjenester innenfor vann, avløp renovasjon og feiing **i 2014** fullt ut skal dekkes av brukerne.

Definisjon av selvkost er den merkostnad som kommunen påføres med å produsere en bestemt vare eller tjeneste.

Kommunen kan framføre ett overskudd fra selvkosttjenesten til et senere år (innenfor et 3-5 års perspektiv). I praksis må dette skje gjennom et bundet selvkostfond. Selvkostfondets funksjon er å håndtere svingninger i inntekter og kostnader slik at gebyrer kan holdes stabile.

Investeringskostnadene må fordeles jevnt over investeringsperiodens levetid. Investeringer i anleggsmidler kan dermed ikke finansieres direkte av selvkostfondet.

For de fleste tjenester hvor selvkostprinsippet er gjort gjeldende, er det ikke forutsatt at inntektene for det enkelte år maksimalt kan tilsvare åretss kostnader for kommunen. I stedet er det forutsatt at inntektene over noen år – 3-5 år – ikke skal overstige kostnadene for året samlet. En slik forståelse kan dels være motivert ut ifra behovet for en nødvendig fleksibilitet i forhold til endringer på inntekts –og kostnadssiden, f.eks som følge av investeringer (økt nivå på kapital kostnadene), som de fleste kommunene opplever.

Ett annet motiv vil være behov for en viss stabilitet i nivået på gebyrer til tross for planlagt kostnadsvariasjon mellom regnskapsår. Slike behov vil mest hensiktsmessig løses gjennom hvordan selve selvkostprinsippet praktiseres, ikke gjennom hvordan selvkost beregnes. Dette innebærer at selvkostkalkylene kun beregner kostnader for igangsatte aktiviteter.

Dersom kommunen planlegger å igangsette økt aktivitet innenfor tjenesten de nærmeste år, skal slike planlagte kostnader holdes utenom gebyrgrunnlaget. Hvis det er ønskelig å øke gebyret for å ta høyde for slike planlagte kostnader, kan dette skje ved at beregningsperioden settes lengre enn 1 år. Kommunen kan dermed framføre et overskudd fra selvkosttjenesten til et senere år (innenfor et 3-5 års perspektiv). I praksis vil dette måtte skje gjennom et bundet selvkostfond dersom regnskapet skal være fullstendig.

Et selvkostfond er et akkumulert overskudd som er oppstått i selvkostregnskapet. Dette innebærer at det må foretas en etterkalkyle (regnskap) etter hvert regnskapsår.

Ved regnskapsavslutningen for 2012 hadde vi selvkostfond både for vann og renovasjon. Disse var på hhv. kr 158.000,- og kr. 112.000,-.

For de øvrige tjenestene som kloakk, slam og feiing foreligger det underdekning som skal dekkes inn i løpet av selvkostperioden.

6 Organisering

6.1 Politisk organisering

Grong kommune har nå følgende politiske organisering

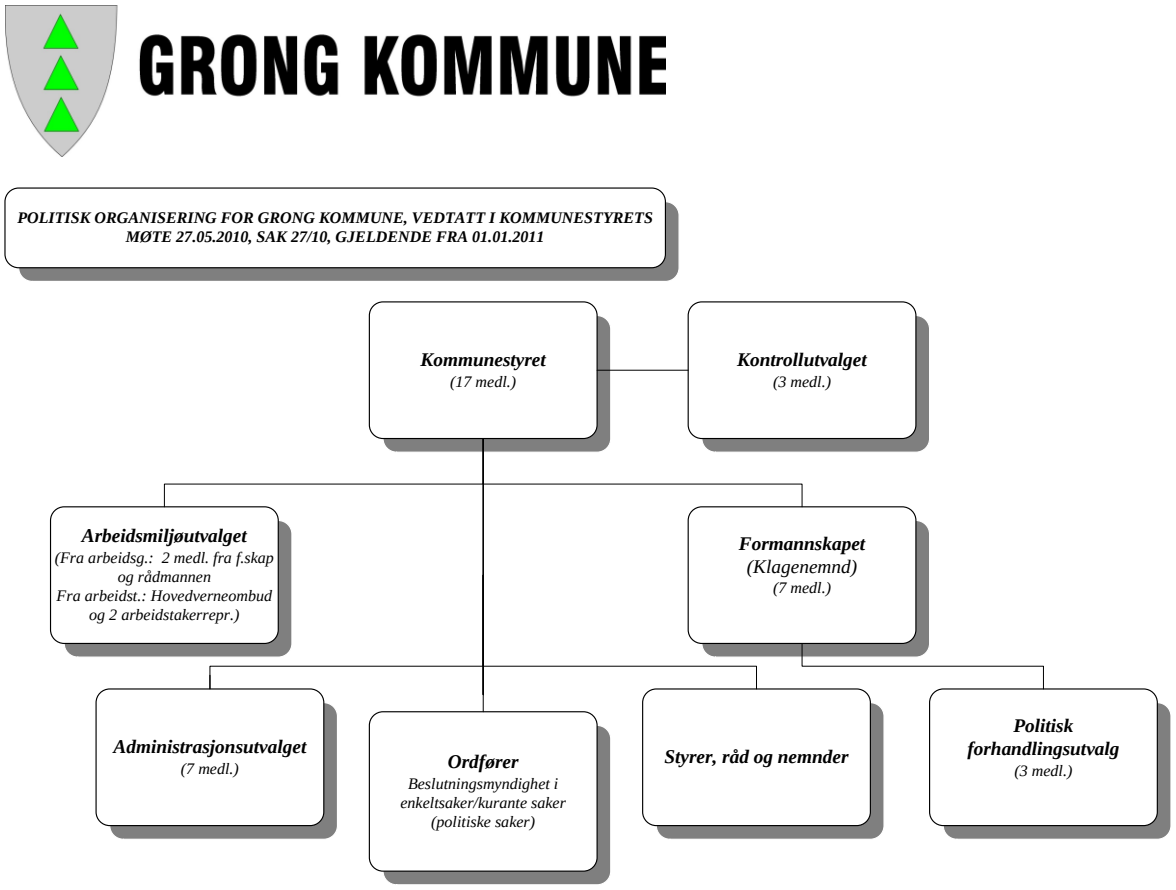

Fig. 1 Organisasjonsplan Grong kommune

6.1.1 Politisk ledelse

Kommunestyret og formannskapet ledes av ordfører Skjalg Arne Åkerøy.

Ledere for utvalg og råd er:

Utvalg / råd / nemnd:	Leder
Kontrollutvalg	Turid Gartland
Eldreråd	Jorunn Klinkenberg
Eiendomsskatt, sakkyndig nemnd	Jon Strand
Eiendomsskatt, sakkyndig ankenemnd	Odd Fuglum
Råd for likestilling av funksjonshemmede	Bente Gunn Søråsen

Det politiske systemet i Grong kommune er organisert etter formannskapsmodellen, med kommunestyre og formannskap. Fra 1.1.2011 overtok formannskapet arbeidsområdene for hovedutvalg for helse og oppvekst og hovedutvalg for utvikling. De 2 hovedutvalgene ble samtidig nedlagt.

Kommunestyret har følgende sammensetning:

Kommunestyrets sammensetning	2011-2015
Totalt	17
Senterpartiet	7
Arbeiderpartiet	7
Sosialistisk venstreparti	1
Høyre	2

Formannskapet har 7 medlemmer fra starten av ny valgperiode høsten 2011.

6.1.2 Interkommunalt samarbeid

- IKT Indre Namdal IKS
- MNA
- IKS Namdal rehabilitering – Høylandet
- Vertskommune for Indre Namdal barnevern og PPT
- Vertskommunen for tekniske tjenester som;
  - GIS
  - Kart- og oppmåling
  - Arealplanlegging
  - Byggetilsyn
- Indre Namdal regionråd
- Kom Rev Trøndelag IKS
- Kom Sek Trøndelag IKS
- Regional veterinærtjeneste
- Legetjenesten i Grong/Namsskogan
- Legevaktsamarbeid i Indre Namdal
- Legevaktordningen i Namdal (LINA)
- Kommuneoverlege (samarbeid med Namsskogan)
- Brann- og redningstjenesten (samarbeid Høylandet og Grong)
- Samarbeid skoleutvikling for IN og MN.

I tillegg foreligger flere avtaler vedr kjøp og salg av tjenester, eksempelvis oppmåling, byggesaksbehandling, arbeidsgiverkontroll, jordmor og frisklivssentral.

6.2 Administrativ organisering

Organisasjonskart:

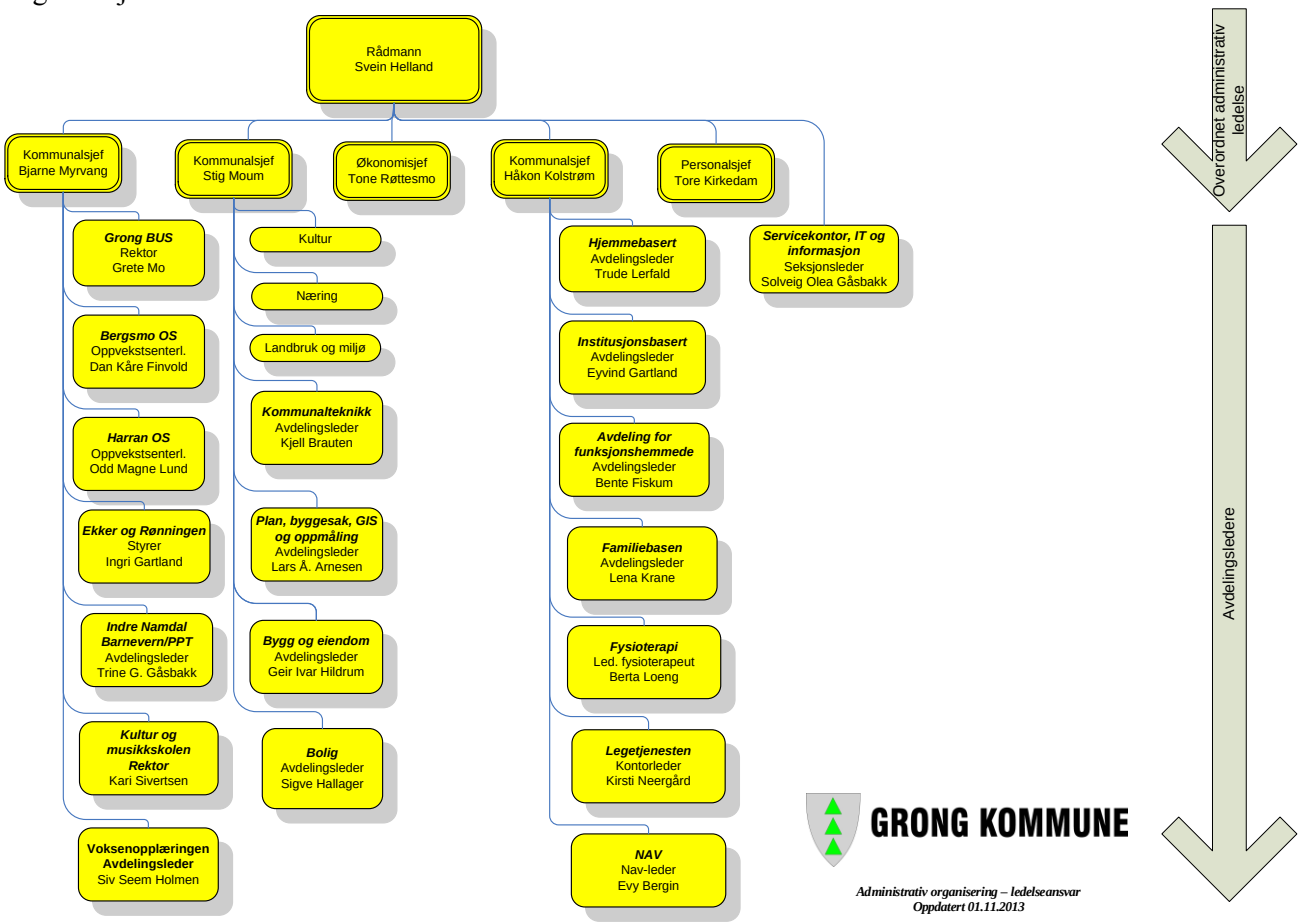

Figur 2
Aministrativ organisering i Grong kommune

Rådmannens ledergruppe består nå av:

- Rådmann
- 3 kommunalsjefer
- Personalsjef (rådmannens stedfortreder)
- Økonomisjef

Nivå 2:

- Avdelingsledere/enhetsledere
- Stab og støttefunksjoner

7 Befolkningsutvikling

7.1 Innledning

Befolkningsvekst og sammensetningen av kommunens befolkning er svært avgjørende når rammetilskudd skal beregnes. Hvordan utviklingen blir fremover er viktig ut fra to hensyn, både med tanke på rammetilskuddet, men også med tanke på hvordan en skal dimensjonere tjenestene fremover.

7.2 Befolkningsutvikling 2007-2013 og prognose 2014-2017

Pr 1. januar 2013 var det registrert 2465 personer tilhørende Grong kommune. Dette er en økning på 56 personer fra 2012. Tabellen nedenfor faktisk befolkningsutvikling 2007 – 2013 og prognose 2014 – 2017(middels nasjonal vekst)

	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80-89 år	90 år og over	Sum
2007	150	324	125	1335	279	149	25	2387
2008	138	329	128	1345	264	145	28	2377
2009	140	334	116	1332	266	134	28	2350
2010	128	328	132	1340	267	138	28	2361
2011	123	315	142	1344	262	146	25	2357
2012	151	281	158	1365	276	151	27	2409
2013	156	281	174	1398	280	145	31	2465
2014	163	269	155	1415	273	140	29	2444
2015	169	270	139	1446	272	134	30	2460
2016	172	273	127	1467	283	135	31	2488
2017	171	267	126	1480	286	129	37	2496

Kilde: SSB, folketall pr. 1. januar (middels nasjonal vekst – MMMM)

Prognosen viser en befolkningsøkning i hele perioden. Barn 0-5 år øker, mens barn i skolepliktig alder viser en nedgang frem til 2014 for så å øke litt. Ungdom i alderen 16-19 år viser størst nedgang i perioden, på totalt sett 48 personer. Gruppen eldre over 80 år viser også en nedgang på 10 personer i tidsrommet 2013 - 2017, mens gruppen 67-79 viser en økning på 6 stk.

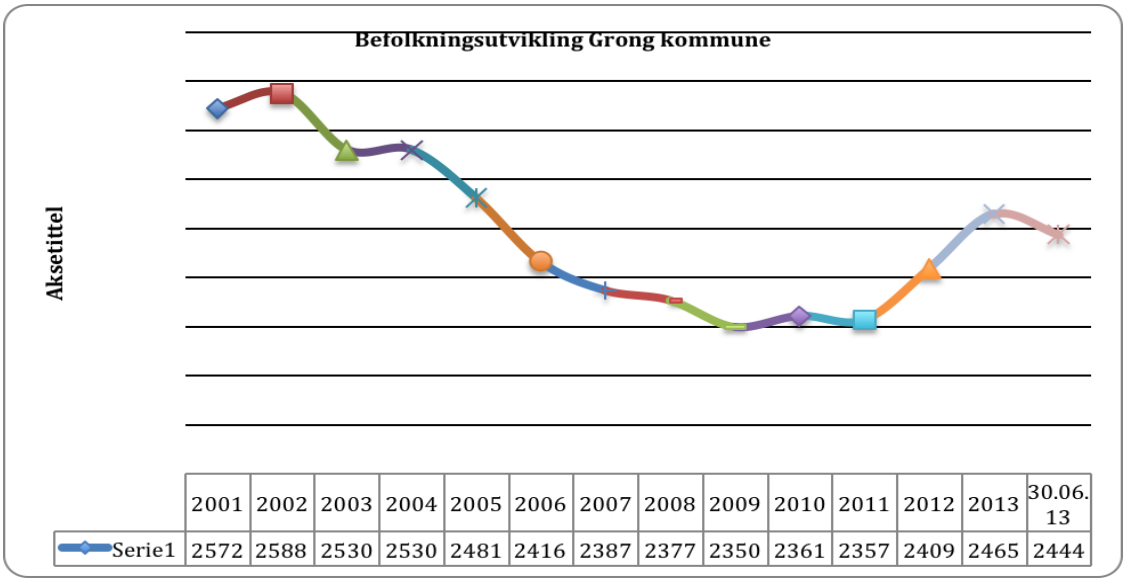

Etter prognosen over skal folketallet reduseres med 21 personer i løpet av 2013. De siste tall som foreligger fra SSB viser at kommunen har pr 30. juni 2013 har 2 444 innbyggere altså en reduksjon på hele 21 innbyggere.
Landet for øvrig viser en befolkningsvekst i hele perioden.
Det er også viktig å se på alderssammensetningen relatert til de tilbud som kommunen skal gi.

8 Rammebetingelser

8.1 Generelle forutsetninger

Det første som gjøres i budsjettprosessen er å utarbeide såkalt **"konsekvensjustert budsjett".** Dette består i å videreføre driftsbudsjettet, med utgangspunkt i revidert budsjett for 2013, med "dagens drift". Her legges inn de korrigeringer som følger av kjente vedtak, lønnsøkninger, prisstigning o.l. På denne måte framkommer driftsresultatet i økonomiplanperioden dersom det ikke foretas endringer i drifta.

Driftsbudsjettet videreføres i **faste priser** i økonomiplanperioden. Basert på forslagene fra avdelingslederne og med en videreføring av dagens nivå uten bruk av diverse fond, viste grovt anslått budsjettet et underskudd i drift på hhv. kr 17,4 mill i 2014, samt en forverring utover i økonomiplanperioden.
Ved kvalitetssikring av forslagene og enkelte justeringer ble ubalansen redusert til ca. 9 mill. kroner. Det er det samme tallet som lå i 2014 i omstillingsbehov i den gjeldende økonomiplan.
Den videre prosess gikk ut på gjennomgang av de enkelte rammeområder med mål om å få fram et balansert driftsbudsjettet i 2014, samt forsøke å skaffe rom for ny tiltak i perioden. Rådmannens ledergruppe hadde flere samlinger under denne prosessen og tillitsvalgte ble trukket inn særlig i den siste del av prosessen. Kap 17 og 18 omhandler en del av de forholdene som er gjort og skal gjøres for å bringe budsjett og økonomiplan i balanse fremover.

8.2 Lønnsbudsjettering

Lønn er budsjettert med kjent årslønn etter at sentrale forhandlinger gjennomført våren 2013. Det er videre lagt inn som en pott under reserverte tilleggsbevilginger det beløp som beregnes gitt i de lokale forhandlinger nå i høst til kap. 3.4.1, 3.4.2 og 5. Det er til sammen lagt inn kr 300.000,- som skal fordeles ut på de enkelte ansvarsområdene på nyåret.

Når det gjelder lønnsøkninger som kommer i 2014 har vi i budsjettet ikke klart å legge inn reserver som skal dekke disse. Det blir derfor opp til den enkelte avdeling/rammeområder å dekke inn i lønnsoppgjøret for 2014. Dette vil da blir som et effektiviseringskrav. Alternativet har vært å legge inn ytterligere "nedskjæringstiltak" i budsjettforslaget. Nå vil avdelingene få mer tid på seg til å finne de rette tiltakene.
Dette er en metode som er benyttet de siste år, og som har fungert bra til nå. Målet må være å komme på et aktivitetsnivå fremover som gjør at forventet lønnsøkning kan legges inn i budsjettforslaget som fremmes på høsten.

Samlede lønnsutgifter og sosiale utgifter er vist i oppstillingen "Økonomisk oversikt drift" som er innarbeidet i budsjettheftet.

8.3 Sosiale kostnader

Sosiale kostnader er lagt inn med følgende satser:

- Pensjon
  - KLP 20,67% på fellesordingen
  - KLP 21,42% på sykepleierordningen
  - Statens pensjonskasse 12,25%
- Arbeidsgiveravgift 5,1%
- Avsetning til feriepenger 12%.

8.4 Pensjon

Pensjonsinnskudd:
Etter nye forskrifter om regnskapsføring av pensjonspremie, gjeldende fra og med året 2002, er det ikke det beløpet som kommunen faktisk *innbetaler* i pensjonspremie som skal utgiftsføres, men en *beregnet pensjonskostnad*. Ved beregning av pensjonskostnaden brukes historiske tall fra de 10 siste årene som grunnlag. Tanken er at dette skal jevne ut det beløpet som kommunene utgiftsfører hvert år, slik at en unngår at de store svingningene i premiebeløpene som har vært de siste årene påvirker regnskapsresultatet i så stor grad.

Differansen mellom betalt premie og beregnet pensjonskostnad utgiftsføres/inntektsføres, avhengig om betalt premie er mindre eller større enn beregnet kostnad. Dette premieavviket kunne tidligere fordeles over 15 år, enten det var et inntektsbeløp som skulle føres til utgift eller et utgiftsbeløp som skulle føres til inntekt. Regelverket er nå endret slik at denne fordelingen f.o.m 2012 skal skje utover 10 år i stedet for 15. Det ligger også forslag om ytterligere innstramning til 7 eller 5 års amortisering.

For KLP (Kommunal Landspensjonskasse) er det foretatt anslag som munner ut i et antatt premiesats på 21,42 % (av pensjonsgivende lønn) for sykepleier og 20,67 % for fellesordningen som belastes på rammene. Dette er en økning fra 2013 da satsene var på hhv.16,51% og 19,1%. For SPK (Statens pensjonskasse) er det budsjettert med en premiesats på 12,25%.
Premieinnbetalingene sees opp mot premieavviket, noe som tilsier at det samlet sett for 2014 ikke er store endringer i netto utgiftsføring. Altså høyere budsjettert pensjonskostnader på det enkelte ansvaret i forhold til 2013, veies stort sett opp av høyere inntektsføring av premieavvik på ansvar 6800. Problemet skyves dermed fremover i tid i og med at inntektsført premieavvik 2014 skal utgiftsføres med like store beløp de kommende 10 årene.

Under ansvar 6800 er det budsjettert premieavvik med amortisering ut fra anslag både fra KLP og Statens Pensjonskasse.

	Premieavvik	**Amortisering**
KLP, Fellesordningen, positivt premieavvik som inntektsføres	-6 341 000	1 269 000
KLP, Sykepleierordningen, positivt premieavvik som inntektsføres	-1 199 000	417 000
KLP, Folkevalgtordningen, negativt premieavvik som inntektsføres	-113 000	57 000
Sum KLP		
SPK, negativt premieavvik som utgiftsføres	338 000	-94 000
Sum premieavvik inntektsføres i 2013, amortiseringen utg.føres	**-7 315 000**	**1 649 000**

I tillegg kommer arbeidsgiveravgift av disse beløpene.

Kommunen har bygd opp et premieavviksfond som er tilnærmet like stort som premieavviket pr. utgangen av 2012. Det er i dette budsjettforslaget ikke funnet rom for å økt premieavviksfondet tilsvarende de ca 7 millionene det er budsjettert inntektsført i premieavvik for 2014. Dette vil si at vi for 2014 vil betale ut ca 6 millioner (differansen mellom nytt premieavvik og amortisering) mer enn det som blir utgiftsført for 2014. Dette tærer ytterligere på likviditeten som i perioder av 2013 har vært anstrengt. Ut fra dette vi det være både fornuftig og nødvendig å benytte et evt. regnskapsmessig mindreforbruk i 2013 til avsetning premieavviksfond.

Nye regler fom 2013.
Arbeidsretten avsa den 21. juni 2013 dom hvor det ble fastslått at den nedre grensen på 14 timer per uke/168 timer per kvartal innenfor KS' tariffområde er ugyldig. Den umiddelbare konsekvens av dette er at alle ansatte innenfor KS' tariffområde skal meldes inn i pensjonsordningen, uavhengig av hvor lite de jobber. Sykepleiere er ikke omfattet av den nye bestemmelsen. Denne endringen vil medføre økte pensjonsutgifter, anslagsvis 2-3 % merutgifter i budsjettsammenheng. De økte pensjonsutgiftene har vi tatt høyde for i budsjettforslaget.

Egenkapitalinnskudd:
Det er antydet at det i 2014 må innbetales egenkapitalinnskudd til KLP på 657' kr. Dette er lagt inn i investeringsbudsjettet, finansiert med driftsmidler.

8.5 Arbeidsmiljø og utviklingen av tilstedeværelse

Grong kommune har i 2011 vedtatt ny arbeidsgiverstrategi for perioden 2011 - 2020. I tillegg er Grong kommune deltaker i prosjektet "Saman om ein betre kommune", et prosjekt som gir kommunen kr 300.000,- per år til og med 2015 til arbeid for å styrke nærværet samt utvikle organisasjonens omdømme. Disse to faktorene er viktige og retningsgivende for Grong kommunes nærværs- og omdømmearbeid i 2014.

I Arbeidsgiverstrategien kap. 8, står det:

> *Å etablere mestrende medarbeidere og helsefremmende arbeidsplasser er viktig for Grong kommune.*
> *Kommunen skal i sin arbeidsgiverstrategi ha stor fokus på tilretteleggelse av arbeidsinnhold, arbeidsmiljø, arbeidsplass og rasjonell ressursbruk på en slik måte at det fremmer helse og forebygger sykdom. Like viktig vil det være å fremheve det ansvar hver enkelt ansatt har for utvikling av egen helse.*
>
> *Organisasjonen skal ha fokus på hele mennesket; det friske som styrker, potensialer, positiv helse, velbefinnende, livssituasjon/livsfase og samtidig tap, lidelser, sykdom. Samtalen mellom leder og medarbeider er et viktig verktøy i denne sammenheng. Inkluderende holdninger er viktig på alle nivå, slik at man ser mangfoldet som en ressurs.*

Målsettingene med prosjektet "Saman om....." er som følger:

- *Redusere sykefraværet til et lavt nivå, gjennomsnittlig 5 % for hele organisasjonen.*
- *Skape et godt arbeidsmiljø som bidrar til trivsel, motivasjon, stolthet, kreativitet og effektivitet.*
- *Bygge et godt omdømme for Grong kommune som organisasjon og arbeidssted.*
- *Vi skal ha fornøyde medarbeidere og fornøyde brukere*
- *Skape en kultur for utvikling, innovasjon, raushet, initiativ og engasjement.*

Både Arbeidsgiverstrategi og prosjektet "Saman om...." har en felles overordnet intensjon - skape mer nærvær og bedre omdømme. Bilde under: Grong kommunes ambassadører i prosjektet.

De siste årene har hver enkelt avdelingsleder, gjennom aktivt IA-arbeid, arbeidet målbevisst med sykefraværet og fulgt godt opp sykmeldte i henhold til vedtatte retningslinjer/rutiner. Sykefraværs-utfordringen har vært tema på flere mellomlederforum. Nærværsutviklingen i 2013 viser en positiv trend fra 1. kvartal og frem til og med 3. kvartal. Det er fortsatt viktig at Arbeidsgiverstrategien og arbeidet med prosjektet "Saman om...", blir fulgt opp med gode prosesser på hver enkelt avdeling. Grong kommune vil fortsatt ha stort fokus på tilstedeværelse fremfor fravær, også når ansatte er sykmeldte. I dialogen med ansatte vil hver leder også fremheve ansvaret hver enkelt har for utviklingen av egen helse.

Når det gjelder arbeidet med prosjektet "Saman om...", skal det legges opp til innovative prosesser på avdelingene, det vil si at det legges opp til avdelingsmøter der det å tenke nytt om etablerte løsninger innenfor gjeldende økonomiske rammebetingelser, blir viktig. Hver enkelt avdelingsleder vil i slike prosesser være nøkkelpersoner i arbeidet med arbeidsmiljø og nærværsutvikling på sin avdeling. Gode prosesser gir gode resultater!

Å nå målene (redusere sykefraværet til 5 % i gjennomsnitt for hele organisasjonen) vil være en krevende prosess, hvor fokus i 2014 fortsatt vil være å prioritere tid til ledelse og dialog med ansatte. Dette skal også gjenspeiles i handlingsplanene for 2014, med fokus på interne drifts- og organiseringstiltak – se felles driftstiltak.

Økonomiutvalget har arbeidet frem en rapport som peker på flere områder som skal utredes for å kommer frem til eventuelle innsparingstiltak for å bidra til budsjettbalanse i kommende budsjettperioder. Felles foreslåtte utredninger/undersøkelser er:

- Delutredning 1: Foreligger det et innsparingspotensiale ved å ha fast ansatte vikarer i en vikarpool på områdene skole, barnehage og sykeheim?
- Delutredning 2: Hvilke innsparinger kan vi forvente oss dersom målene i nærværsplanen nås?
- Delutredning 3: Foreligger det innsparingspotensiale her dersom en ser seniortiltakene opp mot AFP uttak?
- Delutredning 4: Utred innsparingsmuligheter ved innføring av ubetalt matpause.

I forslaget til budsjett for 2014 er det i første omgang vurdert endringer i tiltak for seniorer og konsekvenser av økt nærvær. I dag gjelder tiltak for seniorer fra fylte 60 år. Dette er foreslått endret til å gjelde fra fylte 62 år. Intensjonen med å innføre tiltakene var først og fremst for å redusere uttak av AFP og å få ansatte til å arbeide lengre. Dette har vi lykkes med. Å foreslå endringer i en god strategi, er derfor begrunnet i flere forhold. En vesentlig faktor er endringen i pensjonssystemet fra folketrygden fra 01.01.2011. Endringen innebar en mulighet for fleksibelt uttak (gradert – for eksempel 20 % pensjon) av alderspensjon etter fylte 62 år, kombinert med fortsatt arbeid (for eksempel 100 % arbeid). AFP i KLP er ikke så fleksibelt – tas det ut 20 % pensjon, kan det kun arbeides i 80 % ut fra hel stilling. Besparelse som er lagt inn er kr 400.000,- i 2014, kr 100.000,- i 2015, kr 0,- i 2016 og kr 400.000,- i 2017. Variasjoner skyldes alderssammensetningen.

Vi har videre lagt inn forutsetninger om at vi i løpet av perioden når målsettingen om økt nærvær. Prosjektet ”Saman om ein betre kommune” har vi store forventninger til, samtidig som tall for 2. og 3. kvartal gir grunn til optimisme. I 2014 har vi ikke lagt inn besparelser, men for resten av perioden 2014 - 2017 anslår vi en besparelse på kr 1.003.000,- hvert år.

Konsekvenser av eventuelle endringer av spisepausen er ikke lagt inn i forslaget til budsjett 2014. Dersom dette er et tiltak som skal gjennomføres, krever det en lang og grundig prosess lokalt, og er ikke aktuelt før 2015. I tillegg må også enkelte arbeidsrettslige spørsmål avklares, bl.a. hvordan en slik prosess kan gjennomføres.

8.6 Skatt, rammetilskudd og inntektsutjevning

8.6.1 Rådmannens forslag til budsjett for 2014 er basert på Stoltenberg-regjeringens forslag til statsbudsjett.

I og med at det foreligger usikkerhet hvordan det endelige statsbudsjettet blir etter behandlingen i Stortinget, er det valgt å basere budsjettforslaget på forrige regjerings forslag, og at det foretas justeringer i første kvartal 2014 ut fra endelig vedtatt statsbudsjett.

Vedrørende det konkrete innhold i statsbudsjettforslaget vises til internettside :
http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dok/bud/statsbudsjettet-20141.html?id=739026

På KS sin hjemmeside finnes det også mye informasjon vedr statsbudsjettet og rammevilkårene for kommuneøkonomien. Gå inn på http://www.ks.no - under fanen økonomi og overskriftene kommuneøkonomi og nasjonaløkonomi. Det finnes også en internettside som gir svært god beskrivelse av den enkelte kommunes frie inntekter. Denne finnes på
http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/kampanjer/gronthefte/frie-inntekter-2014/nord-trondelag/grong.html?id=742199

I pressemeldinger fra Stoltenbergregjeringen fremgår følgende vedr statsbudsjettforslaget:

"Regjeringa gjer framlegg om at kommunane og fylkeskommunane får ein reell inntektsvekst på 7,7 milliardar kroner i 2014. - Inntektsauken legg til rette for framleis vekst i kommunale tenester, seier kommunalminister Liv Signe Navarsete.

Veksten i samla inntekter er 1,2 milliardar kroner høgare enn den øvre grensa som blei varsla i Kommuneproposisjonen 2014. 5,2 milliardar kroner kjem som frie inntekter. Veksten i frie inntekter skal mellom anna dekkje meirutgiftene kommunane får som følgje av demografiske endringar, som auke i folketalet og fleire born og eldre.

- Ein sunn og sterk kommuneøkonomi er viktig for at folk i heile landet skal ha eit godt tenestetilbod. Å styrkje kommunane sin økonomi har difor vore eit av dei viktigaste satsingsområda for denne regjeringa. På åtte år har me reelt auka kommunane sine inntekter med 69,6 milliardar kroner, seier kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete.

Veksten er rekna frå berekna inntektsnivå i 2013 i revidert nasjonalbudsjett for 2013.

Av veksten i frie inntekter i 2014 går 500 millionar kroner til fornying og opprusting av fylkesvegane. 180 millionar kroner skal nyttast til å bygge ut helsestasjons- og skulehelsetenesta.

Regjeringa legg til rette for særskilt styrking av fleire kommunale tenesteområde. I tillegg til veksten i frie inntekter, gjer regjeringa framlegg om å auka løyvingar til mellom anna:

- reell nedgang i maksimal foreldrebetaling i barnehage
- opptrapping mot to barnehageopptak i året
- valfag på ungdomstrinnet

- rett til påbygging til generell studiekompetanse etter oppnådd fagbrev
- rentekompensasjonsordningane for skule- og symjeanlegg og kyrkjebygg
- kommunalt barnevern
- tiltak mot barnefattigdom
- investeringstilskot til omsorgsbustader
- påskjøningsordningar for betre kollektivtransport og mindre bilkøyring i byområda

Detaljar kring desse satsingane finn ein under budsjetta til dei ulike fagdepartementa.

Regjeringa har halde fram med sitt distriktspolitiske lyft gjennom heile regjeringsperioden. I statsbudsjettet for 2014 foreslår regjeringa å løyve 2,76 milliardar kroner til ein ekstrainnsats i distrikts- og regionalpolitikken. Fylkeskommunane skal forvalte om lag 77 prosent av desse midlane.

- Noreg har lange og gode tradisjonar for ein sterk distrikts- og regionalpolitikk. Slik må det framleis vere. Meir sentralisering vil ikkje gi meir velstand slik enkelte røyster hevdar. Ei balansert utvikling med gode lokalsamfunn og verdiskaping over heile landet er særs viktig for kommande generasjonar, seier kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete.

Løyvinga til dei særskilde distrikts- og regionalpolitiske verkemidla under Kommunal- og regionaldepartementet vert auka med 77,8 millionar kroner frå 2013. Held vi kompensasjon for auka arbeidsgjevaravgift utanom, er denne løyvinga 993 millionar kroner høgare i 2014 enn kva ho var i 2005.

Gode regionale utviklingstrekk
Sentraliseringstempoet i Noreg har bremsa. Folketalet veks i alle delar av landet. I heile 300 kommunar var det vekst i folketalet i 2012. Dette er 101 fleire kommunar enn i 2005. Samanlikna med dei andre nordiske landa har folketalsutviklinga i Noreg vore meir geografisk balansert det siste tiåret.

- Ein styrke i det norske samfunnet ligg i at vi bruker heile landet. Slik får vi det beste ut av ressursane i naturen, kulturen og menneska, og slik har vi lagt grunnlaget for velstand og velferd. Skal dette halde fram, treng vi ein medveten og aktiv distriktspolitikk, seier Liv Signe Navarsete.

Tiltak i statsbudsjettet for 2014:

Næringsutvikling og entreprenørskap

SIVA: Regjeringa satsar på nyskaping og entreprenørskap. Kommunal- og regionaldepartementet aukar ramma til SIVA (Selskapet for industrivekst SF) frå 87 millionar kroner i 2013 til 107 millionar kroner i 2014. Dette gjev rom for å styrkje både Næringshageprogrammet og inkubasjonsarbeidet.

VRI og Forskingsløft i nord: VRI (Verkemiddel for regional FoU og innovasjon) er Forskingsrådet si satsing på regional innovasjon og vert finansiert av fleire departement. VRI skal bidra til å fremje samhandling mellom bedrifter, forskingsmiljø og offentlege aktørar i regionen. Forskingsløft i nord har som mål å styrkje og vidareutvikle den næringsretta forskingskompetansen i Nord-Noreg innanfor arktisk teknologi og reiseliv. KRD legg opp til at Forskingsløft i nord held fram i ytterlegare tre år frå 2014.

Bioraffineringsprogrammet
Regjeringa gjer framlegg om å styrkje Bioraffineringsprogrammet i Innovasjon Noreg. Bioraffineringsprogrammet inneheld mellom anna tiltak for å utvikle ny industri innan avansert foredling av bi- og restprodukt frå skogsbruk, jordbruk og fiskeri- og havbruknæringa.

Attraktive lokalsamfunn og gode tjenester

Bulyst: Regjeringa gjer framlegg om ei løyving på 45 millionar kroner til Bulystsatsinga i 2014. Satsinga har vart i fire år og regjeringa ynskjer å vidareføre satsinga. Programmet skal støtte opp om lokale og regionale utviklingsprosjekt, som fremjar bulyst i heile landet, og skaffe ny kunnskap om kva som skapar bulyst. Dei siste par åra med Bulyst har det vore særleg merksemd kring integrering av innvandrar og ulike tilflyttings-prosjekt. Dette vil ha ein sentral plass i Bulystsatsinga også i 2014.

Lokal samfunnsutvikling i kommunane (LUK): Regjeringa satsar meir på å skape attraktive lokalsamfunn i heile landet. Kommunal- og regionaldepartementet gjer framlegg om å auke ramma til satsinga Lokal samfunnsutvikling i kommunane (LUK) med 10 millionar kroner til 40 millionar kroner. Satsinga skal bidra til å styrkje fylkeskommunane si rolle som aktiv rådgjevar og støttespelar for kommunar med trong for utvikling.

Småkommuneprogrammet: Småkommunesatsinga skal gje dei minste kommunane meir kapasitet til å utvikle attraktive lokalsamfunn for innbyggarar og næringsliv. Regjeringa gjer framlegg om å auke ramma til programmet med 30 millionar kroner til 45 millionar kroner i 2014.

Verdiskapingsprogram for lokale og regionale parkar: Regjeringa gjer framlegg om å løyve 15 millionar kroner til Verdiskapingsprogrammet for lokale og regionale parkar. Programmet byggjer på samarbeid mellom grunneigarar, næringsinteresser og lokale styresmakter, og er eit døme på bygdeutvikling og berekraftig bruk av område i Noreg med viktige natur- og kulturverdiar."

KS skriver følgende om hovedtrekkene i Stoltenbergregjeringens forslaget til statsbudsjett:

"Økningen i kommunesektorens inntekter er knyttet til økte oppgaver for sektoren. Inntektene som kommuner og fylkeskommuner selv kan disponere, tilsvarer omtrent utgiftsøkningene.

- Vi skal selvsagt ikke gråte over et statsbudsjett som øker inntektene til vår sektor med 7,7 milliarder kroner. Likevel er det viktig å understreke at den delen av inntektsveksten som kommunene skal bruke på å gi flere innbyggere gode tjenester, så vidt dekker de økte utgiftene dette medfører, sier styreleder i KS, Gunn Marit Helgesen.

Hun viser til at veksten i kommunesektorens såkalte frie inntekter, det vil si inntekter som kommuner og fylkeskommuner selv kan prioritere, er på 5,2 milliarder kroner. Dette er omtrent det som ble varslet i Kommuneproposisjonen i vår, og tilsvarer om lag den automatiske utgiftsveksten som følger av endringer i befolkningen, pensjoner o.a.

Klare føringer
De samlede inntektene – summen av frie og øremerkede inntekter – øker imidlertid med nesten halvannen milliard kroner ut over anslaget i Kommuneproposisjonen. Dette er imidlertid knyttet til klare føringer på områder som helsestasjoner, heldøgns omsorgsplasser, valgfag i ungdomsskolen, opptrapping til to barnehageopptak i året og andre tydelige bindinger.

- Vi er glad for at nye satsinger følges av nye penger. Likevel har vi i lang tid vært tydelige på at det er veksten i kommunenes frie inntekter som driver velferdssamfunnet. Det er godt dokumentert at det er vekst i de frie inntektene som gir mest effektiv drift, sier Helgesen.

Uakseptabelt kutt
- Ett punkt skiller seg negativt ut, og det er at regjeringen foreslår å kutte 214 millioner kroner i ordningen for særlig ressurskrevende tjenester, det vil si tjenester til pleietrengende under 67 år. Dette er nettopp et område der kommunenes utgifter har økt kraftig de senere årene, på grunn av at det er langt flere brukere enn før. Dette er derfor et uforståelig kutt, sier Gunn Marit Helgesen."

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag's beregninger i forhold til statsbudsjettforslaget fra regjeringen Stoltenberg;

Beregninger foretatt av økonomirådgiver hos fylkesmannen i Nord Trøndelag viser at 8 av fylkets kommuner vil ha nedgang i oppgavekorrigert realvekst i de frie inntektene (rammetilskudd og skatt) fra regnskap 2013 – 2014. Grong kommune har en økning på 0,3 %. De største endringene fra 2013 for Grong kommune er reduksjon i det utgiftsutjevningen på kr 3.785.000, mens økningen i INGAR (inntekstsgarantiordningen) økte med kr 3.020.000.

Den nye regjeringen har lagt fram endringsproposisjon den 8. november. I sitt forslag prioriterer Solbergregjeringen samferdsel, helse og eldreomsorg, kunnskap, politi og sikkerhet. Den nye regjeringen vil øke bevilgningene til :

- *riksveg og jernbane med til sammen 1 446 millioner kroner.* Midlene fordeles på en rekke tiltak. Regjeringen foreslår også at det bevilges 20 milliarder kroner i kapitalinnskudd til et infrastrukturfond.
- *helse og eldreomsorg med 390 millioner kroner*. Budsjettforslaget vil gi mer pasientbehandling i sykehusene, styrket rusomsorg og økte tilskudd til utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger.
- *kunnskapsområdet med 330 millioner kroner*. Regjeringen foreslår blant annet satsinger på videreutdanning av lærere, yrkesfag og forskning.
- *fengselsplasser, politi og tiltak innenfor utlendingsfeltet med 334 millioner kroner*. Midlene gir økt soningskapasitet, frigjør politiårsverk og bidrar til økt antall uttransporteringer.

Regjeringen øker ikke samlet sett utgiftsnivået. Det forslås en rekke utgiftsreduksjoner. Dette gjelder blant annet forslag om reduserte bevilgninger til regionale utviklingsmidler, frukt og grønt i skolen og til tilskudd til kultur. Videre foreslås det å trekke forslaget om opptrapping til to barnehageopptak, endre permitteringsregelverket, samt å innføre et kvoteprisgulv i CO_2-kompensasjonsordningen.

For detaljert informasjon vises til ovennevnte nettsteder.

8.6.2 Skatt og rammetilskudd

Ansvar 8000 - Skatt på inntekt og formue

Skatt fra aksjeselskapene beholder staten i sin helhet. Kraftselskapene betaler det som heter naturressursskatt, som fordeles på kommuner og fylkeskommuner. Denne skatten beregnes ut fra produsert kraftmengde over et gjennomsnitt på 7 år. Naturressursskatten til kommunen utgjør for tiden 1,1 øre pr. produsert kWh.

Den kommunale selskapsskatten er avviklet fra 2009. Overskuddsskatten for selskap og andre etterskuddspliktige skatteytere entydig tilfaller staten.

Kommunen får en andel av personskatten som nå utgjør ca. 40 %. Størrelsen på den kommunale inntektsskatten og formuesskatten for personlige skattytere bestemmes i statsbudsjettet hvert år. For 2014 foreslår regjeringen i Statsbudsjettet at den kommunale skatteøren holdes på 11,40 pst.

For 2014 er det lagt inn skatteanslag i samsvar med prognosemodellen fra KS. Det er alltid vanskelig å treffe dette korrekt, og det er ganske umulig å treffe eksakt. Det som er et faktum er at det er utviklingen på landsbasis som er avgjørende, som igjen virker på inntektsutjevningen. Her må det ev. foretas korrigeringer i budsjettåret ut fra periodisert budsjett så langt dette er mulig. Skatteanslaget er videreført flatt i økonomiplanperioden.

Ansvar 8200 - Rammetilskudd
Rammetilskuddet er den desidert største inntektskilden for kommunen. Rammetilskudd + formues- og inntektsskatt benevnes som ***frie inntekter*** i kommunen. Til sammen utgjør de frie inntektene 150,0 mill. kroner i rådmannens forslag til 2014-budsjett. Av dette beløpet utgjør skatt på formue og inntekt 53,9 mill. kr, og rammetilskuddet 96,1 mill. kr. Til sammenligning er beløpene i revidert 2013-budsjett henholdsvis 52,3 mill. kr og 92,4 mill.kr, til sammen 144,7 mill. kroner.

Om inntektssystemet:
Det overordnede formålet med inntektssystemet er å utjevne kommunenes og fylkeskommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere. For å oppnå dette målet tas det ved fordelingen av rammetilskuddet hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes og fylkeskommunenes kostnader (utgiftsutjevning) og ulikheter i skatteinntektene (inntektsutjevning). Det gis også et skjønnstilskudd for å korrigere for forhold som ikke ivaretas godt nok i fordelingssystemet for øvrig. Inntektssystemet inneholder i tillegg virkemidler som utelukkende er begrunnet med regionalpolitiske målsettinger. Det samlede rammetilskuddet for kommunene er delt i fem tilskudd for kommunene. Det samlede rammetilskuddet utbetales i ti terminer gjennom året.

Fordelinga av hele rammetilskudds-potten er nokså komplisert. Rammetilskuddet består av følgende deler for Grong:

- Innbyggertilskudd / utgiftsutjevning
- (Nord-Norge- og) Namdalstilskudd (Nytt f.o.m. 2009)
- Småkommunetilskudd
- Skjønnstilskudd
- Overgangsordninger (Inntektsgarantitilskudd fra 2009)

Innbyggertilskudd / utgiftsutjevning:
Omfordelingen som følge av utgifts- og inntektsutjevning gjøres i *innbyggertilskuddet*. Utgiftsutjevningen i inntektssystemet er begrunnet med at forhold av demografisk, geografisk og sosial art gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene og fylkeskommunene i liten grad kan påvirke. For at kommunesektoren skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til sine innbyggere må det tas hensyn til slike strukturelle kostnadsforskjeller ved fastlegging av de økonomiske rammene til den enkelte kommune og fylkeskommune. Eksempel på kostnadsforskjeller kan være aldersfordeling eller reiseavstand innen kommunen.
Det ble i 2011 gjennomført store forandringer i kostnadsnøklene noe som virket inn negativt for Grong kommune. Det ble utarbeidet en helt ny kostnadsnøkkel som ga store endringer i utgiftutjevningen. I inntektssystemet er det også nødvendig å foreta inntektsutjevning (av skatteinntektene) for å oppnå en rimelig utjevning av de økonomiske forutsetningene. I 2012 ble kostnadsnøkkelen endret noe pånytt, dette ut fra innføring av samhandlingsreformen.

Videre inneholder inntektssystemet noen tilskudd som utelukkende er distriktspolitisk begrunnet. Det gis bla. tilskudd til kommunene og fylkeskommunene i Nord-Norge, *Nord- Norge og Namdalstilskudd.*

Nord-Norge- og Namdalstilskudd:
Nord-Norge- og Namdalstilskuddet er et særskilt regionalpolitisk virkemiddel. Tilskuddet skal bidra til å gi kommuner i Nord-Norge og Namdalen muligheter til å gi et bedre tjenestetilbud enn kommuner ellers i landet. Tilskuddet skal også bidra til å muliggjøre en høy kommunal sysselsetting i områder med et konjunkturavhengig næringsliv. Fra 2009 er det tidligere Nord-Norge-tilskuddet utvidet til også å gjelde 14 kommuner i Namdalen (Namsos, Namdalseid, Snåsa, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Høylandet, Overhalla, Fosnes, Flatanger, Vikna, Nærøy og Leka), begrunnet med at de blant annet sliter med fraflytting og i stor grad har de samme utfordringene som kommuner sør i Nordland. Tilskuddet beregnes på grunnlag av en sats per innbygger, som differensieres mellom fylkene. Det er fastsatt en felles sats for alle kommunene innenfor et fylke. Kommunene i Namdalen mottar Nord-Norge- og Namdalstilskudd etter samme sats som Nordland. Til grunn for beregningen av Nord-Norge- og Namdalstilskuddet ligger befolkningstall per 1. januar året før budsjettåret, dvs. 1. januar 2013. Satsene er kun prisjustert i 2014. ***Tilskuddet for 2014 utgjør kr 3.937.000,- en økning på kr 203.000,- fra 2013.***

Småkommunetilskudd:
Småkommunetilskuddet blir i 2014 gitt til kommuner som har færre enn 3 200 innbyggere. For å få småkommunetilskudd må kommunen i tillegg ha en gjennomsnittlig skatteinntekt de siste tre år som er lavere enn 120 prosent av landsgjennomsnittlig skatteinntekt siste tre år. Alle kommuner får tilskudd etter lik sats med unntak av enkelte kommuner i tiltakssonen (dvs. alle kommuner i Finnmark og sju kommuner i Nord-Troms). Disse får tilskudd etter forhøyet sats. Tilskuddet beregnes med utgangspunkt i befolkningstall per 1. januar 2013. Satsene er prisjustert i 2014. ***Tilskuddet for 2014 er på kr 5.316.000,- dvs. en økning på kr 155.000,- fra 2013.***

Skjønnstilskudd:
Skjønnstilskuddet blir brukt til å kompensere kommuner for spesielle lokale forhold som ikke fanges opp i den faste delen av inntektssystemet. Det samlede skjønnstilskuddet for kommuner er satt til 2 141 millioner kroner i 2014. Tilskuddet skal fordeles av fylkesmannen etter fylkesrammer fastsatt av departementet.
Innenfor skjønnsramma er det satt av 400 mill til kommuner som taper mer enn 100 kr pr. innbygger på endringen i inntektssystemet. Disse midlene blir direkte fordelt av departementet. Denne kompensasjonen skal ligge fast til neste revisjon av kostnadsnøklene.
Fylkesmannen holder også av deler av disse midlene til fordeling til kommunene i løpet av året.
Grong kommune vil motta 3,4 mill i skjønnsmidler fordelt av fylkesmannen i 2014. Dette er kr 800.000,- mer enn utgangspunktet for 2013 (I tillegg fikk vi for 2013 et kriseskjønn på 4 mill). Av dette gjelder 100.000 arbeidet med vannmiljøplanen.
Videre har Grong kommune mottatt kr 1,1 mill i skjønn utdelt fra KRD pga. at vi taper på omlegging av kostnadsnøklene. Dette er et svært usikkert beløp fremover i øk.plan perioden.

Omfordeling av innbyggertilskudd – Utgiftsutjevning:
Det samlede innbyggertilskuddet fordeles i utgangspunktet med et likt beløp pr. innbygger til alle kommuner etter at det er tatt hensyn til tilskudd som gis en særskilt fordeling.

Forskjellene mellom landets kommuner er til dels store når det gjelder kostnadsstruktur, demografisk sammensetning mv. Både etterspørselen etter kommunale tjenester og kostnadene ved produksjonen vil derfor variere kommunene imellom. Målet med utgiftsutjevningen er å fange opp slike variasjoner. En tar fra de relativt sett lettdrevne kommunene og gir til de relativt sett tungdrevne. Med lettdrevet/tungdrevet menes en kommune som vurdert etter objektive kriterier er rimeligere/dyrere i drift enn gjennomsnittskommunen. Objektive kriterier er forhold som kommunen i prinsippet ikke kan påvirke, for eksempel alderssammensetning og bosettingsmønster.

For å finne ut om en kommune er mer lettdrevet eller tungdrevet enn gjennomsnittet, er det gjort omfattende analyser av hvilke faktorer som har betydning for variasjon i kostnadene ved tjenesteproduksjonen i kommunal sektor.

Det er lagt frem en helt ny kostnadsnøklene f.o.m 2011. Det er nå videre sagt at kostnadsnøkkelen skal vurderes hvert fjerde år. Det er kun gjennomført noen små endringer i 2012, 2013 og 2014.

	2014	2013	2012	2011	Før 2011
Innbyggere 0-1 år	0,0054	0,0054			
Innbyggere 2-5 år	0,1261	0,1245			
Innbyggere 0-2 år			0,0081	0,0084	
Innbyggere 0-5 år					0,023
Innbyggere 3-5 år			0,0924	0,0934	
Innbyggere 6-15 år	0,2834	0,2836	0,2864	0,2944	0,316
Innbyggere 16-22 år	0,0205	0,0205	0,0205	0,0212	
Innbyggere 16-66 år					0,120
Innbyggere 23-66 år	0,0921	0,0926	0,0922	0,0952	
Innbyggere 0–17 år	0,0021	0,0021	0,0022		
Innbyggere 18–49 år	0,0055	0,0055	0,0056		
Innbyggere 50-66 år	0,0068	0,0068	0,0069		
Innbyggere 67-79 år	0,0494	0,0496	0,0502	0,0455	0,084
Innbyggere 80-89 år	0,0702	0,0706	0,0715	0,0692	0,132
Innbyggere 90 år og over	0,0451	0,0453	0,0459	0,0463	0,049
Basiskriteriet	0,0223	0,0224	0,0226	0,0233	0,025
Sone	0,0128	0,0128	0,0129	0,0133	0,010
Nabo	0,0128	0,0128	0,0129	0,0133	0,011
Reisetid					0,016
Landbrukskriteriet	0,0029	0,0029	0,0030	0,0031	0,005
Innvandr 6-15 år, ekskl Skandinavia	0,0082	0,0082	0,0083	0,0085	
Norsk fødte med innvandrerforeldre 6-15 år, ekskl Skandinavia	0,0009	0,0009	0,0009	0,0009	
Flyktninger uten integreringstilskudd	0,0045	0,0046	0,0039	0,0040	
Dødlighetskriteriet	0,0436	0,0438	0,0444	0,0458	0,025
Barn 0-15 år med enslig forsørger	0,0112	0,0110	0,0112	0,0115	
Lavinntektskriteriet		0,0059	0,0060		
Skilte og separerte					0,038
Fattige	0,0060			0,0062	
Innvandrere					0,005
Arbeidsledighet					0,010
Uføre 18-49 år	0,0044	0,0045	0,0038	0,0039	
Opphopningsindeks	0,0134	0,0135	0,0115	0,0119	
Urbanitetskriteriet	0,0171	0,0172	0,0148	0,0153	0,041
Psykisk utviklingshemmede 16 år og over	0,0437	0,0439	0,0445	0,0460	0,062
PU under 16 år					0,003
Ikke-gifte over 67 år	0,0414	0,0416	0,0422	0,0435	0,025
Barn 1. år uten kontantstøtte	0,0295	0,0291	0,0570	0,0575	
Innbyggere med høyere utdanning	0,0187	0,0184	0,0182	0,0184	
Kostnadsindeks	***1,000***	***1,000***	***1,000***	***1,000***	***1,000***

Ut fra kostnadsnøklene og kriteriedataene (antall innbyggere i vedkommende aldersgruppe osv.) beregnes utgiftsbehovet til hver enkelt kommune. Det har altså ingen betydning hvor mye utgifter den enkelte kommune har. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er over landsgjennomsnittet, får kommunen et tillegg til innbyggertilskuddet. Dersom summen av beregnet utgiftsbehov for en kommune er under landsgjennomsnittet, får kommunen et fradrag i innbyggertilskuddet. Hele utgiftsutjevningen vil altså balansere. ***Inntektssystemets beregninger viser at Grong i 2014 har et beregnet utgiftsbehov som ligger 12,88% over landsgjennomsnittet. Samme tall for 2013 var på 16,73%. Denne store nedgangen gir oss langt mindre på utgiftsutjevninga enn vi ville fått med utgiftsbehovs beregningen for 2013. Dette kompenseres nesten av INGAR som blir beskrevet i neste avsnitt. Innbyggertilskuddet er i 2014 på 55.785.000,-. Utgiftsutjevningen gir oss i 2014 kr 14.674.000,-.(reduksjon fra 2013 på kr 4.497'). Endringen i utgiftsnøkkelen skyldes interne forhold i Grong kommune. Fire faktorer har stor innvirking, dette er en stor nedgang i barn 1. år uten kontantstøtte, nedgang i barn/ungdom i aldersgruppen 6 - 15 år, reduksjon i antall PU 16 år og over samt reduksjon i innbyggere i aldersgruppen 80-89 år.***

Inntektsgarantitilskudd:
Inntektsgarantitilskuddet (INGAR) skal sikre at ingen kommuner har en beregnet vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 300 kroner under beregnet vekst på landsbasis, før finansiering av selve ordningen (kroner pr. innbygger). Ordningen finansieres ved et

likt trekk per innbygger fra alle landets kommuner. INGAR erstatter overgangsordningen som tidligere var en del av inntektssystemet til kommunene.

Inntektsgarantitilskuddet ser på den totale endringen i rammetilskuddet, i stedet for å se på effekten av hver enkelt innlemming/utlemming i inntektssystemet. Kommuner med lav vekst i rammetilskuddet vil med INGAR motta kompensasjon uavhengig av om den lave veksten skyldes innlemming av øremerkede tilskudd, systemendringer, oppgaveendringer, nedgang i befolkningstallet, endringer i distriktspolitiske tilskudd, endring i kriteriedata eller andre forhold.

Endringer i inntektsutjevnende trekk/tilskudd som følge av endret inntektsutjevning og endringer i rammetilskuddet som følge av endret selskapsskatt skal ikke kompenseres gjennom inntektsgarantitilskuddet. Endringer i skjønnstilskuddet, veksttilskuddet eller saker med særskilt fordeling vil heller ikke kompenseres gjennom INGAR, siden dette er tilskudd som gis til spesielle formål eller i en tidsavgrenset periode.

Inntektsgarantitilskuddet for 2014 blir beregnet med utgangspunkt i rammetilskuddet til kommunene etter revidert nasjonalbudsjett 2013. Dette rammetilskuddet blir korrigert for skjønnstilskudd i 2013, saker med særskilt fordeling i 2013, og inngående/utgående fordeling av tilskudd som innlemmes i / trekkes ut av inntektssystemet i 2014. Rammetilskuddet til kommunene i 2014 blir tilsvarende korrigert for skjønnstilskudd i 2014, saker med særskilt fordeling i 2014 og veksttilskuddet i 2014. Deretter blir den korrigerte veksten fra 2013 til 2014 beregnet, på landsbasis og for hver enkelt kommune. Den korrigerte veksten på landsbasis var fra 2013 til 2014 var på landsbasis på 1.135,- kroner per innbygger. Dersom en kommune har en korrigert vekst i rammetilskuddet som er lavere enn 835,-kroner per innbygger, får kommunen inntektsgarantitilskudd tilsvarende differansen mellom egen vekst i rammetilskuddet, og en vekst på 835,- kroner per innbygger. I tillegg må alle kommuner være med på å finansiere INGAR, gjennom et trekk i innbyggertilskuddet. For Grong kommune var veksten fra 2013 til 2014 beregnet til -1.069,- kroner pr. innbyger. Vi får derfor kompensert med kr 1.904,- pr. innbygger i form av INGAR ordningen.

Grong kommune er for 2014 tildelt kr 4.505' gjennom INGAR ordningen. Dette er en økning på hele kr 3.019' fra 2013. Dette skyldes forholdene beskrevet ovenfor vedr. Grong kommunes store nedgang i utgiftsutjamningen som altså delvis kompenseres med INGAR. Beregningen av INGAR for årene som kommer er veldig kompliserte/usikre. KS prognosemodell innholder likevel et forsøk på en slik beregning. I økonomiplan perioden har vi lagt inn de tall som fremgår av prognosemodellen. Disse tilsier en reduksjon i frie midler på kr 878.000,- for 2015 og ytterligere 831.000,- i 2016 og kr 636.000,- i 2017 .

Skatteutjevningen:

Skatteutjevningen skal delvis utjevne forskjeller i skatteinntekter mellom kommunene.. Skatteutjevningen for kommunene omfatter inntekts- og formuesskatt fra personlige skattytere, naturressursskatt fra kraftforetak. For 2009 har utjevningsgraden blitt trappet opp, og i 2011 er målet om 60% nådd i symmetrisk utjevning. Det betyr at kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet blir kompensert med 60% av differansen mellom egen skattinngang og landssnittet. Kommuner med skatteinntekt under 90% av landsnittet blir i tillegg kompensert for 35% av differansen mellom egne skatteinntekter og 90 % av landssnittet. Finansieringen skjer ved at kommuner med skatteinngang over landssnittet blir trukket 60% av differansen mellom egen skatteinngang og landssnittet. Finansieringen av tilleggskompensasjonen skjer ved at hver kommune trekkes med et likt beløp pr. innbygger.

Skatteutjevningen blir for hver kommunen beregnet fortløpende 10 ganger i året etter hvert som skatteinngangen ligger klar. Trekk eller tillegg i skatteutjevningen blir avregnet mot kommunens utbetaling av rammetilskuddet.

Grong kommune har en skatteandel som ligger under 90 % av landsgjennomsnittet og vil således få overført midler gjennom skatteutjevningen.

Samlet rammetilskudd i 2014

Det budsjetteres rammetilskudd i samsvar med forslag til statsbudsjett framlagt i oktober 2013, Samlet beregning for rammetilskudd og skatt er slik, hvor prognosemodellen fra KS er brukt som grunnlag:

1000 kr	2011	2012	2013	2014
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	44 876	49 898	53 006	55 785
Utgiftsutjevning	19 728	18 202	19 171	14 674
Overgangsordninger/INGAR (fra 2009)	3 229	4 200	1 486	4 505
Saker med særskilt fordeling	701	554	0	903
Tilskudd Namdalskommunene/Hovedstadstilskudd	3 431	3 536	3 734	3 937
Småkommunetilskudd	4 839	4 996	5 161	5 316
Ordinært skjønn	1 900	2 200	2 600	3 400
Skjønn – tap endringer av inntektssystemet	1 100	1 100	1 100	1 100
Sum rammetilsk uten selskapsskatt	**79 854**	**84 686**	**86 258**	**89 620**
Selskapsskatt	0	0	0	0
Sum rammetilsk. ekskl inntektsutj.	**79 854**	**84 686**	**86 258**	**89 620**
"Bykletrekket" (anslag)	-1	0	0	
Netto inntektsutjevning	5 362	5 716	7 623	6 491
Sum rammetilskudd	**85 215**	**90 402**	**93 881**	**96 111**
Skatt på formue og inntekt	**45 155**	**46 493**	**49 530**	**53 912**
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet)	**130 400**	**136 900**	**143 400**	**150 000**

I økonomiplanperioden er rammetilskuddet i utgangspunktet videreført flatt. Det er derimot tatt hensyn til endringene i forhold til INGAR ordningen, jfr. nedgangen som er beskrevet i punktet ovenfor om inntektsgarantitilskuddet.

8.6.3 Innlemming og avvikling av øremerkede tilskudd i rammetilskudd

I det samlede rammetilskuddet til kommunen for 2011 ble det gjort en rekke korrigeringer på grunn av endringer i oppgavefordelinger mellom forvaltningsnivå, regelendringer, innlemming av øremerkede tilskudd osv. Den største endringene var at driftstilskuddet til barnehager ble innlemmet i rammetilskuddet. Tildelingen av skjønnsmidler barnehager ble avsluttet. Dette medførte i 2011 et tap for Grong kommune. I 2012 var den største endringen samhandlingsreformen - kommunal medfinansiering hvor Grong kommune ble tildelt 3.238'.
I 2014 er det kun gjennomført små innlemminger/endringer.

8.7 Momskompensasjon fra investeringsprosjekt

Momskompensasjon fra investeringsprosjekter skal jfr. regleverket inntektsføres i driftsregnskapet. Dette har sammenheng med at kommunen fikk et trekk i rammetilskuddet(i drift) ved innføring av mva. kompensasjonsordningen. Regelverket er nå under endring, og f.o.m. 2014 skal imidlertid all mva. komp vedrørende investeringer nyttes til finansiering av disse. Dette tilsier at det i driftsbudsjett 2014 og økonomiplanen videre ikke er lagt inn inntekter vedrørende mva. komp investering.

8.8 Kapitalkostnader

8.8.1 Utvikling i lånegjeld

Utviklingen i lånegjelden viser en svak økning fra 2009 frem til 2012 før den så reduseres litt. Økningen fra 2010 - 2012 skyldes i all hovedsak utbygging, ombygging og renovering på sykeheimen. I tillegg vil det bli gjennomført noen mindre investeringer på vei og vann, samt utbedring av Sagmo bru. I perioden fremover forutsettes det økt lånegjeld fra 2014 til 2016. Dette skyldes prosjektet Lokaler skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg. Lånegjelden reduseres så fra 2016 til 2017 dette

ut fra forutsetning om mottak av spillemidler i 2017, samt ordinær nedbetaling av avdrag i tillegg til at det i økonomiplanen ikke er lagt opp til ytterligere investeringer i 2017.

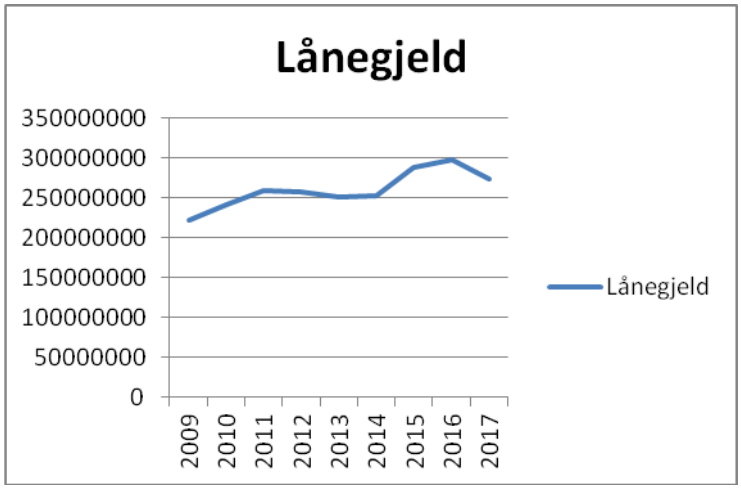

8.8.2 Renteforutsetninger

Renta har i 2013 har holdt seg stabil hele året. Våre lån i kommunalbanken har i hele 2013 ligget på et rentenivå på 2,25%, mens lånene i KLP Kommunekreditt har hatt en rentesats på 2,95%. Hvordan utviklingen vil bli fremover er usikkert. De fleste spådommer tilsier at renta vil holde seg lav også i 2014. Vi har ut fra dette lagt som en forutsetning at rentenivået i 2014 blir som det er pr. i dag. Slik situasjonen er nå vil en renteøkning på 0,5% gi oss økte utgifter på omkring 1,3 millioner. Ved utgangen av 2013 har vi forhåpentligvis klart å bygge opp et renteregulerings fond på kr 3,8 millioner, som det kan være aktuelt å benytte seg av dersom det skjer en renteøkning evt. i 2014 eller utover i økonomiplanperioden.

Når det gjelder kommunens innlån i forbindelse med etableringslån i husbanken så er de aller fleste av disse knyttet opp mot en fastrenteavtale på 5 år til 2,089% rente.

Kommunes finansreglement tilser at det er opp til administrasjonen å vurdere hvorvidt kommunens innlån skal knyttes opp mot fast eller flytende rente. Dette er en kontinuerlig vurdering slik situasjonen er i dag.

8.8.3 Utvikling i avdrag og rentekostnader

Avdrag:
Årlige avdrag vil i perioden vil øke fra 12 mill i 2012 til 14,3 mill i 2016 for så å reduseres til 14,0 i 2017. Kommunen ligger innenfor grensen for minste tillatte avdrag. Ved utgangen av 2012 betalte vi omkring 3 mill mer i avdrag enn grensen for minste tillatte avdrag.

Rentekostnader:
Rentekostnadene vil ut fra forslaget til investeringsbudsjett i økonomiplanperioden økes fra 6,9 i 2012 til 7,8 mill i 2016, for deretter å reduseres til 7,2 i 2017. Det er lagt inn en forutsetning om at renta holdes på dagens nivå i 2014 og 2015 dvs. 2.25% for så å økes til 2,5% i 2016 og 2017.

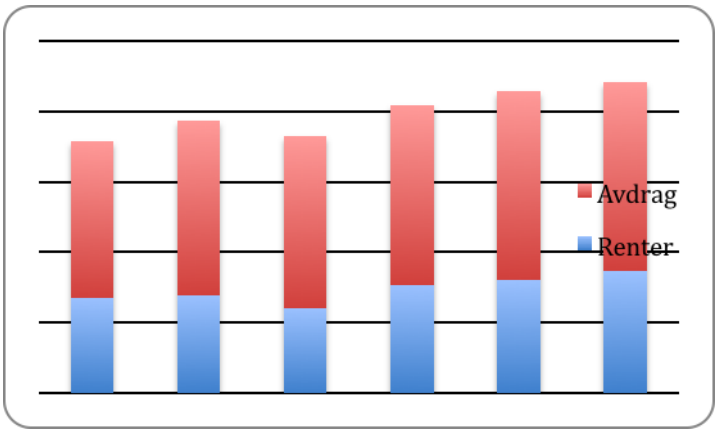

8.8.4 Netto renter og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter.

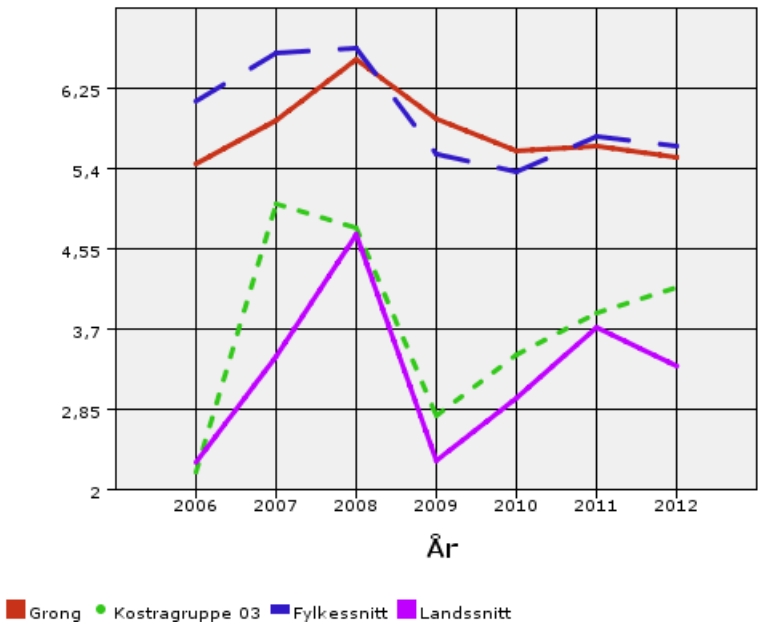

Figuren ovenfor er hentet fra kostratallene ved utgangen av 2012. Denne viser hvor stor andel av kommunens brutto driftsinntekter (dvs. skatt, rammetilskudd, alle overføringer, e-skatt, salgsinntekter osv) som går med til å betale renter og avdrag (netto). Figuren viser samme tall for kostragruppe 3, for landsnittet og for fylkesnittet. Det fremgår av figuren at Grong kommune i 2012 lå langt høyere enn landet og kostragruppen. Vi lå også like under fylkessnittet. Dette tilsier bla. at utviklingen i innlånsrenta er svært viktig for vår kommune.

8.9 Flyktninger

Under ansvar 8500 regnskapsføres følgende:

Vertskommunetilskudd, som kommunen får i forbindelse med den rollen Grong har som vertskommune for flyktningemottaket i Grong. Det budsjetteres med 1.200.000 kr i 2014. Dette tilskuddet skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med at det drives mottak i kommunen. Grunnsatsen var i 2013 på kr 462.070 pr kommune, en sats pr ordinær plass på kr 4.995,- Sats pr plass for enslige mindreårige er kr 13.100,-. Disse satsene er pr. nå ikke klare for 2014 slik at vi har tatt utgangspunkt i samme nivå som 2013.

Integreringstilskuddet, er et tilskudd som kommunen får for bosetting av flyktninger. Tilskuddet utbetales pr. bosatt med et beløp som avtrappes over 5 år.
Det er i økonomiplanperioden budsjettert med følgende bosetting (k.styrevedtak i forhold til de tre første årene) ;

2014 5 enslige mindreårige og 10 ordinære flyktninger.
2015 5 enslige mindreårige og 5 ordinære flyktninger.
2016 5 enslige mindreårige og 5 ordinære flyktninger.
2017 10 ordinære flyktninger.

Enslige mindreårige flyktninger.
Det har siden i oktober 2009 vært bosatt enslige mindreårige flyktninger i Grong kommune. Bosettingen har vært på hhv. 7(2009), 7(2010), 7(2011), 5(2012) og 5(2013).
Kommunestyret vedtok i oktober 2013 videre bosetting av flyktninger i Grong kommune. Bosettingen av enslige mindreårige gir både integreringstilskudd og særtilskudd til kommunen. Tilskuddene gir i 2014 kr 173.000,- i integreringstilskudd pr. enslig mindreårig samt et særtilskudd på 137.500,- pr person. I og med at satsen for 2014 pr. i dag ikke er klarlagt har vi lagt til grunn satser 2013 med et påslag på 5%. Integreringstilskuddet reduseres utover perioden, mens særtilskuddet holdes på samme beløp i hele perioden.

I tillegg til disse bosettingene kommer også enkelte familiegjenforeninger. For disse mottas det integreringstilskudd i 3 år.

Totalt er det budsjettert med vertskommune- og integreringstilskudd som følger;

	2014	2015	2016	2017
Vertskommunetilskudd	1 200 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000
Integreringstilskudd	9 814 000	9 724 000	8 865 000	7 766 000
Særtilskudd	2 750 000	2 750 000	2 750 000	2 750 000
SUM	13 764 000	13 674 000	12 815 000	11 716 000

8.10 Lønn – og sosiale utgifter

For Grong kommune så ser en at veksten på de frie inntektene for 2014 bør være nok til å dekke lønns- og prisstigningen. Kommunens nominelle vekst i frie inntekter er beregnet til 3,3 %, mens deflator (lønns- og prisstigning vektet sammen til et gjennomsnitt) ligger på 3 %. Dette tilsier en realvekst på

0,3 % for vår del. Lønnsoppgjøret for 2014 er et hovedoppgjør. Det er usikkert hvor stor lønns- og prisstigningen vil bli, men enkelte prognoser tilsier en lønnsvekst på omkring 3,5%.

Det er i budsjettet for 2014 tatt utgangspunkt i ny lønn pr 1.1.2014, etter at både det sentrale og det lokale oppgjøret er lagt inn for alle ansatte. Det er derimot ikke funnet rom for å foreta noen avsetning i forhold til forventet lønnsøkning i forbindelse med lønnsoppgjøret i 2014. Det er således lagt inn en forutsetning om at lønnsøkningen i 2014 vil måtte dekkes ved innsparing/omstilling innenfor den enkelte driftsramme. Dette kan synes å bli en tøff prosess i 2014 da det allerede er gjort en del nedskjæringer på områdene for å få budsjettet for 2014 i havn.

8.11 Netto driftsresultat

Det er fra sentrale myndigheter tidligere gitt uttrykk for at det forventes at kommunen planmessig styrer sin økonomi mot en driftsmargin på minst 3% av driftsinntektene. Det er dette resultatmålet som best uttrykker utviklingen i kommunens økonomi over tid.

Netto driftsresultat egen kommune

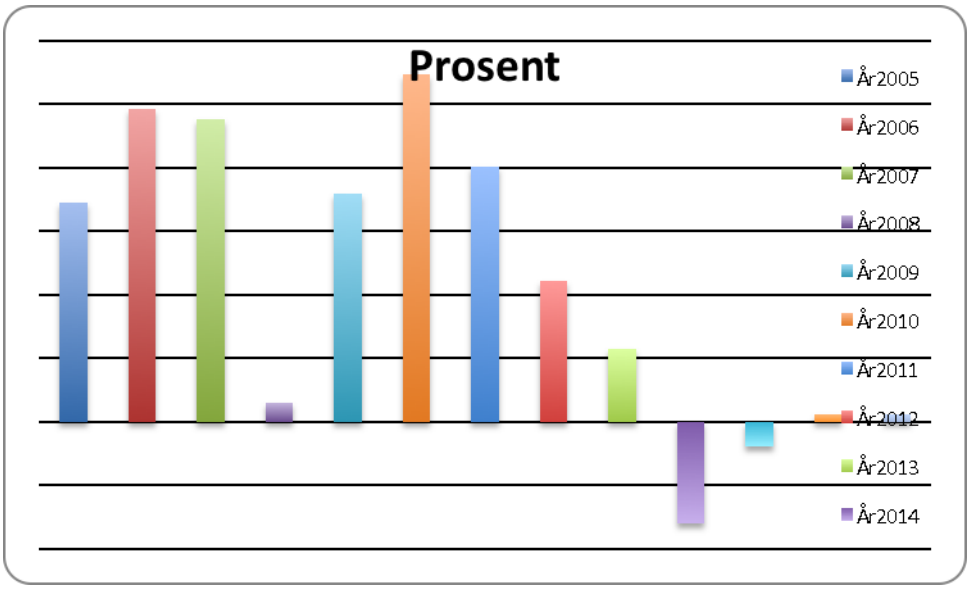

Kommunen har i de siste årene med unntak av 2008 og 2012 kommet ut med et netto driftsresultat som tilfedstiller sentrale myndigheters mål på 3% av driftsinntektene. Ser en perioden fremover ser en helt klart en forverring i den økonomiske situasjonen. Dette til tross for at kommunen frem tom. 2016 har lagt inn en forutsetning om innsparing for å få budsjettet i balanse. Denne innsparingen ligger inne i beregningen av netto driftsresultat slik at når målet er nådd vil ikke dette påvirke netto driftsresultat i noen grad. Prosenten er anslagsvis lavere i 2014 enn i resten av perioden. En stor del av dette skyldes tilskuddet for boligetablering hvor tilskuddet har kommet inn i tidligere år og forventes utbetalt i 2014. Dette påvirker driftsresultatet i negativ retning. Ser vi bort fra dette så er prosenten på minus 0,54% i 2014. Dersom den overordnede målsettingen om 3% netto driftsresultat skal nås i 2014, må det hentes inn nesten 10 millioner i tillegg til lønnsøkningen som vil komme i 2014. Dette er det svært viktig at kommunestyret er oppmerksom på. Det tilsier at de endringer som gjøres må være av en slik art at netto driftsresultat i perioden forbedres. (boligetableringstilskuddet er holdt utenfor denne beregningen slik at det reelle tallet er på 10 mill.kroner).

8.12 Eiendomsskatt

Fra og med 2010 har kommunestyret vedtatt at det skal innkreves eiendomsskatt av alle eiendommer i hele kommunen, såkalt generell eiendomsskatt. Tidligere var det bare såkalte verker og bruk som ble belagt med eiendomsskatt. Eiendomsskatt beregnes ut fra en antatt (omsetnings)verdi av hvert enkelt objekt, mens kraftverkenes verdi beregnes av skatteetaten.

For år 2014 fastsettes eiendomsskattegrunnlaget fra siste skatteligningen for kraftverkene det vil si for 2012. For Grongs vedkommende gjelder det de fire kraftverkene i Namsen; Åsmulfoss, Aunfoss, Øvre Fiskumfoss og Nedre Fiskumfoss, samt det private kraftverket Knutfoss Kraft AS. Beskatningen av kraftverkene er en omfattende og komplisert prosedyre og er nå lagt til sentralskattekontoret for storbedrifter i Moss. Det er det enkelte verks beregnede formuesverdi som er takstgrunnlaget i utgangspunktet. Men for at dette ikke skal slå uheldig ut, er det fastsatt en minimumsverdi basert på 7 års gjennomsnittlig kraftproduksjon. Det er videre satt makstak ved denne skattleggingen. For 2012 ble det vedtatt å heve denne maksimumsverdien med 5%, noe som utgjør ca 450.000,- for vår del. Det er videre vedtatt en ytterligere økning for 2013 med 11%. For 2013 ble det utskrevet og innbetalt eiendomsskatt på til sammen vel 9,6 mill.kr. for disse kraftverkene. Eiendomsskatten utgjorde 7 0/00 av taksverdi.

Hvordan utskrivingen av eiendomsskatt på alle eiendommene i kommunen vil falle ut avhenger av to ting: Takstgrunnlaget og skattesatsen. Eiendomsskattinntekten er budsjettert til totalt kr 15.180.000,- for 2014. Næring samt verker og bruk skattelegges etter en sats på 7 promille, mens øvrige eiendommer skattlegges ut fra 4 promille. ***Det er for økonomiplanperioden lagt inn en økning av promillen for øvrige eiendommer til 5 promille f.o.m. 2016. Dette utgjør en økning i kommunens inntekt på anslagsvis kr 700.000,- pr. år. For en ny bolig i Grong sentrum på 120 kvm. utgjør dette en økt utgift på kr 840,- pr. år.***

8.13 Konsesjonsavgifter

Konsesjonsavgiftene skal være en kompensasjon til kommuner som stiller naturressurser til disposisjon for kraftproduksjon. Først og fremst skal det kompenseres for inngrep som er gjort i forbindelse med vasskraftutbygging i form av regulering av sjøer og vassdrag. Videre skal det kompenseres for at vassføringa vil variere mye i ikke utbygde elvestrekninger i regulerte vassdrag. Grongs konsesjonsavgifter skriver seg fra reguleringskonsesjoner i Namsenvassdraget og Bangsjøene

Av de avgiftene som er beregnet for hver konsesjon, får den enkelte kommune en andel som delvis fastsettes ved skjønn.

Konsesjonsavgiftene beregnes av den kraftøkning som skyldes reguleringer og overføringer. For hver konsesjon er det fastsatt en sats pr. naturhestekraft (1 naturhestekraft = 0,6 kW).

Konsesjonsavgiftene skal avsettes til kraftfond. Bruken av midler fra kraftfondet er regulert i vedtekter fastsatt av kommunestyret og godkjent av fylkesmannen. I henhold til vedtektene kan kraftfondet kun brukes til næringsformål samt til avdrag på lån til utbyggingsformål. Hvor mye som inntektsføres fra kraftfond til dekning av avdrag på lån får dermed betydning for budsjettrammene.

Nivået i budsjettet for 2014 er videreført flatt i økonomiplanperioden

8.14 Konsesjonskraftinntektene

Konsesjonskraftinntektene skal være en kompensasjon til de kommuner som får ulempene ved vassdragsutbygginger. Ordningen ble innført i 1984. Den går ut på at i de kommuner hvor det produseres kraft skal kommunen kunne ta ut en viss mengde kraft til selvkost. Kommunen kan da enten selge krafta videre eller bruke den selv. Uttaket er begrenset til 10 % av kraftproduksjonen i kommunen, men kan ikke utgjøre mer enn det totale forbruket i kommunen regnet i kWh. Grong kommune hadde i årevis en gjenkjøpsavtale med NTE vedrørende kommunens konsesjonskraft. Fra og med 2006 har Grong kommune sammen med de tre andre kommunene (Namsskogan, Lierne og Røyrvik) solgt konsesjonskraftmengden på det åpne kraftmarkedet. De fire kommunene i Indre

Namdal har stått sammen om salgsavtalen i flere år nå og det er foretatt samme prosedyre for kommende år.

Grong kommune har en konsesjonskraftmengde på knapt 13 GWh (= 12,1 millioner kWh i Namsen og 0,26 GWh i Bogna og 0,48 GWh i Kolsvik). 10,7 GWh av denne kraftmengden kommer fra konsesjoner som er gitt før 1959, og da fastsettes prisen på konsesjonskraft individuelt og beregnes for det enkelte kraftverk. For konsesjoner gitt etter 1959 fastsetter Olje- og energidepartementet prisen på konsesjonskraften. For 2013 oppnådde vi en "bruttopris" på 28,96 øre/kWh. Herfra kommer selvkost og innmatingskostnader som NTE selv beregner. For konsesjoner etter 10.04.1959 fastsetter Departementet hva selvkosten skal være. For konsesjoner gitt før 10.04.1959 beregnes selvkost for hvert enkelt kraftverk. Konsesjonskrafta for 2014 er nå solgt til SKS Kraftsalg AS for kr 33,47øre pr. Kwh. Dette er en økning fra 28,66 øre i 2013. Dersom en legger tilgrunn de selvkostberegningen NTE kom med på våren 2013 (og som medførte økte kostnader sett i forhold til det som var budsjettert i 2013) så vil økt kraftpris gi en netto inntektsøkning på ca 200.000,-. I og med at salget kom så seint i prosessen, er den økte inntekten ikke lagt inn i budsjettet for 2014.

I økonomiplanperioden er budsjettet for 2014 videreført flatt.

8.15 Disposisjonsfond og kapitalfond

Disposisjonsfond

Beholdningen på disposisjonsfondet har variert fra år til år, stort sett er det regnskapsresultatet som påvirker dette fondet, da en i gode tider kan sette av til fond og omvendt.

	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Disposisjonsfond uten rentefond	7.466.000	1.541.000	114.000	6.920.000	7.817.000	4.618.000

Utviklingen av fondet i 2013 ut fra revidert budsjett pr. oktober.

Inngående balanse disposisjonsfond:	4.618.000
Budsjettert bruk av fond i investering	135.000
Budsjettert bruk av fond i drift	1.000.000

Anslag disp.fond ved utg. 2013 3,5 millioner.

Det er av de 3,5 millionene lagt inn en bruk på 1,4 millioner i 2014 og nye 960.000,- i 2015. Det er ikke lagt opp til noen avsetning til frie fond i denne perioden. Dette tilsier at det frie disposisjonsfondet ved utgangen av 2015 er redusert til litt i overkant av 1 million. Beregningen av netto driftsresultat fremover viser helt klart at kommunen har utfordringer, noe som tilsier at det burde vært foretatt avsetninger til fond isteden for bruk av fond.

Det er i tillegg avsatt på pensjonsfond kr 15.584.000,- ved utgangen av 2013
Renteregureringsfondet vil etter budsjettert avsetning i 2013 bli på kr 3.800.000,-

Det er viktig å merke seg at budsjettert avsetning for 2013 avhenger helt av regnskapsresultatet ved utgangen av året.

Ubundet investeringsfond

I 2013 har det blitt overført kr 3.795.000,- fra Gusli skog til Grong kommune vedr. erstatning. Disse midlene avsettes til fond hvorav det er planlagt benyttet kr 1.415.000,- i 2013. I tillegg er det lagt inn i budsjettforslaget bruk av ytterligere 2 millioner i 2014 til delfinansiering av prosjektet lokaler til skole, kulturskole og regionalt kulturbygg.

9 Administrasjon og fellestjenester

9.1 Beskrivelse av område

Området omfatter:
Sentraladministrasjon, bestående av:
Rådmann, og rådmannens stab, herunder to kommunalsjefer og personalsjef.
(I tillegg: Kommunalsjef helse og omsorg som regnskapsmessig er plassert under ansvar 3000)

Informasjonskonsulent.
Seksjonsleder
IT-konsulent
Økonomisjef, regnskap, lønn og skatt.
Kantine
drift.

9.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak

9.2.1 Nåsituasjon

Rådmannens har følgende ansvarsområder:
Iverksetting av politiske vedtak.
Ledelse av sentraladministrasjonen
Overordnet administrativ ledelse av alle kommunal virksomhet.
Forberede overordnet planlegging, regnskap og årsberetning.
Fatte administrative vedtak etter fullmakt i delegasjonsreglement og andre delegerte områder.
Overordnet utviklings- og informasjonsarbeid inkl. omdømmebygging.

Andre hovedarbeidsområder:
Interne tjenester, sekretariat for folkevalgte organer, servicekontor, sentralbord, bevillingssaker.
Regnskap, fakturering, lønn og skatt, kommunal eiendomsskatt

Personalressurser 2014	Årsverk	Ansatte
Rådmann og rådmannens stab: (Ansvar 1000)		
Rådmann, kommunalsjefer og personalsjef [1)]	3,00	3
Økonomisjef	1,00	1
Regnskap, lønn og skatt [2)]	2,82	4
Rådgiverstillinger	1,50	2
Sum	**8,32**	**10**
Servicekontor og IT-avdeling: (Ansvar 1101)		
Seksjonsleder/ daglig leder servicekontor	1,00	1
Rådgiver (informasjon/øvrige oppgaver)	1,00	1
Stab forøvrig, inkl. 0,6 hjemmel arbeid for IN Trafikk [3)]	3,60	5
Sum	**5,60**	**7**
IKT: (Ansvar 1100) [4)]		
IKT-konsulent	1,00	1
Sum	**1,00**	**1**
Kantine: (Ansvar 1102)		
Kantinemedarbeider	0,60	1
Sum	**1,00**	**1**

Personalressurser 2014	Årsverk	Ansatte
Sum	**15,92**	**19**

[1] I tillegg Kommunal helse og omsorg som ikke inngår i årsverkene listet opp, men er budsjettert under ansvar 3000.
[2] En av de ansatte ved regnskap har i tillegg 0,28 årsverk fordelt regnskapsmessig på VAR-områdene
[3] En av de ansatte ved servicekontoret har i tillegg 0,5 årsverk fordelt regnskapsmessig på VAR-områdene
[4] I tillegg 1,30 årsverk IKT budsjettert under ansvar 2211, felles utgift undervisning.

I tillegg er lønn for hovedtillitsvalgt lagt inn under ansvar 1101, med 50 % hjemmel. Regnskapsmessig plassering er en følge av Kostra-forskriften.

Alle stillinger i ledelsen er nå besatt. Mange utbyggings- og store utviklingsoppgaver krever kontinuerlig oppfølging. Store planoppgaver er igangsatt og skal følges opp. Dette går ut over andre lederoppgaver. Oppfølging og støtte til avdelingslederne i den løpende drift krever også mye ressurser.

Bemanningen på økonomiseksjonene er stabil og driften går sin vante gang. Det er gjort avtale med Lindorff som står innfordring både av kommunale krav og formidlingslån noe som har lettet arbeidssituasjonen ved økonomikontoret. Dette ser også ut til å gi bedre resultater rent innfordringsmessig. Tjenester vedr. arbeidsgiverkontrollen kjøpes av Inn-Trøndelag skatteoppkreverkontor. Det er videre under utredning etablering av felles lønningskontor i Indre Namdal.

Nyopprettet stilling som seksjonsleder ble besatt i oktober 2012. Seksjonlederen har overtatt lederfunksjonen fra rådmannen vedr områdene IKT, informasjon samt servicekontoret. I tillegg er oppgavene bl.a. ; rutine- og kvalitetsutvikling, omdømmebygging og beredskapsarbeid. Prosjektlederfunksjonen for "Saman om .." er tillagt seksjonsleder.

Servicekontoret har i 2012 hatt fokus på den løpende drift. Det er jobbes for fullt med innføringen av elektronisk arkiv som skjer ved årskifte. Arbeidsmengden med skysstasjonen er gradvis økende med flere brukere og flere tjenester til kundene, som chattetjeneste og sms.
Arbeidet med politisk sekretariat er blitt gjennomført i større grad i SK og sårbarheten her er nå betydelig mindre en før. Vi har en ansatt som har fullført arkivskolen og dermed er vi sterkt rustet til å møte framtiden innenfor dette område med den kompetansen vi har i kontoret. Det arbeides kontinuerlig med serviceutvikling og utvikling av arbeidsmiljøet.
Pga. en del fravær i forbindelse med sykdom, organsiasjonsarbeid og møtevirkesomhet kan det til tider være utfordrende med de antall personer vi har å få kabalen til å gå opp.

Fast 100% stilling som informasjons og kommunikasjonsrådgiver kom på plass i august og vi kan nå ta tak i vår kommunikasjonsplan i 2014. Behovet for løpende informasjon er stort både internt og eksternt. Et intranett hadde vært svært ønskelig og kan sees i sammenheng med evt. ny hjemmeside for Grong kommune. Kommunen ligger fortsatt langt framme i bruk av sosiale media som eksempelvis facebook . Kommunes hjemmeside og Grongportalen er under stadig utvikling .

Innenfor IKT- området er det de senere år investert i mye nytt utstyr. Driften er i all hovedsak stabil. Utviklingsarbeidet skjer mye i samarbeid med de øvrige IN- kommunene gjennom IKT Indre Namdal IKS, og egen handlingsplan er utarbeidet. Flere internkurs for de ansatte er gjennomført i 2013.

8.4.2 Hovedutfordringer

For ledelsen er en hovedutfordring å få frigjort tid til ledelse og strategisk arbeid.. En annen utfordring er å utvikle tjenesteproduksjonen innenfor de rammer som stilles til disposisjon, ved å gjennomføre kontinuerlige omstillingsprosesser. Videre ta initiativ og følge opp plan-, utbyggings- og utviklingsoppgaver.

For økonomiseksjonen, servicekontoret samt IKT og informasjonsområdet vil utfordringen være kapasitetsmessig å klare driftsoppgavene samtidig som det skal drives utviklingsarbeid innenfor fagområdene.

Utviklingstiltakene er også i 2014 omfattende og krevende med flere ressurskrevende fellestiltak.

8.4.3 Utviklingstiltak

Servicekontoret

- Gjennomføring av fullelektronisk emnearkiv 1.1.2014 og diverse arbeid i den forbindelse samt opplæring blant ansatte.
- Info. skjerm i servicekontoret dersom vi finner gode løsninger.
- Fokus på serviceutvikling og bevisstgjøring rundt egen rolle som kommunens ansikt utad, samt se på egne rutiner i den forbindelse.
- Legge inn allerede etablerte rutiner i kvalitetslosen. Dette gjelder rutiner for utleie av samfunnshus, utleie av hall, utregning av gebyrer, utlån av nøkler, politisk sekretariat samt lage nye rutiner vedrørende bruk av kasse, sentralbord.
- Gjøre de ansatte tryggere i rådgivning av diverse skjema som leveres ut til publikum som f.eks. byggesøknader med ansvarsrett.
- Rydding og flytting av gammelt arkivmateriell.
- Rydding, registrering i eget arkiv.
- Avklare ansvarsforhold og lage gode rutiner mellom servicekontoret og bygg/eiendom, for våre fellesarealer inkl. møterom.
- Vurdere rutinene på kassefunksjonen i SK i samråd med kommunekassen og NAV i forhold til tjenester vi tilbyr og hvordan vi kan håndtere/løse dette på andre og bedre måter.

IKT

- Utarbeide rutiner for IKT- området : backuprutine for GBU, installasjoner, feilsøk, og melding og oppfølging av saker fra brukerne.
- Etablere et system for innmelding av saker fra ansatte og sette dette i et system med forventet tilbakemelding og løsning på utfordringen.
- Strukturere arbeidet i IKT avdelingen i større grad slik at det vil gagne sluttbrukeren i enda større grad.
- Kurs i Cisco trådløs kontroll og kurs innenfor pedagogisk IKT for IKT ansatte.
- Redusere sårbarheten ved fravær i IKT avdelingen - kunnskapsoverføring mellom IKT ansatte.
- Etablere elektronisk autorisasjonssystem - fellesprosjekt med de øvrige IN kommunene i regi av Indre Namdal IKS.

Informasjon

- Utvikle muligheter for større bruk av video/film i kommunikasjonsarbeidet.
- Styrke omdømme- og identitetsarbeidet internt og eksternt i Grong kommune bla. gjennom prosjektene Bolyst og Sammen om en bedre kommune.
- Etablere fast infonytt til ansatte.

- Jobbe med profilering av Grong kommune og vår nye visjonen.
- Utvikle kommunikasjonsplattformene til Grong kommune som eksempel Mini Nytt, Grong.no og kommunens hjemmeside.
- Være aktiv og tett på ledergruppen, avdelingsledere og ansatte i forhold til nyhetssaker i egen organisasjon.
- Utarbeide ny kommunikasjonsplan og strategier for Grong kommune når det gjelder info. og kommunikasjonsarbeidet.
- Bistå i utviklingen av ny hjemmeside sammen med Indre Namdal IKS.

Økonomi

- Vurdere organisering av økonomienheten. Dette ut fra at to ansatte nærmer seg pensjonsalder, samt at det legges opp til at kommunens lønningsfunksjon blir en del at et felles lønnskontor på Namsskogan. Det må i løpet av året også tas stilling til hva kommunen ønsker å gjøre med skatteoppkreverfunksjon.
- Ta i bruk diverse rapporter i Lindorff ang. løsningsgrader på innfordringen osv. Få opp et system for aktiv bruk av disse for å kunne følge utviklingen på innfordringssiden.

10 Oppvekst og familie

10.1 Beskrivelse av området

Området omfatter:
Fagområdet består av følgende resultatenheter:

- Barnehage (4)
- Grunnskole, inkl. SFO (3)
- Musikk- og kulturskole (1
- Indre Namdal barnevern og PPT (1)
- Voksenopplæring/undervisning flyktninger (1)

Det er til sammen ca. 113 årsverk og 157 ansatte innen nevnte fagområder.

Forskrifter, lover og læreplaner (skolene) for de ulike områdene gir nærmere overordnede føringer. I tillegg blir kommunale vedtak fulgt opp, bl.a. årlige utviklingstiltak.

Kommunalsjef for oppvekst har under rådmannen det overordnede oppfølgings- og ledelsesansvar innenfor oppvekst og familie.

10.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak

10.2.1 Nåsituasjon

Tjenesteproduksjon	Omfang 2013
4 kommunale barnehager Ingen private barnehager	120 barn i de kommunale barnehagene.
Grunnskole 6 – 15 år	267 elever fordelt på 3 skoler
Skolefritidsordning	52 barn, som utgjør ca. 56 % av elevtallet på 1.-4. trinn
Musikk- og kulturskolen	77 elever og også 77 elevplasser. I tillegg 8 elever på kortkurs i forming.

Indre Namdal barnevern og PPT	Barnevern: 59 aktive saker (Grong) pr. nov. 2013, inkl. enslige mindreårige. PPT: 47 aktive saker (Grong) pr. nov. 2013.
Voksenopplæringa	Undervisning i norsk og samf.fag fremmedspråklige: 88 elever inkl. 13 enslige mindreårige.

Personalressurser 2013		
	Årsverk	Ansatte
Barnehage	28,83	38
Grunnskole	53,75	70
Skolefritidsordningen	3,07	10
Musikk- og kulturskolen	2,56	8
Indre Namdal barnevern	11,35	12
PPT	6,75	9
Voksenopplæringa	8,33	10
Sum	113,08	157

Barnehage:
Stortinget har lovfestet retten til barnehageplass. Grong kommune har full barnehagedekning, - alle som ønsker barnehagetilbud får barnehageplass. Pr. november er det noe ledig kapasitet i sentrumsbarnehagene, mens barnehagene på Bergsmo og i Harran ikke har ledig kapasitet.

I løpet av 2013 ble daglig åpningstid redusert med i alt 1 time daglig ved alle barnehagene, - 1/2 time om morgen og 1/2 time på slutten av dagen. Kommunen bestreber imidlertid på å være fleksibel for å dekke ulike ønsker om oppholdstid ut over kommunalt vedtatte tilbud.

Kommunen har gode lokaler til barnehagedriften, med flere nye lokaler. barnehagene på Bergsmo og i Harran har imidlertid ikke tilstrekkelig romkapasitet til å ta inn stort flere barn enn de som allerede har barnehageplass nå, og sentrumsbarnehagene har kun få plasser utover tildelte plasser nå.

Personalet er godt faglig kvalifisert, med tilstrekkelig tilgang på utdannede førskolelærere.
Ansatte i barnehagene deltar i felles kompetansehevingstiltak i Indre Namdal, og alle barnehagene har deltatt og følger opp i forhold til det interkommunale prosjektet "Tidlig innsats" etter Kvello-modellen.

Sykefraværet ved Ekker og Rønningen barnehager har de siste årene vært noe høyere enn gjennomsnittet for kommunen. Årene 2010 og 2011 var det et samarbeid med Friskgården i Grong, hvor målet var å redusere sykefraværet ved de to barnehagene. Resultatet viser at sykefraværet har gått noe ned i 2013, men det er viktig at oppfølgingsarbeidet fortsetter fremover.

Barnehagene, særlig Ekker og Rønningen, har over tid hatt problemer med å skaffe vikarer ved sykdom og annet fravær. Denne situasjonen har bedret seg noe i løpet av 2013.

I løpet av 2013 ble det startet en organisasjonsgjennomgang av Ekker og Rønningen barnehager, hvor bl.a. fremtidig organisering på ledernivå er et sentralt tema.

Den pedagogiske bemanningen i barnehagene er i tråd med bestemmelsene i Lov om barnehager, og er slik sett lik den bemanning som er i andre kommuner. Når det gjelder assistenter og fagarbeidere, er det ikke gitt sentrale bestemmelser annet enn at det skal være tilstrekkelig bemanning. Ved sammenligning med kommunene Overhalla, Namsos, Snåsa og Lierne, er samlet bemanning (både pedagogisk bemanning og assistenter/fagarbeidere) i barnehagene i Grong litt lavere, og hvor mye varierer noe i hver av våre barnehager, men spennet er fra 0,37 årsverk til 0,80 årsverk. Høylandet kommune derimot har en bemanning som ligger langt over øvrige kommuner i Namdalen.

Grunnskole:
Både i samfunnsdelen til kommuneplanen og i sektorens egne planer er det lagt vekt på at kommunen skal være en god arena for læring. Opplæringslovens § 13-10 slår fast at kommunene skal ha et forsvarlig system for oppfølging av kunnskapsløftet.

Grong kommune deltar i et felles skolenettverk med de andre IN-kommunene og kommunene i Midtre Namdal, med en felles prosjektleder i skoleutvikling. Dette har medført gode tilbud innen etter- og videreutdanning, og gitt gode skoleresultater.
Hovedsatsinga nå er kompetanseheving innenfor norsk, matematikk og engelsk, fortrinnsvis på ungdomstrinnet, mens lesing fortsatt er prioritert på barnetrinnet. I tillegg er det prioritert å delta i rekruttering av nye skoleledere, bl.a. gjennom deltakelse på regionens lederutdanning for skoleledere (samarbeid med HINT og oppstart i 2013).
Konkret er det lærere fra Grong kommune som nå tar videreutdanning i leseopplæring, norsk språk som andrespråk og andrespråkspedagogikk. Våren 2013 var det 3 lærere som avsluttet videreutdanning i henholdsvis mat og helse, engelsk og rådgivning 1. Videreutdanningen er støttet av staten i form av vikarmidler, og det er ingen studieavgift.

Statens hovedsatsingsområde innenfor skole er på ungdomstrinnet, med bl.a. prosjektet "Ungdomstrinn i utvikling", jfr. stortingsmelding 22 (2010 - 2011). Alle skoler over hele landet får tilbud om etterutdanningsopplegg innenfor klasseledelse, regning, lesing og skriving for alle lærere på ungdomstrinnet. Grong barne- og ungdomsskole er valgt ut i pulje 1 i Nord-Trøndelag til å gjennomføre dette kompetansehevingsopplegget, som startet høsten 2013.
Ny Giv-kompetanse er i tillegg fortsatt bli prioritert.

Skolene i kommunen deltar også i andre forskjellige prosjekt som har betydning for gode skoleresultater. Dette er bl.a. interkommunale prosjekter som er et resultat av det interkommunale samarbeidet innenfor skolesektoren.

Grunnskoleelevene i Grong kommune oppnår gode faglige resultater. Det viser bl.a. de nasjonale prøvene samt eksamensresultater. Resultatene vil naturlig nok variere noe fra år til år, men jevnt over de siste årene gjør elevene fra Grong det meget bra.

Elevundersøkelsen sier noe om læringsmiljøet på skolene. Her er det elevene selv som gir svar. Elevundersøkelsen viser at elevene i kommunen trives på skolen.

Det er flyktningemottak i Grong kommune, og i tillegg har kommunen bosatt flyktninger de siste årene. Det har medført flere nye minoritetsspråklige elever, først og fremst ved GBU, men også ved de to andre skolene. Det har vært satt inn ekstra ressurser for å kunne gi tilpasset undervisning til denne elevgruppen.

Kostra-tall viser at grunnskolene i Grong drives kostnadseffektivt dersom en sammenligner med sammenlignbare kommuner. Netto driftsutgifter pr. elev er lavere enn snittet i kommunegruppe 6.

Elevtallet i kommunen minker fra 267 elever skoleåret 2013/14, 247 elever skoleåret 2014/15, 255 elever skoleåret 2015/16, 241 elever skoleåret 2016/17, 239 elever i 2017/18 til 240 elever i 2018/19. Dette er en nedgang på 27 elever fra inneværende skoleår til skoleåret 2018/19. Nedgangen er størst for GBU, som skoleåret 2018/19 vil ha nesten 30 mindre elever enn inneværende skoleår. Harran Oppvekstsenter vil ha et forholdsvis stabilt elevtall på mellom 34 - 38 elever de neste årene, mens Bergsmo Oppvekstsenter får en økning fra dagens 35 elever til 48 elever skoleåret 2018/19.

Musikk- og kulturskolen:

Musikk- og kulturskolen er også et lovpålagt område, og har som mål å gi et opplæringstilbud til elever som ønsker et tilbud innen musikk og annen kultur. I skoleåret 2013/14 er det 77 elever, noe som er en nedgang på 18 elever sammenlignet med forrige skoleår. Alle som søker får et tilbud. I tillegg til instrumentopplæring gis det kortere kurs for i alt 8 elever innenfor formingsområdet.
Nedgangen i antall elever må i noen grad sees i sammenheng med lavere elevtall i grunnskolen, men andelen av grunnskoleelever som får musikkskoleundervisning har i tillegg gått ned fra 33,1% forrige skoleår til 28,8% inneværende skoleår.

Indre Namdal barnevern og PPT:
Felles barneverntjeneste for kommunene i Indre Namdal med Grong som vertskommune ble etablert fra 1. april 2006. IN-kommunene har hatt egen interkommunal PPT-tjeneste siden midten av 1990-tallet. Fra 1. januar 2009 er barnevern og PPT samorganisert i en felles enhet kalt Indre Namdal barne- vern og PPT, med felles administrativ leder og fagledere for henholdsvis barnevern og PPT. Vinteren 2013 ble det foretatt en organisasjonsgjennomgang som endte med vedtak om at den ene faglederen i tillegg også skal ha 50% stilling som administrativ leder. Dette gjør at det blir *en* person mindre med lederansvar å forholde seg til, - altså en forenkling av lederstrukturen.
Enheten vil i januar 2014 flytte ut av kommunehuset og inn i nye lokaler i Grong sentrum.

Det er et mål å vektlegge tidlig forebyggende innsats, og IN-kommunene har gått sammen om prosjektet "Tidlig innsats etter Kvello-modellen". Prosjektet fikk betydelige eksterne midler i form av skjønnsmidler. Selve prosjektet er nå ferdig, men prosjektet fortsetter uten prosjektmidler. Dette er et samarbeidsprosjekt som ledes av barnevern og PPT, hvor barnehagene er fokus. I begynnelsen av prosjektperioden var utvalgte barnehager deltakere, men nå er alle barnehagene i Grong og IN forøvrig deltakere.

Barnevern:
Etter noen år med vakanser har barneverntjenesten nå opptil full bemanning, og har klart å redusere fristoversittelser for meldinger og undersøkelser. 2013 har imidlertid vært et svært krevende år for barneverntjenesten, med bl.a. spesielt krevende enkeltsak. Dette har ført til betydelige merutgifter for kommunen, tross tildelte kriseskjønnsmidler fra Fylkesmannen. Ut over dette har antall saker i Grong vært økende, bl.a. med bakgrunn i saker for personer med utenlands opprinnelse. Flere saker medfører økte utgifter.
I forhold til krevende enkeltsak har bemanninga blitt tilført 1 årsverk, og i forhold til at Stortinget har vedtatt å øke ressursene til barnevern, har dette medført at barneverntjenesten i IN har fått økt stillingsressursen med ytterligere 1 årsverk i 2013 finansiert av staten.

Pedagogosk psykologisk tjeneste (PPT):
Høsten 2012 hadde PP-tjenesten vakanser som resulterte i økende ventelister og reduksjon av totalaktiviteten. For å komme ajour vedtok derfor IN-kommune å styrke bemanninga med 0,5 årsverk midlertidig ut 2013. I forhold til opprinnelige bemanningsplan har tjenesten hittil i 2013 hatt full bemanning.
Saksmengden totalt for regionen har vært stigende, og det er derfor forslag om å videreføre 0,5 årsverk midlertidig også for 1. halvår 2014 (kommer som tillegg til vedtatte bemanningsplan).

Voksenopplæringa:
Voksenopplæringa gir undervisning i norsk og samfunnsfag til voksne flyktninger. I tillegg får enslige mindreårige flyktninger også slik undervisning de 2 første skoleårene de bor i kommunen. Høsten 2013 ble det startet en organisasjonsgjennomgang av voksenopplæringa, hvor bl.a. sentrale elementer er organisering/ledelse, organisering av grunnskoleopplæringa for enslige mindreårige og fremtidige lokaler.

Norskundervisninga for innvandrere har en statlig finansieringsordning med en kommunal egenandel. Pr. november 2013 er det 88 elever ved voksenopplæringa, inkl. 13 enslige mindreårige.

10.2.2 Hovedutfordringer

I kommende økonomiplanperiode med bl.a. forslag om bygging nye skolelokaler, musikkskolelokaler sammen med regionalt kulturbygg, vil det bli nødvendig å omstille/tilpasse kommunens aktiviteter for å klare de årlige økonomiske forpliktelser en slik utbygging vil medføre. Det betyr at også oppvekstsektoren må bidra med omstillinger for å realisere utbygginga, noe som igjen betyr at det innenfor noen områder kan medføre effektivisering og stillingsreduksjoner. Også andre forhold, som f.eks. økte pensjonsutgifter, nedgang i elevtall og økte forpliktelser ihht. til særlover, forsterker behovet for omstilling. Med dette som utgangspunkt vurderes den største utfordringa å være å opprettholde og videreutvikle tjenestetilbudet innefor oppvekstområdet i størst mulig grad.

Barnehagene:

Vedtatt bemanning i 2013 er foreslått i 2014 og det er videre lagt inn kr 200.000,- i reservert tilleggsbevilgning til økning av bemanningen i barnehagene. Samtidig er det foreslått å gå bort fra kryssende søskenmoderasjon noe som gir en innsparing på ca 130.000,-.

- Til tross for noe bedring, er det fortsatt en utfordring å redusere sykefraværet ved barnehagene på Ekker og Rønningen.
- Det er fortsatt en utfordring å skaffe vikarer i barnehagene, selv om situasjonen er blitt litt bedre.
- Tilstrekkelig kapasitet vedr. barnehagelokaler dersom flere enn nå søker barnehageplass.
- Gi et godt tilbud til stadig flere fremmedspråklige barn i barnehagene.

Skolene:

- Foreta en forsvarlig utredning og prosess og legge fram politisk sak vedr. evt. nedleggelse av Bergsmo skole f.o.m. skolestart høsten 2014.
- Vurdere organisering og kostnadseffektiv drift av skolene pga. nedgang i elevtallet, samtidig som kvaliteten på undervisninga opprettholdes. Bl.a. vurdere skolestruktur, jfr. også første kulepunkt.
- Fortsatt følge opp et helhetlig forsvarlig system for oppfølging av Kunnskapsløftet, jfr. krav i Opplæringslovens § 13 – 10 og også kap. 9A i forhold til elevenes skolemiljø.
- Vektlegge god læring på et faglig høyt nivå. Ansatte må gis gode muligheter til relevant etter- og videreutdanning slik at elevene fortsatt leverer gode faglige resultater.
- Bedre undervisningen for fremmedspråklige elever
- Vektlegge IKT som grunnleggende ferdighet i skolen.

Musikk- og kulturskolen:

- Musikk- og kulturskolen har behov for bedre undervisningsrom. I forbindelse med planlegging og evt. utbygging av nytt kulturbygg skal skolen fortsatt være en aktiv bidragsyter, særlig i forhold til undervisningslokaler.
- Vurdere organisering og kostnadseffektiv drift av skolen pga nedgang i elevtallet, samtidig som kvaliteten på undervisninga opprettholdes.

Indre Namdal barnevern og PPT:

- Fortsatt videreføre arbeidet med tidlig innsats etter "Kvello-modellen".

Barnevern:

- Fortsatt jobbe med å stabilisere bemanninga slik at alle stillingshjemler er besatt, og tilrettelegge slik at det er attraktivt å arbeide i tjenesten.
- Følge opp statens fortsatte satsing på barnevern, bl.a. i forhold til bemanning.
- Skaffe tiltakspersoner som skal veilede familier
- Skaffe tilstrekkelig med tilsynsførere
- Skaffe fosterheimer i Grong kommune.

PPT:

- Fortsatt arbeide med å stabilisere bemanninga slik at alle stillingshjemler er besatt, og tilrettelegge slik at det er attraktivt å arbeide i tjenesten.
- Fortsatt vektlegge å få ned/fjerne venteliste på meldte saker.
- Bedre logopedkompetanse, både i Grong og ellers i IN.
- Bedre arbeidsfordeling mellom PPT og kommunene før sak meldes opp til PPT

Voksenopplæringa:

- Nåværende undervisningslokaler oppleves som utilstrekkelige, både kapasitets- og kvalitetsmessig. En minus er også at lokalene ikke er samlet, men spredt i sentrumsområdet. Kan bli vesentlig forbedret dersom skolen på Bergsmo legges ned og lokalene etter det evt. kan benyttes som opplæringssenter, bl.a. for voksenopplæringa.
- Flere på kvalifiseringsprogram inkl. norskopplæring er etter hvert ferdige med sitt program, og det medfører at flere ønsker grunnskolekompetanse for å kunne ta videre utdanning. Dette kan bli en utfordring å organisere.
- Vektlegge best mulig kvalifisering til videregående skole for enslige mindreårige flyktninger, bl.a. vurdere om 2 år før videregående skole bør utvides til f.eks. 3 år.
- Det er en utfordring å tilfredsstille kravene i læreplan og forskrifter om at deltakerne i voksenopplæringa skal oppnå nødvendig digital kompetanse

10.2.3 Utviklingstiltak

- Utrede, legge til rette for en forsvarlig prosess, samt fremme politisk sak om evt. nedleggelse av Bergsmo skole f.o.m. skolestart høsten 2014.
- Hver skole skal ut fra tidligere definert skriftlig konkret vurderingskultur drive god og systematisk vurderingspraksis som fremmer læring. Mål og kriterier skal være kjent i alle fag for alle elever.
- Opplæringslovens § 9A "Elevenes skolemiljø" skal følges aktivt opp, bl.a. skal alle skolene i løpet av 2014 fremme minst 3 forebyggende saker i skolenes skolemiljøutvalg.
- GBU skal aktivt delta i statens ungdomsskolesatsing "Ungdomstrinn i utvikling". Deltakelsen skal medføre endret praksis i regning for 1. - 10. trinn for å fremme regneferdigheter i alle fag.
- Bergsmo og Harran Oppvekstsentre skal delta i programmet "Kvalitetssikring av barns språkferdigheter.
- Alle ansatte i barnehagene som ennå ikke har fått grunnleggende IT-opplæring, skal gjennomføre slik opplæring i 2014.
- Det skal utarbeides felles skriftlige vurderingsrutiner for vurderingsarbeidet i barnehagene.
- Som et ledd i å få ned sykefraværet ved barnehagene på Ekker og Rønningen, skal det innføres en ordning med jobbrotasjon mellom de to barnehagene.

- Det skal tilbys kompetanseheving innenfor relasjonskompetanse for alle som arbeider med barn og unge i Grong kommune.
- GBU og musikk- og kulturskolen skal fortsatt være en aktiv bidragsyter i forbindelse med planlegging og evt. bygging av nytt kulturbygg, særlig i forhold til undervisningslokaler.
- Legge til rette for at flere som er ferdig på kvalifiseringsprogrammet får mulighet til å skaffe seg grunnskolekompetanse.
- Sørge for at deltakerne i voksenopplæringa oppnår digital kompetanse som tilfredsstiller kravene i læreplan og forskrifter.
- Barneverntjenesten skal gjennomføre en omorganisering av arbeidsmåte som medfører opprettelse av to arbeidsteam: 1) Omsorgsteam 2) Undersøkelse- og hjelpetiltaksteam. Medfører bl.a. nye møtestrukturer og innføring av teamledere.
- Det skal inngås avtale med Namdal rehabiliteringssenter om opprettes logopedressurs f.o.m høsten 2014. Dette forutsetter positiv behandling i IN kommunene.
- Hver avdeling. skal ha minst 2 nærværstiltak som er trivselsfremmende og styrker samhold og identitet på avdelingen og i kommunen ellers.
- Oppfølging av manifest mot mobbing: Utarbeide egen tiltaksplan for 2014.

11 Helse og omsorg

11.1 Beskrivelse av området

Helse- omsorg- og velferdstjenestene skal sikre innbyggerne nødvendig bistand og bidra til at Grong kommune gir et helhetlig tilbud. Inkludert i dette bildet er også den tjeneste som er nødvendig for å sikre at tilflyttere får en god start på sin bosetting i kommunen.

Helsetjenestene skal være både behandlende og forebyggende. Den forebyggende siden av kommunens tjenestetilbud blir viktigere i framtiden. Særlig med tanke på at trykket på helse og omsorgstjenester er økende, noe som bør motivere for å iverksette gode forebyggende tiltak for å lette trykket på tjenestene.

Videre skal alle avdelingene innenfor helse, omsorg og velferd ha et nært og faglig godt samarbeide med andre avdelinger og andrelinjetjenestene i tråd med de anbefalinger som er gitt i stortingsmelding om samhandlingsreformen og i omsorgsplan 2015.

Samhandlingsreformen medfører at det er satt fokus på samhandling mellom alle nivåer i tjenestetilbudene som omfatter helse og omsorg. I tillegg blir også andre sektorer, for eksempel oppvekstområdet og kulturområdet berørt av reformen. De inngåtte avtalene mellom kommunene og helseforetaket har siden iverksettelsen av reformen handlet mye om praksis ved inn og utskrivning av pasienter og rehabiliteringsutfordringer. Det har i altfor liten grad vært satt fokus på det forebyggende elementet i reformen som skulle være en del av reformens bærekraft. Det gjenstår også en del på å implementere reformen hos de som arbeider innenfor tjenestene slik at de forstår hensikten og målsettingene med denne.

11.2 Status, utfordringer og utviklingstiltak

Helse- og omsorgsfeltet har fram mot 2015 flere sentrale føringer som må legges til grunn for virksomheten. Her pekes spesielt på omsorgsplan og demensplan 2015. I tillegg vil konsekvensene av samhandlingsreformen og et behov for økt satsning på helsefremmende og forebyggende arbeid, gis nødvendig prioritet de kommende årene. På lokalt hold bør det satses på å etablere dagtilbud som ivaretar tilbud til de som har behov for møteplasser og å få innhold i hverdagen.

11.2.1 Nå-situasjonen

Fagområdet er organisert i tre hoveddeler, en for helse, en for pleie og omsorg og en for NAV (kommunal del). Overordnet ansvar for tjenesteområdet er samlet hos en kommunalsjef.
De enkelte avdelingene styres av en avdelingsleder, noen er i tillegg satt opp med en assisterende avdelingsleder

Fagområde	Oppgaver
Legetjeneste (Helse)	Fastlegeordning, legevakt, tilsyn sykeheim, oppgaver i henhold til lover og forskrifter
Familiebase (Helse)	Psykisk helseteam, ungdomsteam, helsesøster, boenhet for enslige mindreårige flyktninger
Fysioterapitjeneste (Helse)	Behandlende tilbud, koordinerende enhet som skal behandler søknad om Individuell Plan, støttekontakt
Hjemmebasert omsorg (Pleie/omsorg)	Hjemmesykepleie, hjemmehjelp, trygghetsalarm, annen hjelp til eldre og funksjonshemmede
Institusjonsbasert omsorg (Pleie/omsorg)	Lang- og korttidsopphold på sykeheim, rehabiliteringsopphold, avlastningsopphold, oppfølging av pasienter som utskrives fra sykehusene, kjøkken og vaskeri med tjenestetilbud til inneliggende og hjemmeboende brukere.

Avdeling for funksjonshemmede (Pleie/omsorg	Tilpasset botilbud, praktisk bistand til å mestre dagliglivet, dagtilbud til funksjonshemmede.
NAV/Velferd (NAV/Velferd)	Kommunale tjenester som ligger i NAV kontoret er lov om sosiale tjenester i NAV(økonomisk sosialhjelp, råd og veiledning, gjeldsrådgivning, kvalifiseringprogrammet, midlertidig bolig og IP), rus, flyktningetjenesten og tilskudd gjennomg husbankordningen.

Personalressurser 2014	**Årsverk**	**Ansatte**
Ansvar 3000 Administrasjon Pleie og omsorg	1,20	2
Ansvar 3101 Institusjonsbasert omsorg (inkl lærling og adm)	43,50	78
Ansvar 3102 Rehabiliteringsavdelingen	0,90	1
Ansvar 3103 Kjøkken og vaskeri	6,27	9
Ansvar 3201 Hjemmesykepleie	9,32	14
Ansvar 3202 Hjemmehjelp	4,63	8
Ansvar 3700 Avdeling for funksjonshemmede	12,18	22
Ansvar 3501 Frisklivssentral	0,5	1
Ansvar 3701 Avlastning funksjonshemmede	0,76	4
Ansvar 3702 Omsorgslønn, avlastning og støttekontakter	2,91	9
NAV området (var ikke med på ramme 3 i 2012)	4,40	5
Ansvar 3400 Legekontor (inkl. 2 årsverk i Namsskogan	7,77	12
Ansvar 3500 Fysioterapi (ansatte på kommunale vilkår	1,00	2
Ansvar 3600 Psykisk helseteam	3,10	5
Ansvar 3630 Helsestasjon og tiltak flyktninger	1,60	3
Ansvar 3633 Enslige mindreårige flyktninger	6,36	10
Ansvar 3636 MOT	0,20	2
Ansvar 3639 Ungdomsteamet (Inkl Yes, boligsos, ungd.klubb)	3,15	5
Sum årsverk innen helse, omsorg og velferd i 2014	109,75	191

Det er en reduksjon i antall årsverk fra 2013 med 3,78, hovedsakelig på grunn av at det er leger i permisjon som ikke krever fastlønnede vikarer og at engasjementet av folkehelsekoordinatoren avsluttes 1.1.2014.

I budsjettet for 2014 er det forutsatt ytterligere innsparinger på familiebasen og kontorstøtte som vil få konsekvenser for antall ansatte. Dette må innarbeides i løpet av første kvartal 2014.

Noen ansatte jobber på flere avdelinger. Innen fysioterapi er det i tillegg driftsavtaler som utgjør totalt 2,0 årsverk.

Grong Sykeheim
I mai 2013 flyttet beboere tilbake fra Harran bo- og servicesenter til nye og renoverte sykeheimsavdelinger. De nye avdelingene er lyse og trivelige, med bedre plass både for brukere og ansatte. Antall plasser på sykeheimen er økt fra 42 til 47, men selv med denne økningen opplever vi at det er helt fullt i lange perioder. Enkelte tider er det overbelegg og da må noen korttidsbrukere dele på de største rommene. Vi har prøvd å finne årsak til at det er så stort press på sykeheimsplasser i kommunen, men kommer ikke fram til helt klare svar på dette. Noe kan ligge i at vi har hatt tilflytting av brukere hit fra andre kommuner som har hatt behov for plass i sykeheim eller omsorgsbolig. Vi ser også at rus og psykiatri tilbudet er manglende og legger i perioder beslag på plasser på sykeheimen.

I årene framover må det satses ytterligere på hjemmerehabilitering/hjemmesykepleie og dagsenterplasser for å få brukere til å klare seg lengre i egen heim.

Et nytt aspekt med sykeheimsrenoveringen er samarbeidet som er etablert mellom hjemmesykepleie og sykeheim for å gi et tilbud til de som er flyttet inn i de nye omsorgsboligene som ble bygget i forbindelse med renoveringen. De fleste av disse brukerne inntar alle sine måltider på spisestuen som er knyttet til den nye avdelingen i andre etasje. I tillegg har vi en ordning som går på at to av boligene både er sykeheimsrom og omsorgsbolig - det er unikt på landsbasis - og bidrar til at ektefeller fortsatt kan dele heim, selv om de har behov for forskjellige tjenester. Vanligvis har man i slike tilfeller lagt beslag på to tilbud med ulike ressurser - en sammenslåing reduserer ressursbruk og er en vinn/vinn situasjon både for brukere og tjenestetilbudet.

I forbindelse med innflytting i nye lokaler ble det foretatt en gjennomgang av personellbehovet på sykeheimen i framtiden. Det ble tilført ekstra stillingsressurs i 2013 som hovedsakelig finansieres med økt brukerbetaling som følge av flere brukere.

Samhandlingsreformen gir betydelige utfordringer for sykeheimstjenesten. Tidligere utskrivninger med større behov for medisinsk oppfølging medfører at pasienter oftere må innom sykeheimen for å avslutte behandlingene som tidligere skjedde på sykehuset. Men vi har klart å ta imot alle utskrivningsklare pasientene i hele 2013, selv om det i enkelte tilfeller har vært svært utfordrende med tanke på tilgjengelig personell på vakt, og plasser generelt.

Sykefraværsstatistikken har vært positiv etter at vi flyttet inn i nye lokaler. Dette kan ha sammenheng med økt trivsel, bedre arbeidsmiljø, bedre tilrettelegging og at man generelt har hatt fokus på ansatte i hele 2013.

Hjemmebasert omsorg

Hjemmesykepleien har også i 2013 hatt et stort press. Det har i perioder vært behov for å leie inn ekstra, spesielt på kveld. Årsaken til at det er økt behov for tjenester kan være flere. Det er for tiden mange eldre med nedsatt funksjonsevne som har behov for tett oppfølging. Samtidig blir pasienter utskrevet fra sykehuset tidlig, noe som medfører økt behov for medisinsk oppfølging. Dette ser vi også gjennom det økte behovet for kortidsplasser på sykeheimen. Det har også blitt en økning av behov for bistand til yngre brukere og oppfølging av brukere i forbindelse med flyktningetjenesten.

For at vi i framtida skal klare å yte faglig gode tjenester bør det satses mer forebyggende slik at innbyggerne blir mest mulig selvhjulpne og klarer seg i egen bolig. Dette kan være hjemmerehabilitering, forebyggende hjemmebesøk, ambulerende nattvakt og dagtilbud for eldre. Hjemmebasert omsorg er positive til å videreutvikle det samarbeidet som er iverksatt i forbindelse med at enkelte beboere i de nye omsorgsboligene har tjenester både fra hjemmesykepleien og institusjonen.

Kreftsykepleieren har i slutten av 2013 bemerket at det er en økning i antall kreftsyke som har behov for jevnlig oppfølging. I utviklingsplanen for 2013 ønsket man å utarbeide en kreftplan. Gjennom kontakt med andre kommuner i regionen ønsker man å utarbeide en felles kreftplan for flere kommuner.

Innføring av multidose for hjemmebaserte og institusjonsbaserte tjenester blir utredet i siste halvår av 2013. Meningen er å innføre ordningen tidlig i 2014. Dersom innføringen medfører frigivelse av ressurser på medisinrom kan denne benyttes til å redusere innleiebehovet på kveld og helg.

Fysioterapi, forebygging og rehabilitering
Tidligere utskriving fra sykehus og ansvar for "nye" pasientgrupper (overvekt, livsstilsrelaterte tilstander, opptrening etter protesekirurgi, slitasjegikt) medfører en lengre rehabiliteringsperiode i kommunen som øker behovet for fysioterapitjenester. En dreining av tjenestetilbudene i retning av forebygging, helsefremming og rehabilitering vil også på sikt øke behovet for fysioterapitjenester, stikkord her er frisklivssentral, tidlig innsats og hverdagsrehabilitering.

Selv om vi nå har fått en sykeheim med 47 sengeplasser, er det fortsatt nødvendig å ha fokus på hjemmerehabilitering for å unngå innleggelser. De fleste innbyggerne i Grong vil bo hjemme i sin egen heim så lenge det er mulig. Derfor er hverdagsrehabilitering et viktig satsingsområde i framtida.

Grong kommune har benyttet "sine" plasser på Namdal rehabilitering, Høylandet. Erfaringene etter den økte bruken av plassene er gode, men det er fortsatt behov for å ha egne rehabiliteringsplasser på sykeheimen. Per i dag har vi 5 korttidsplasser, hvorav 2 skal ha et rehabiliteringstilbud. Disse plassene blir i økende grad benyttet av faste brukere som har behov for et fast rehabiliteringsopphold med forhåndsbestemte intervaller. Selv om vi ikke har særlig ventetid på rehabiliteringsplasser, kan man ikke se bort fra at en økning av antall dagplasser med rehabiliteringstiltak kunne medført at eldre i større grad hadde klart seg i egen bolig over lengre tid. Flere sykeheimsplasser medfører et økt behov for fysioterapitjenester.

Kommunen har en koordinerende enhet for habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet. Denne enheten har et overordnet ansvar for arbeidet med individuell plan, og for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinator etter §§ 7-1 og 7-2. samt behandle søknader om støttekontakt og BPA(brukerstyrt personlig assistanse). Koordinerende enhet er et tverrfaglig team som ledes av koordinator for rehabilitering, kommunefysioterapeut 1.

Folkehelsetilbud og Frisklivssentral
Når det gjelder helsefremmende arbeid har Grong i 2013 hatt tilbud både fra folkehelsekoordinator og frisklivssentral. Tall fra HUNT- undersøkelsene viser at det er et markant behov for forebyggende helsearbeid, da blant annet overvekt, fedme, diabetes og rus har økt markant de siste 20 årene, og dette er tilstander som ofte fører til økt sykdom. På regionalt basis er det gitt statlig tilskudd til å ansette en felles rus- og kriminalitetsforebyggende koordinator i en prosjektperiode. Etter at prosjektperioden er over forutsettes det at rusarbeidet videreføres i ordinær drift.

En frisklivssentral er et tilbud i det helsefremmende og forebyggende arbeidet. Frisklivssentralen har hovedfokus på å endre brukernes levevaner. Vi har lagt inn en videreføring av frisklivssentralen i 2014. I løpet av denne perioden er det foreslått å foreta en gjennomgang av hele det forebyggende tilbudet i kommunen for å se om det finnes muligheter for samlokalisering og en bedre felles innsats

på området. Slik det er i dag er innsatsen på det forebyggende arbeidet spredt på flere avdelinger i kommunen. I tillegg finnes det aktører på privat basis som driver innenfor samme område.

I løpet av 2013 har Grong hatt folkehelsekoordinator med Namsskogan og Høylandet i 50 % stilling. Det har blitt utarbeidet en oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer for disse tre kommunene, i hht. Folkehelseloven. Folkehelsekoordinator har også vært delaktig i utviklingen av kommuneplanens samfunnsdel innenfor helse og oppvekst, og pådriver for folkehelsetiltak. Arbeid innenfor området miljørettet helsevern er satt i gang, og revisjon i tilknytning forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager begynner på skoler i Grong høsten 2013, i samarbeid med kommuneoverlege. Fra 2014 vil kommunene ikke ha folkehelsekoordinator, og det medfører utfordringer i forhold til kontinuitet i folkehelsearbeidet. Andre viktige folkehelsetilbud opprettholdes imidlertid av andre aktører som bl.a. oppvekst, helse, kultur og frivillige organisasjoner.

Legekontoret
Vi vil fortsatt ha en noe uavklart situasjon angående legesituasjon i 2014. Det vil bli behov for innleie av vikarer også i 2014. Vi er opptatt av å kvalitetssikre våre vikarleger. Det arbeides kontinuerlig med å få en stabil legesituasjon, som er avgjørende for en mer langsiktig planlegging innenfor tjenesten. Vi er godt i gang med et spennende samarbeidsprosjekt som heter " Kvalitetsarbeid i legekontor", som strekker seg over en periode på ca 8 mnd.

I mars 2013 tiltrådte kommuneoverlegen som foreløpig er et samarbeid mellom Namsskogan og Grong kommune. Kommuneoverlegen kommer til å ha fokus på miljørettet helsevern og smittevern i 2014. I tillegg har kommuneoverlegen deltatt aktivt i utformingen av mål og tiltak i samfunnsdelen av kommuneplanen.

Lokalitetene til legekontoret har, på tross av litt oppussing i 2011, stort renoveringsbehov. Det er fortsatt viktig å ha fokus på ideen om en samlokalisering av helsetilbudet i kommunen i et ”Helsehus”, jf. Kommuneplanens handlingsdel med tiltak. Avklaringer relatert til samhandlingsreformen må foretas før det er mulig å gå videre på å se på et evt. romprogram og innhold i et helsehus.

Familiebasen
På familiebasen har vi gjennomført tiltak for å øke tjenesteomfanget rettet mot tilbud til de som bor på Hero mottak. Dette er gjort ved at legekontoret har avsatt ressurser til å gjennomføre nødvendige undersøkelser av de som bor på mottaket. Legetjenesten har uttrykt bekymring for at manglende oppfølging kan medføre økt smittefare. Et høyt antall beboere på mottaket medfører økt behov for kartlegging.

Psykososiale tjenester
De psykososiale tjenestene har et jevnt arbeidspress. Demensteamets arbeid er lagt til tjenesten og det fører med seg samordningsoppgaver med de avdelinger som ivaretar dementes tilbud. På generell basis vet vi at god ivaretakelse av gruppen som trenger psykisk bistand reduserer behovet for bistand. Det er derfor nødvendig med gode samarbeidsrutiner mellom flere avdelinger for å yte best mulig bistand slik at ikke psykisk helse blir stående alene om ansvaret.

Helsestasjonens tilbud fungerer tilfredsstillende.

Boenhet for enslige mindreårige flyktinger (BEEM)
Boenhet for enslige mindreårige flyktninger (BEEM) har mottatt 5 nye beboere i 2013. Alle disse blir integrert etter "Grong modellen". Samarbeidsavtalen med folkehøgskolen ble sagt opp

til høstsemesteret 2012. Det har derfor vært nødvendig å foreta en omstrukturering av tilbudet til BEEM i løpet av året. Dette medførte ekstra kostnader for familiebasen. Forøvrig har vi fått gode tilbakemeldinger på det tilbudet vi gir til målgruppen. Det planlegges en felles ledelse for BEEM og avdeling F i 2014. En av grunnene til dette er at man har forutsatt felles personalbase for disse to tjenestene da den nye avdeling F ble bygget. I tillegg har det vært foretatt en vurdering av tilgjengelig lederressurs på familiebasen og avdeling F.

Ungdomssatsingen
Grong kommune har over tid satset mye ressurser på våre ungdommer, både i stillingsressurser og attraktive tiltak for ungdommen. Familiebasen spiller en sentral rolle i dette arbeidet. Vi har nå kommet til et punkt hvor det er på tide å videreutvikle ungdomssatsingen. Spesielt har vi for eksempel drøftet hvordan man kan oppnå å finne gode forebyggende løsninger som hindrer at ungdommer kommer ut av løp på videregående skole. Det er bekymringsfullt at det bor ungdommer i kommunen som ikke har noe tilbud i det hele tatt. Det må satses videre innenfor dette feltet for å gi ungdommer et godt utgangspunkt for et framtidig liv. Vi bør snarest iverksette et prosjekt som har som formål å finne gode forebyggende løsninger og samtidig gi råd for å løse de utfordringene vi allerede har i dag. I løpet av året har det kommet mange gode tilbakemeldinger på innsatsen fra de som arbeider opp mot ungdommene, dette gjelder også fra ungdommene selv, både de som kommer fra Grong og andre deler av landet/verden.
Det er fremdeles ønsket, både fra fagpersoner og i forbindelse med kommuneplan, at ungdomssatsingen videreutvikles i fht ungdom som faller utenfor ordinære tilbud.

MOT
MOT arbeidet i Grong gjennomføres ved at vi har to 10% stillinger som MOT informatører knyttet til GBU. MOT informatørene har gjort en formidabel innsats med å implementere MOT verdiene i skolen. Dette har positiv effekt for GBU, men målsettingen med MOT har vært å ha et bredere nedslagsfelt i lokalmiljøet. I 2013 brukte vi kr 200 000,- på MOT. De verdiene som ligger i MOT konseptet er aktuelle for unge innbyggere. Fra et annet ståsted kan man stille spørsmål om det er nødvendig å være tilknyttet en organisasjon for å jobbe med de verdiene som MOT konseptet fører med seg. At mesteparten av MOT arbeidet er sentrert til kun en av skolene i kommunen er et forhold som taler mot en fortsettelse av dagens ordning. Slik vi opplever det er det heller ingen forbindelse mellom MOT og familiebasens ungdomssatsing. Organiseringen av MOT i kommunen kan være en årsak til at det ikke er lagt ned tilstrekkelig ressurs for å få et bredere nedslagsfelt for MOT verdiene. Men sett i en ressurssammenheng, har det ikke vært mulig å avse ytterligere stillingsressurser for å frikjøpe ansatte til å være MOT koordinator. Og med framtidige budsjettutfordringer vil det heller ikke være mulig å avse ytterligere ressurs til dette konseptet. (eks MOT koordinator) Vi tror det kan være mulig å gi et tilbud til unge i Grong med omtrent de samme verdier som MOT konseptet inneholder uten å være medlem av MOT organisasjonen. Vi foreslår derfor at MOT arbeidet i kommunen avsluttes 1.7.2014 i den form det har i dag og videreføres gjennom egen satsing på unge i Grong.

Jordmor
Jordmortjenesten kjøpes for tiden av Namsskogan kommune med 30 % stillingsressurs. Denne praksis har vi fulgt over en tid og er fornøyd med ordningen.

NAV/Velferd
NAV kontoret har både statlige og kommunale oppgaver. Det er viktig å ha fokus på at en eventuell nedskjæring på statlig side ikke berører arbeidsoppgaver på kommunal side. Derfor må det jevnlig foretas en vurdering av ansvars og arbeidsoppgaver ved NAV kontoret for å finne den beste fordelingen mellom disse hovedområdene. En slik gjennomgang ønskes foretatt i 2014.

På NAV området har man styrket integrerings og bosettingsarbeidet i kommunen. Kommunestyret gikk inn for at det iverksettes et prosjekt på dette området. NAV har jevnlig utviklet arbeidet med integreringsprogrammet, for å sikre overgangen til arbeid eller utdanning. Gjennom en styrking av ressursene på dette området har det vært mulig å sikre bedre råd og veiledning. Utfordringene framover blir å sikre tilgangen på arbeidsplasser, og kartlegge eventuelle andre utfordringer i

integreringsarbeidet i kommunen. Bolystprosjektet har blitt involvert i integreringsarbeidet gjennom delmål i prosjektet. I 2013 har kommunen økt aktivitetene når det gjelder retten til arbeid for sosialhjelp. Det er behov for å fortsette med dette arbeidet framover for å sikre god gjennomføring og samarbeid med andre avdelinger i kommunen. NAV og fylkeskommunen (oppfølgingstjenesten) har underskrevet en samarbeidsavtale for å hindre frafall fra videregående skole (Ny Giv satsingen), og jobber også tett opp mot denne gruppen. Det er viktig å få videreutviklet samarbeidet mellom familiebasen, NAV og oppfølgingstjenesten.

Avdeling For funksjonshemmede
Ved avdeling for funksjonshemmede er det jobbet mye med å få et dagtilbud tilrettelagt for våre brukere til å fungere. Det er satt inn en ressursgruppe av ansatte som har hatt et spesielt fokus på dette. De har utarbeidet planer slik at det skal være forutsigbart både for brukere og ansatte hvilke oppgaver som skal utføres på de enkelte dagene. Det er imidlertid utfordringer knyttet til det å finne arbeidsoppgaver som brukerne kan mestre. Denne gruppa har jobbet godt - vi har nå et godt tilrettelagt dagtilbud på 4 timer 4 dager i uka.

I forbindelse med en gjennomgang av ledelsesfunksjoner innenfor helseområdet i 2013, har man kommet fram til at det kan være hensiktsmessig å organisere boenhet for enslige mindreårige flyktninger under avdeling funksjonshemmede. Dette har ikke noe å gjøre med at tilbudet henge sammen, men at man geografisk har lagt disse enhetene i nærheten av hverandre. Det er snakk om felles ledelse av to adskilte tilbud, med mulighet for bruk av personell på begge avdelingene. I forbindelse med nybygg for avdeling F, forutsatte man at ansatte innenfor Beem skulle dele personalrom med avdeling F.

11.2.2 Hovedutfordringer

Det pågående arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel inkluderer politikkområdet helse og omsorg. Kommunestyret har vedtatt hovedmål og delmål til planen. Plantiltakene er under bearbeidelse og vil være retningsgivende for det framtidige arbeidet innenfor helse og omsorg.

Det er flere store utfordringer innenfor helse- og omsorgsfeltet. Spesielt nevnes arbeidet med demensplanen 2015 og den pågående opplæring av alle ansatte innenfor pleie og omsorg gjennom "Demensomsorgens ABC" som har pågått i hele 2013 og fortsetter i 2014. Antall personer med langtkommet demens er redusert, men vi ser at det er en økning i antall yngre demente.

Et av tiltakene i utviklingstiltakene er å etablere et dagsenter hvor man kan gi trygghet og sosiale tilbud til demente og andre brukere som har behov.

En annen viktig hovedutfordring er å sikre en god rekruttering av fagfolk til alle områder av helse og omsorg. Vi ser framtidige utfordringer med at flere arbeidstakere oppnår pensjonsrettigheter og at det er behov for rekruttering. Vi må tilrettelegge for at fagområdene skal bli så attraktive at vi får søkere til fagstillingene. Dette kan gjøres ved å bygge omdømme, bolyst og gjøre arbeidsoppgavene faglig utfordrende. I den anledning er det muligheter for å inngå avtaler med helseforetaket om å etablere tilbud lokalt som delvis styres av foretaket, for eksempel en regional dialysestasjon.

Innen 2016 skal alle kommunene ha en avtale med helseforetaket om øyeblikkelig hjelp tilbud. I Indre Namdalsregionen har vi opprettet et prosjekt som har som mål å vurdere samarbeidsmuligheter innenfor dette tilbudet. Det gjenstår fortsatt en del arbeid i prosjektet, men målet er å kunne legge fram et forslag for regionrådet i løpet av februar/mars 2014.

I Nasjonale mål for helse og omsorgstilbudet 2012 står det: "Gjennom samhandlingsreformen skal vi forebygge mer, behandle tidligere og samhandle bedre. Det skal legges mer vekt på helsefremmende og forebyggende arbeid, på habilitering og rehabilitering, på brukerinnflytelse, på avtalte behandlingsforløp og forpliktende samarbeidsavtaler mellom kommuner og sykehus.

Samhandlingsreformen forutsetter at kommunene skal jobbe aktivt på det forebyggende planet for å redusere antall innleggelser på sykehusene. For å få dette til må det satses tungt på forebyggende helsearbeid. Det er ikke gitt noen statsstøtte til det forebyggende arbeidet, men det er forventet at kommunene, med god planlegging av sitt helsetilbud, kan ta imot inneliggende pasienter tidligere og dermed spare på medfinansieringsordningen. De innsparte midlene kan deretter brukes til forebyggende og helsefremmende arbeid. Det ble satset effektivt på å ta imot utskrivningsklare pasienter i 2013 - vi klarte dette uten å betale noe for overliggere.

Forannevnte beskrivelser av trykket på pleie og omsorgstjenester, og at det i HUNT undersøkelser jevnlig avdekkes større behov for å drive med forebyggende helsearbeid må tas på alvor. Vi er nødt til å intensivere arbeidet i den andre enden av behandlingsskalaen for å redusere innleggelser på sykeheimer og sykehus. Det har liten hensikt å starte med de som allerede har behov for tjenestene, men tilbudene må rette seg mot de som kan få et framtidig behov for helsetjenester. Arbeidet med å foreta en gjennomgang av hvilke tilbud som finnes i kommunen, og hvordan man best kan få disse til å virke i et samspill kan være første steg på veien.

På generelt grunnlag er det også i 2014 viktig å ha fokus på at kvaliteten i tjenestetilbudet opprettholdes og eventuell bedres der det er nødvendig. De økonomiske utfordringene framover tvinger fram nye gjennomganger av hele organisasjonen og tilbudene for å gjøre disse så effektive som mulig. I forbindelse med at vi også i framtiden ønsker et godt samarbeid med helseforetaket, er det av stor betydning at vi kan vise til et godt utbygd helsetilbud med god og forsvarlig kvalitet på tjenestene. Det vil gi trygghet til våre innbyggere når de i framtiden må belage seg på å få mer av helsetjenesten i egen kommune.

11.2.3 Utviklingstiltak

Handlingsplan for helse, omsorg og velferdsområdet for 2014 (Ramme 3)

- Etablering av et dagsenter for eldre, demente og andre brukere med behov for et møtested med faglig innhold.
- Innføre multidose i pleie og omsorgstilbudet
- Legge fram forslag til organisering av øyeblikkelig hjelp tilbudet lokalt/regionalt
- Videreføre kompetanseutvikling innenfor demensomsorgen (Demensomsorgens ABC)
- Utarbeide en kreftplan i samarbeid med andre kommuner i Indre Namdal
- Videreføre kvalitetsarbeidet på legekontoret som ble igangsatt høsten 2013
- Vurdere å organisere Boenhet for enslige mindreårige flyktninger under felles ledelse med avdeling funksjonshemmede.
- Videreføre arbeidet med forebyggende helsearbeid med tanke på en felles organisering/ledelse
- Videreutvikle arbeidet med kvalifiseringsprogrammet gjennom jevnlig gjennomgang av aktuelle brukere i samarbeidsmøter internt og eksternt»
- Etablere formelle samarbeidsavtaler mellom hjemmebasert og institusjonsbasert omsorg for å effektuere ressursbruken mellom disse avdelingene.
- Samordne ekspedisjonene på legekontoret og GHO
- Videreutvikle arbeidsrettingen av introduksjonsprogrammet for bosatte gjennom forprosjekt og mulig hovedprosjekt med støtte fra IMDI
- Gjennomgå og oppdatere rutinene vedr. bosetting og oppfølging av enslig mindreårige
- Videreutvikle rutiner for "arbeid for sosial stønad". I henhold til lov om sosiale tjenester i NAV, §20, gis det anledning til at stønadsmottakeren kan utføre passende arbeidsoppgaver i kommunen. Dette vil gi mottakeren arbeidspraksis og øke muligheten for å komme i lønnet arbeide. Vi er kommet godt i gang med tiltaket, men det er behov for å utarbeide rutiner slik at alle involverte avdelinger blir ivaretatt.
- Utarbeide samarbeidsrutiner mellom NAV og familieenheten og NAV og barnevernstjenesten

- Gjennomgang av oppgaver og ansvarsfordeling på NAV kontoret med tanke på en effektiviseringsprosess.

12 Næring, miljø, kultur og teknisk

12.1 Beskrivelse av fagområde

Innenfor ramme 4 er det en rekke ulike tjenesteområder. Nedenfor er det en oversikt oppdelt i 14 ulike tjenesteområder. Det er til sammen ca. 41årsverk og 70 personer innen disse områdene.
Lover og forskrifter gir sammen med kommunale planer føringer for aktiviteten ved de ulike områdene. Rammen ledes av kommunalsjef som under rådmannen har det overordnede oppfølgings- og ledelsesansvar.

Status, utfordringer og utviklingstiltak

12.1.1 Nåsituasjon

Tjenesteområde	Beskrivelse
Jordbruk	• Forvaltning av lovsaker med tilhørende forskrifter • Forvaltning av virkemiddelordninger • Initiering og deltakelse i utviklingstiltak • Veiledning og informasjon
Skogbruk	• Forvaltning av lovsaker med tilhørende forskrifter • Forvaltning av virkemiddelordninger • Initiering og deltakelse i utviklingstiltak • Veiledning og informasjon • Grong kommune utfører bestyrelse av Gusli skog
Næring	• Forvaltning av virkemiddelordninger • Initiering og deltakelse i utviklingstiltak • Prosjektsekretær for samfunnsdelen av kommuneplanen • Veiledning og informasjon
Miljø	• Forvaltning av lovsaker med tilhørende forskrifter • Forvaltning av virkemiddelordninger • Initiering og deltakelse i utviklingstiltak • Veiledning og informasjon • Sekretær for Namsen vannområde
Kultur	• Legge til rette for et bredt og allsidig kulturliv

	• Forvaltning av virkemiddelordninger • Veiledning og informasjon • Sekretær for ulike nemnder • Bibliotek • Grong bygdemuseum
Teknisk infrastruktur (vei, vann og avløp)	• Fremføring av rent vann • Mottak og rensing av avløpsvann • Innsamling og mottak av avfall • Bygging og drift av kommunale veger, plasser, parker, idrettsanlegg og friområder.
Brann og redning	• Ha et brann- og redningsvesen inklusive feiing som kan ivareta pålagte oppgaver i hht. lover og forskrifter
Arealplanlegging	• Utarbeide og saksbehandle kommunale og private regulerings- og kommuneplaner • Saksbehandling, oppfølging og tilsynsansvar i forhold til naturskader
Byggesaksbehandling	• Håndtere og sikre god saksbehandling av søknader, tilsynsansvar og myndighetsutøvelse.
Oppmåling/ matrikkelarbeider	• Gjennomføre forretning i hht. Matrikkelloven • Oppfølging Geodataplan for NT
Ledningskartlegging	• Måle inn og utarbeide ledningskart for vann- og avløpsledninger
GIS	• Kvalitetssikre kartdelen av private reguleringsplaner • Utarbeide kartdelen av kommunale regulerings- og kommuneplaner • Vedlikeholde/ utvikle kartbaser/ GIS systemer
Bygg og eiendom	• Forvaltning, drift og vedlikehold av bygg og anlegg • Utvikling, nybygging, utleie og salg • Etter avtale forvalte boligene til Grong boligstiftelse og Grong Boligbygg
Prosjektledelse	• Lede utbyggingsprosjekter

Personalressurser 2013	**Årsverk**	**Ansatte**
Jordbruk	1,7	2
Skogbruk	1,0	1
Næring	1,0	1
Miljø	1	1
Hovedbibliotek	1,3	2
Bibliotekfilial	0,2	1
Kulturkontoret	1	1
Teknisk seksjon *	34,1	41
Sum	***41,3***	***50***

*Innbefatter renholdere, vaktmestre og driftsavdeling. I tillegg har brannvesenet 20 mann i utrykningsstyrken(totalt 45 %) pluss en feier (70 %). I tillegg forvalter rammeområdet bla. traktor, vegskrape, lastebil, arbeidsbiler, brannbil, tankbil, redningsbil og feiebil.

Jordbruk
Jordbruket i Grong har mange dyktige og flinke gårdbrukere som forvalter sine ressurser på en framtidsrettet måte. Det viktigste for landbruksforvaltningen er å støtte opp under og bidra med en konstruktiv veiledning opp mot eierne av landbrukseiendommer. Nye eiere av landbrukseiendommer trenger noe mer veiledning enn før. Oppfølging av bo- og driveplikt, inklusive jordleieavtaler krever mer ressurser enn tidligere. Selv om antall aktive bruk går noe ned, vil de gårdbrukerne som blir igjen, bli stadig mer profesjonelle bedriftsledere og kreve en noe annen form for veiledning enn før. Det er en tendens til at størrelsen og produksjonen på hvert enkelt gårdsbruk øker.

Skogbruk
Etter mange 10-år med høy skogbruksvirksomhet er vi nå inne i en periode med naturlig redusert avvirking, og hvor investeringer i framtidsskogen i form av veier og veivedlikehold, foryngelse og ungskogpleie stadig går ned. Med nye driftsformer og nye generasjoner skogeiere forsvinner skogkompetansen blant skogeiere, med den følge at tiltak som fremmer ressursoppbygging og verdiskaping i framtidsskogen forsømmes. Samtidig er det samlede veiledningsapparatet for skogbruket bygget ned. Det pågående skogprosjektet oppeier noe i forhold til reduksjonen. Parallelt med dette blir både næringa og kommunens oppgaver mot denne stadig mer påvirket av forhold utenfra, både mht. miljøhensyn, og mht. oppfølging av juridiske og økonomiske virkemidler. I de store foryngelsesarealene som ble etablert i de første 10-årene etter 1950 er det i ferd med å bygges opp formidable nye skogressurser, som nærmer seg tidspunkt for avvirking. En må forberede seg på å håndtere denne nye situasjonen. Gårdsskogbruket lider under mangelen av oppdaterte skogbruksplaner.

Næring
I små distriktskommuner som Grong, er kommunen en viktig utviklingsaktør blant annet fordi man ofte mangler store private aktører som tar et slikt ansvar. Derfor har Grong kommune fokus på utviklingsprosjekter som skal skape næringsutvikling i Grong. To av prosjektene som det skal arbeides med i 2014 er bolyst-prosjektet og KiIN-prosjektet. Av store prosjekter arbeides det med planleggingen av et nytt industriutleiebygg i Grong Næringspark samt utvikling av Bjørgan. Bemanningsmessig ble næringsområdet redusert med 1/2 årsverk i 2013.

Statistikken nedenfor viser utviklingen av arbeidsplasser i Grong kommune, sortert på ulike typer næringer.

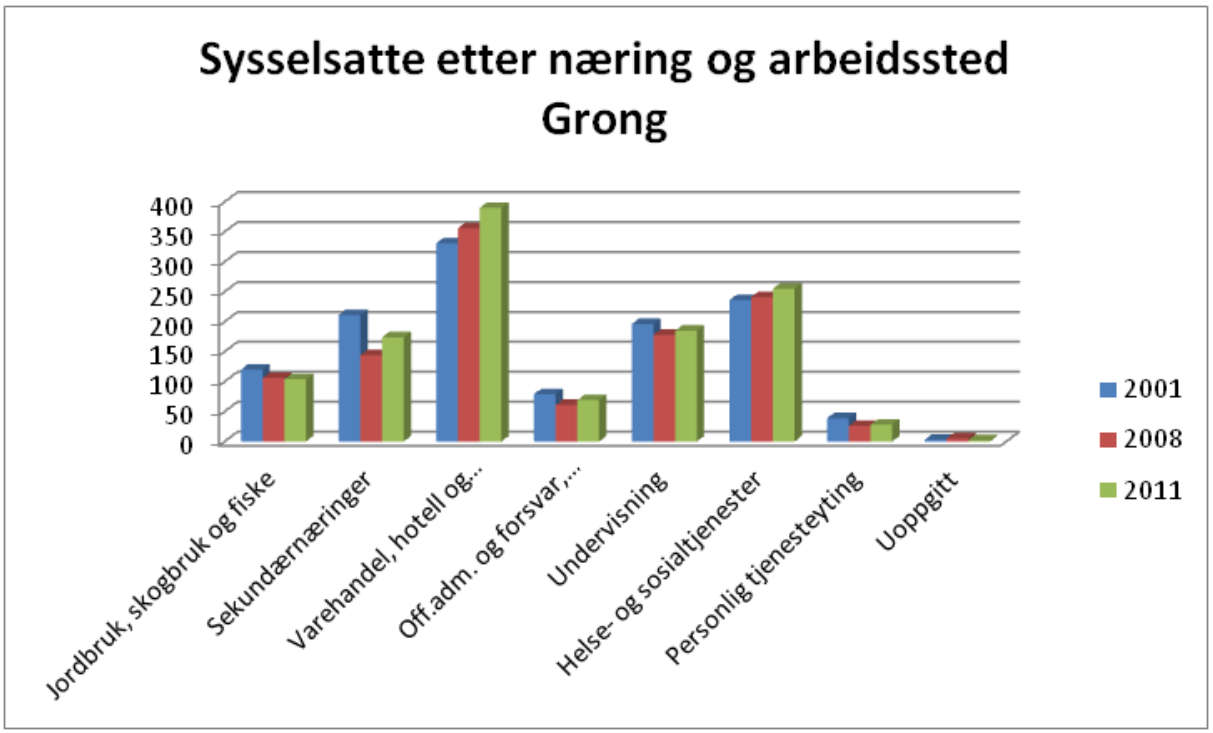

Miljø

Miljø- og miljøledelse

Grong kommune har lenge vært en kommune med stor aktivitet innenfor energi- og miljøarbeid, og har vært ISO 14001-miljøsertifisert i perioden 2008-2011. Pga ressurssituasjonen og prioritering av andre arbeidsoppgaver, er arbeidet med resertifisering utsatt. Kommunen skal bidra til å miljøsertifisere bedrifter som Miljøfyrtårn.

Hjortevilt

Grong storvald har en tildeling på 804 elg og 63 hjort fordelt på den treårige planperioden 2013-2015, og det felles over 200 elg i Grong per år. Det blir påkjørt omkring 50-70 elg i Grong hvert år. Kommunen har i 2013 etablert en kommunal ettersøksgruppe for ettersøk under ordinær hjorteviltjakt.

Rovviltforvaltning

Med en økende rovviltstamme er det en økende jakt på rovvilt generelt i regionen i regi av de kommunale skadefellingslagene. Det har tidligere vært gjort forebyggende tiltak mot rovdyrtap som har fungert bra. Både jakt og forebyggende tiltak støttes med midler fra Fylkesmannen (Forsknings-, Kunnskaps,- og tilretteleggingsmidler).

Vann- og fiskeforvaltning

Namsen ligger over gytebestandsmålet og er i god stand sammenlignet med mange andre elver rundt om i landet. Det er likevel en stor trussel med all oppdrettslaksen som går opp i elvene og mengden lakselus trass i behandling av oppdrettslaksen. Som sekretariat i Namsen vannområde, bidrar Grong kommune i planprosessen fram mot forvaltningsplanen for vannområdet.

Kultur

I 2007 fikk vi kulturloven der kommunene plikter å sørge for økonomiske, organisatoriske og informerende virkemiddel og tiltak som fremmer og legger til rette for en bred kulturvirksomhet.
I tillegg til kulturloven er biblioteksloven, kulturvernloven, plan og bygningsloven, filmloven, friluftslivsloven, kommuneplanens samfunnsdel, kommunedelplan for anlegg og områder for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet som ligger i bunnen for aktiviteten vår.

Kommunalteknikk/Brannvesen
Vann- overvann, avløpsanlegg, slam og renovasjon er ivaretatt iht. lover, forskrifter og kommunens leveringsvilkår. Disse områdene har tilfredsstillende ressurssituasjon. Ressurssituasjonen er en utfordring i forhold til å opprettholde god standard på infrastruktur innen veg, plasser, grønt og gatelys. Godkjent brannordning. Feieordning som fungerer.

Plan, byggesak, oppmåling og GIS
Det er startet et arbeid med opprydding på plansida ved at kommunedelplaner er revidert og gamle reguleringsplaner er tatt ut av plansystemet. Dette arbeidet videreføres. De lovmessige krav til forsvarlig saksbehandling skal være godt ivaretatt. Dispensasjonssaker, fradelingssaker og arbeid etter matrikkelloven ivaretas også her.
GIS-arbeid (Geografiske Informasjons Systemer – eller kart på dataform) i kommunen har de senere år blitt prioritert høyere. Det er anskaffet felles kartsystem med samarbeidende kommuner.

Interkommunalt samarbeid innenfor tekniske tjenesteområder
Innenfor deler av det tekniske fagområdet er det etablert vertskommunesamarbeid etter kommunelovens § 28-1b for drift av følgende tekniske tjenester i kommunene i Indre Namdal:

- Arealplanlegging.
- Kart og oppmåling
- Byggetilsyn
- Byggesaksbehandling (for kommunene Røyrvik og Snåsa)
- GIS

Avtalens formål er å regulere samarbeidet mellom Grong kommune som vertskommune og kommunene Snåsa, Lierne, Røyrvik, Namsskogan og Høylandet som samarbeidende kommuner om utførelse av ulike tekniske tjenester. Det er ennå ikke inngått vertskommuneavtale med Snåsa kommune, men kommunen har kjøp tjenester innenfor det tekniske området fra Grong kommune.

Bygg og eiendom
Dette området omfatter formålsbyggene, idrettsanlegg og utleieboliger/leiligheter. Tilsammen 15 formålsbygg fordelt på skoler, barnehager, bygninger for helse og omsorg, administrasjonsbygg, og idrettshall. Det er i underkant av 200 utleieboliger/leiligheter. I tillegg kommunalt lager og fjernvarmeanlegg.

12.1.2 Hovedutfordringer

Jordbruk
Den største utfordringa i jordbruket i Grong, er nedgangen i antall aktive gårdbrukere (som søker produksjonstilskudd). Dette truer bosetting, direkte og indirekte sysselsetting, samt generell næringsutvikling, da jordbruket står for en relativt stor del av sysselsettinga i kommunen. Vi står nå i fare for at ledige jordbruksarealer ikke blir brukt, dette vil føre til gjengroing og er en trussel mot et åpent kulturlandskap og biologisk mangfold. Beitenæringene er dessuten sterkt presset i forhold til rovdyrproblematikken. Mange av gårdbrukerne står i tillegg snart ovenfor et generasjonsskifte.
En annen utfordring er å motivere til og bevare et aktivt jordbruksmiljø i regionen. Og ikke minst skape et positivt omdømme av landbruket lokalt og ikke minst innenfor landbruksnæringa selv.

Skogbruk
Skogbruk er i en særstilling hva angår langsiktighet, da produksjonen foregår i et 100-årsperspektiv. I tillegg til å være forvaltningsmyndighet har kommunen en rolle i å være veileder og pådriver for ønsket utvikling. Utfordringen er å få kommunens knapt 200 skogeiere til å forvalte sine skogressurser på en måte som er "gavnlig" for både skogen, kommunen og for samfunnet i et langsiktig perspektiv. Erfaringsmessig er personlig veiledning og oppfølging det tiltak som har størst effekt, i kombinasjon med økonomiske virkemidler. Kapasitet både til veiledning og til tilstrekkelig kontroll og oppfølging av foryngelsesplikten vil bli en utfordring. Det må derfor samtidig søkes alternative og nye måter å

gjøre veiledningsarbeidet på. Aktiv deltakelse i planlagt videreført variant av prosjektet Skognæringa i Indre Namdal vil være et ledd i kommunens pådriverarbeid.
I de store foryngelsesarealene som ble etablert i de første 10-årene etter 1950 er det i ferd med å bygges opp formidable nye skogressurser. Dette vil i løpet av kort tid kreve omfattende tilpassninger og tiltak i form av tynninger og veibygging i disse områdene. En må forberede seg på å håndtere denne nye situasjonen. Å komme i posisjon for oppdatering av skogbruksplanene for gårdsskog vil være viktig i denne sammenheng da planene er fra 1993.

Næring
Skape flere arbeidsplasser gjennom vekst i eksisterende næringsliv og nyetableringer
Det har vært en lav økning av antall arbeidsplasser innenfor privat næringsliv de siste 5 årene. Derfor er en av hovedutfordringene til fagområdet næring å arbeide aktivt og bidra til å skape vekst i privat sektor. Men kommunen er avhengig at det er næringsdrivende som vil og evner å utvikle virksomhet.

Det vil her være viktig:

- Videre satsing på KiIN-prosjektet for å skape knoppskyting og utvikling av eksisterende næringsliv
- Utvikle Grong næringspark i samarbeid med næringslivet.
- Utvikle Bjørgan

Miljø
Miljø- og miljøledelse
Det må være et langsiktig mål om å resertifisere kommunen igjen, men dette er avhengig av økonomiske og personalmessige ressurser. Kommunen har vedtatt å bidra til å sertifisere bedrifter som miljøfyrtårn.

Fallvilt
Når det gjelder viltpåkjørsler langs vei og jernbane er Grong en av de mest utsatte kommunene i Nord-Trøndelag. Det er en utfordring å bedre denne situasjonen gjennom gode forebyggende tiltak, og godt og konstruktivt samarbeid både med Jernbaneverket og Statens vegvesen. Fallvilt er en stor utgiftspost både for kommunen og i samfunnsøkonomisk forstand.

Rovviltforvaltning
Det er en utfordring med den økende rovviltstammen i Grong. Selv om det er svært få store saueiere igjen i kommunen, er det viktig å arbeide frem flere gode forebyggende tiltak for å forhindre rovdyrtap, og for å få tatt ut skadevoldere på skadefelling.

Vann og forurensning
Som følge av EU's vanndirektiv og Vannforskriften, så skal vanntilstanden i alle vann og vassdrag kartlegges og det skal gjennomføres tiltak for å oppnå god tilstand i alt vann innen 2021. Som sekretariat i Namsen vannområde bidrar Grong kommune i planprosessen fram mot forvaltningsplan med tiltaksprogram for vannområdet.

Kultur
Ut i fra den vedtatte kommunedelplanen for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet ser vi at det er behov for at kommunen i større grad legger til rette for anlegg/områder slik at alle typer brukere kan få anledning til å utøve fysisk aktivitet uansett ståsted i livet og uansett funksjonsnivå. Det forebyggende helsearbeidet er en stor og utfordrende oppgave som bør være tverrsektoriell. Dette sees også godt etter hvert gjennom samhandlingsreformen.

Det er også en utfordring å oppfylle kulturloven – at alle innbyggerne skal ha muligheter til å oppleve kunst og kultur. Med svært begrensede midler til rådighet er det vanskelig å kunne gi de innbyggerne som ikke er delaktig i kulturlivet denne muligheten.
Kommunen har fått ansvaret for å få etablert den regionale kulturhusfunksjonen for musikk. Det er 25 år siden Grong fikk denne oppgaven.

Grong folkebibliotek jobber aktivt med å fortsatt høyne utlånsstatistikken. Dette gjøres ved å ha fokus på en oppdatert samling og et leservennlig bibliotek.

Øke aktiviteten på Grong bygdamuseum blant annet i samarbeid med Museet Midt og vurdere videre utvikling i området.

Kommunalteknikk/Brannvesen
Opprettholde og kvalitetssikre leveringsstabilitet innen vann- og avløpsområdet.
Utfordring å vedlikeholde infrastrukturen innenfor områdene veier, plasser, grønt og brann.
Utfordring å videreutvikle det interkommunale samarbeidet innenfor de tekniske fagområdene.

Bygg og eiendom
Forvaltning og drift av den kommunale bygningsmassen slik at krav til luftkvalitet og godkjent inneklima ivaretas i tråd med lovverket.
Gjennomføre et planmessig vedlikehold med begrensede ressurser, slik at bygningsmassen ivaretas på best mulig måte.
I budsjettet ligger det inne en forutsetning om salg av Harran bo- og servicesenter. Dersom salget ikke effektueres fom årsskifte vil det medføre kostnader som pr. idag ikke ligger inne i budsjettet.

Plan, byggesak, oppmåling og GIS
Hovedutfordringa vil være å videreutvikle vertskommunesamarbeidet med kommunene Lierne, Namskogan, Røyrvik og Høylandet. Samarbeidet har til hensikt å styrke kompetansen innen ulike tekniske tjenester til det beste for brukerne. Et større og mer robust fagmiljø skal bidra til:

- En åpen og tilgjengelig tjeneste for brukere og samarbeidspartnere
- God kompetanse og godt samarbeid med andre hjelpeinstanser
- Rask og effektiv saksbehandling

I Grong vil arbeidet med kommuneplanens arealdel starte i 2014. I kommunen er det fortsatt flere gamle reguleringsplaner som er utfordrende i forhold til framtidig utvikling. I forbindelse med rullering av kommuneplanens arealdel vil det bli vurdert oppheving av eldre reguleringsplaner. Parallelt med kommuneplanens arealdel startes en prosess med sikte på utarbeidelse av en detaljplan for Grong næringspark.

12.1.3 Utviklingstiltak

Landbruk/miljø

- Rullere tiltaksstrategi for SMIL (spesielle miljøtiltak i landbruket).
- Delta praktisk og økonomisk i videreført variant av prosjekt skognæringa i IN, dvs. prosjektet "Skogpådriverprosjekt Namdal".
- Følge opp tiltak i hovedplan for skogsveier.
- Revidering av klima og energiplan.
- Vannområde Namsen - delta i prosjektet og ivareta sekretærfunksjon.
- Overta prosjektledelsen for "Inn på tunet."

Næring.

- Delta i prosjektet Kunnskapsbasert regional utvikling i Indre Namdal (KiIN).
- Mål om minst 1 kompetansemeglingsprosjekt i bedrift i samarbeid med KiIN og minst 1 bedrift med i bedriftsutviklingsprogram i regi av Namdalshagen eller KiIN.
- Utarbeide et forprosjekt sammen med næringsaktører i Grong næringspark for å avklare muligheter for et nytt næringsbygg på området. Bidra til realisering av prosjektet.
- Bidra til utvikling av Bjørgan området, herunder nytt regionalt anlegg for langrenn og skiskyting.

Kultur.

- Sluttføre arbeidet med utarbeiding av kommunedelplan for kulturminner.
- Gjennomføre prosjektet 15 friske turer for folkehelsa - skilting, merking og markedsføring.
- Sluttføre prosjektet kultur og helse (sammen med Grong helse og omsorgstun)
- Videreutvikle biblioteket, oppdatere boksamling, utvikle leservennligheten og trivsel i sammenheng med nytt bibliotek integrert i nytt bygg.

Teknisk

Kommunalteknikk:

- Utarbeide ny hovedplan vann og avløp med innarbeidet risikovurdering.
- Utarbeide nye utslippstillatelser for alle renseanlegg i samsvar med forurensningsloven.
- Vurdere ny organisering av brann- og redningstjenesten. Dette omfatter organisering både av beredskap og forebyggende arbeid inkl. feietjenesten.
- Utarbeide ny trafikksikkerhetsplan for perioden 2014 - 2017.

Plan, byggesak, GIS og oppmåling:

- Revidering av kommuneplanens arealdel og oppheving av gamle planer.
- Ny reguleringsplan for Grong næringspark.
- Fullføre adresseprosjektet.
- Videreutvikle vertskommunesamarbeidet
- Videreutvikle kartløsninger(GIS), herunder ny kartløsning VA og ny matrikkelenhet.

Bygg/eiendom/bolig:

- Utarbeide en samlet handlingsplan som omfatter alle formålsbyggene. Skal også omfatte en gjennomgang av bemanningsplan i forhold til driftspersonell.
- Gjennomføre radonmålinger og lukking av evt. avvik i tråd med forskriftskrav.
- Gjennomføre energimerking av formålsbygg og boliger i tråd med forskriftskrav.
- Revidering boligsosial handlingsplan.
- Videreføre prosjektet boligetablering i distriktene.
- Vurdere å gjennomføre prosjektet energiledelse med fokus på energisparing i kommunale bygg.

12 Kirkeformål

Grong kirkelige fellesråd utarbeider et eget budsjettdokument. Det søkes ut fra dette om et tilskudd fra kommunen på kr 2.461.000,- for 2014 i tillegg til tjenesteytingsavtalen på kr 46.000,-.
Grong kirkelige fellesråd mottar årlige driftstilskudd fra kommunen. I tillegg til dette søkes det kommunen om tilskudd til finansiering av ulike investeringsprosjekter. For 2013 var driftstilskuddet på kr 2 100 000,-. Det er i budsjettforslaget for 2014 ikke lagt inn noen endring på dette, slik at tilskuddet for 2014 holdes fast på kr 2.100.000,-, pluss tjenesteytingsavtalen på kr 46.000,-. Bakgrunn for dette er at kirkelig fellesråd har midler på disposisjonsfond, totalt kr 843.000,- pr. utg. av 2012. (deler av dette fondet er dog innbetalte festeavgifter som skal benyttes til vedlikehold av kirkegårder). Det er vårt håp at kirkelig fellesråd vurdere å benyttet noe av de frie midlene til vedlikehold av kirkene.
Det ikke søkt om eller lagt inn midler til investeringsprosjekter i 2014.

13 Politisk styring, kontroll og fellesutgifter

13.1 Beskrivelse av fagområde

Området omfatter:
Politisk virksomhet, herunder ordfører og varaordfører, drift av de politiske utvalg, og avvikling av valg. I tillegg omfatter området tilskudd til revisjonsordning, kontrollutvalg og regnskapskontrollørordning. Under området regnskapsføres også premieavvik og premiefond/tilskudd pensjon og hovedbudsjett for reservert tilleggsbevilgning. Mer spesifisert omfatter området følgende:

- Ordfører og varaordfører
- Kommunestyre
- Formannskap
- Kontrollutvalg

- Div. kommunale utvalg; Eldreråd, råd for likestilling av funksjonshemmede, museumsnemnd, bygdeboknemnd, ungdomsråd, administrasjonsutvalg, arbeidsmiljøutvalg, og diverse politiske utvalg.
- Stortings- og sametingsvalg, kommunestyre- og fylkestingsvalg.
- Kommunalt tilskudd til politiske organisasjoner.
- Vennskapssamarbeid, f.t. Ostrow (Polen).
- Tilskudd til interkommunal revisjon, og til regnskapskontrollørordningen.
- Premieavvik og premiefond/tilskudd pensjonsordning.
- Hovedbudsjett for reserve til tilleggsbevilgninger.

Overføring av overformynderiets oppgaver til fylkesmannen ble iverksatt i 2013, og fra år 2014 er det ikke lenger budsjettert utgifter på ansvar 6301.

13.2 Tjenesteproduksjon

Det foregår begrenset tjenesteproduksjon (utadrettet) innen området. Som det framgår foran er virksomheten i stor grad knyttet til intern virksomhet og enkelte lovpålagte tjenester.

13.3 Ressursinnsats drift

Det er ingen ansatte (administrative stillinger) knyttet til området.
Ansatte i stillinger under området **Administrasjon og fellestjenester** utfører de administrative gjøremål knyttet til området
Ordførerens ***godtgjørelse*** (ikke lønn) tilsvarende hel stilling regnskapsføres innenfor området, samt øvrige godtgjørelser knyttet til politisk virksomhet.

13.4 Status, utfordringer og utviklingstiltak

13.4.1 Nåsituasjon

Den politiske organisering i Grong kommune ble revidert gjennom kommunestyrets vedtak i møte 27. mai 2010, hvor det ble vedtatt å legge ned hovedutvalgene fra 1.1.2011, legge hovedutvalgenes arbeidsområder til formannskapet, og å øke medlemstallet i formannskapet fra 5 til 7. Økt medlemstall i formannskapet er gjennomført fra høsten 2011.
I og med at kommunestyret så sent som fra 1.1.2011 har revidert den politiske organisering er det grunn til å tro at det ikke er aktuelt med omorganisering av betydning av politisk styringsnivå i den aller nærmeste framtid.

Revisjon og sekretariat for kontrollutvalget er ivaretatt gjennom interkommunale selskap (Kom Rev Trøndelag IKS og Kom Sek Trøndelag IKS).

14 Investeringstiltak i planperioden

14.1 Følgende nye investeringstiltak er det funnet rom for i perioden.

Brutto tall ligger inne nedenfor.

		Investering år / 1000 kr:			
Ansvar	**Prosjekt navn**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
4310	Opprusting kommunale veier 2014	1 000 000			
4131	Ombygging helse- og omsorgstunet	358 000			
4100	Rehabilitering 2-mannsbolig Bergsmo	1 520 000			
4124	Lokaler for skole, kulturskole og regionalt kulturbygg	10 000 000	60 000 000	43 000 000	
4167	Kjøp av lokaler PPT/barnevern	3 950 000			
4167	Kjøp av møbler PPT/Barnevern	325 000			
4300	Nødstrøm til Farstøa grunnvannskilde	350 000			
4301	Hovedplan vann- og avløp	350 000			
4310	Fortau Trøahaugen - Høgbakkan	3 375 000			
4310	Stedsutvikling Grong sentrum		4 300 000		
	SUM	**21 228 000**	**64 300 000**	**43 000 000**	

Det henvises til pkt 14.2 som viser hvilke tiltak som er påbegynt og budsjettert i 2013, og som fortsetter i 2014. Samlet sett gir oversikten i pkt 14.1 og 14.2 en god oversikt over den store aktiviteten som er i kommune for tiden.

Vedr. evt. grunnerverv i Harran (ekspropriasjonssaken), er det i dag ikke lagt inn noen utgifter i 2014. Dette må avventes til saken er avklart.

Prosjekter som er påbegynt i 2013, men som fortsetter i 2014.

Prosjektnr	**Prosjektnavn**	**Kostnadsoverslag**
7520	Brannverntiltak Grong helse- og omsorgstun	375 000
7527	Stedsutviklingstiltak Harran	8 073 000
7523	Renovering av firemannsbolig Bergsmo	1 500 000
7525	Boligfelt Grong sentrum	9 369 000
7524	Boligfelt Bergsmohaugen	3 619 000
7543	Skatepark	1 500 000
7532	Erosjonssikring av Bubekken	454 000
7487	Fornying vannledning Mediåmarka	1 126 000
7548	Vannledning over Namsen ved Øyheim	740 000
	Kloakkledning Grong/Tinghaugen	605 000
7540	Benker sentrum	250 000
7515	Gateskilt	250 000
7533	Veg vårryggen	910 000

Merk at beløpene som fremgår er kostnadsoverslagene for hele prosjektet, det er altså ikke disse beløpene som gjenstår og utgiftsføre i 2013 og utover.

14.2 Endringer i forhold til eksisterende økonomiplan

Alle investeringstiltak som lå inne i forrige økonomiplanperioden videreføres.

14.3 Oversikt over investeringstiltak som er lagt inn i perioden 2014 – 2017

Prosjekt 7557 Opprusting veier 2014	
	Investeringen på 1 mill . kroner gjelder opprusting av kommunale veger samt parkeringsplass. Det fremmes egen sak for kommunestyret vedr prioritering av midlene.

			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4310 Kommunale veier							
02317 Tjenester vedr påkostning/opprustning veger			800 000	0	0	0	800 000
04290 Merverdiavgift 25 prosent			200 000	0	0	0	200 000
Ansvar 9200 Finansiering							
07290 Komp for merverdiavgift investering			-200 000	0	0	0	-200 000
09100 Bruk av lån			-800 000	0	0	0	-800 000
SUM INVESTERINGER			**1 000 000**	**0**	**0**	**0**	**1 000 000**
Sum lån			-800 000	0	0	0	-800 000
Sum mva.komp ref			-200 000	0	0	0	-200 000
SUM FINANSIERING			**-1 000 0000**	**0**	**0**	**0**	**-1 000 000**
Sum renter			0	18 000	17 000	17 000	52 000
Sum avdrag			0	27 000	27 000	27 000	81 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**0**	**45 000**	**44 000**	**44 000**	**133 000**

Prosjekt 7552 Ombygging helse- og omsorgstunet							
	I forbindelse med vurderingen av omorganiseringen ved helse og omsorgsavdelingene er man kommet fram til at det er hensiktsmessig å slå sammen hovedekspedisjonen på GHO og ekspedisjonen på legekontoret. Dagens ordning med to ekspedisjoner skaper litt forvirring for besøkende som ikke er kjent med at legekontoret har egen ekspedisjon. I tillegg vil bedre forholdende i forhold til personvernet ved at ekspedisjonen ved GHO flyttes bort fra foajeen. Ombyggingen går ut på å finne en god løsning for en felles ekspedisjon som er lett å finne fram til og som på en god måte sikrer ivaretakelsen av taushetsplikten. Den nye ekspedisjonen er tenkt delt opp i en publikumsluke og et bord for telefonhenvendelser slik at man unngår kø i luka på grunn av telefonhenvendelser. Den nye ekspedisjonen vil få de oppgavene som i dag utføres på begge ekspedisjonene.						
			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4131 Eiendomsdrift helse og omsorgstunet							
02315 Tjenester vedr påkostning bygninger/anlegg			230 000	0	0	0	230 000
02900 Internt kjøp av tjenester			70 000				70 000
04290 Merverdiavgift 25 prosent			58 000	0	0	0	58 000
Ansvar 9200 Finansiering							
07290 Komp for merverdiavgift investering			-58 000	0	0	0	-58 000
09100 Bruk av lån			-300 000	0	0	0	-300 000
SUM INVESTERINGER			**358 000**	**0**	**0**	**0**	**358 000**
Sum lån			-300 000	**0**	**0**	**0**	**-300 000**
Sum annet			-58 000	**0**	**0**	**0**	**-58 000**
SUM FINANSIERING			**-358 000**	**0**	**0**	**0**	**-358 000**
Sum renter			3 000	7 000	6 000	6 000	22 000
Sum avdrag			5 000	10 000	10 000	10 000	35 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**8 000**	**17 000**	**16 000**	**16 000**	**57 000**

Prosjekt 7550 Rehabilitering 2- mannsbolig Bergsmo							
	Rehabilitering av begge boenheter både inn og utvendig. Dette innebærer bytte av el anlegg, nytt VVs opplegg, nye vinduer, etterisolering samt nye overflater og ny drenering. Antatt kostnad inkl. mva: El-arbeid 270 000,- VVS arbeid 200 000,- Gravearbeid 125 000,- Materialer 705 000,- Lønn snekker 50 000,- Uforutsett 70 000,- Sum 1 520 000,-						
			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4100 Eiendomsdrift utleieleiligheter							
02315 Tjenester vedr påkostning bygninger/anlegg			1 370 000	0	0	0	1 370 000
02900 Internkjøp av tjenester			150 000	0	0	0	150 000
Ansvar 9200 Finansiering							
09100 Bruk av lån			-1 520 000	0	0	0	-1 520 000
SUM INVESTERINGER			**1 520 000**	**0**	**0**	**0**	**1 520 000**
SUM BRUK AV LÅN			**-1 520 000**	**0**	**0**	**0**	**-1 520 000**
Sum renter			0	34 000	33 000	32 000	98 000
Sum avdrag			0	51 000	51 000	51 000	153 000
Sum netto fra drift (økt husleie)			-30 000	-55 000	-55 000	-55 000	
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**-30 000**	**30 000**	**29 000**	**28 000**	**57 000**

Prosjekt 7554 Lokaler for skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg.	
	Kommunestyret vedtok i sak 51/13 den 20.06.2013 å godkjenne forprosjektet vedr utbygging av skole, kulturskole og regionalt kulturbygg. Vedr innhold i prosjektet vises til kommunestyresaken m/vedlegg. Både arbeidstilsynet og El-tilsynet har merknader som må tas på alvor. Prosjektet er viktig for bedring av de fysiske arbeidsmiljøet for elever og ansatte samt for å få gjennomført utbyggingen av regionalt kulturbygg med spesialfunksjon musikk. Nytt bibliotek ligger også i planene. Kommunestyret vedtok i møtet i 29. oktober 2013 å videreføre planleggingsprosessen herunder foreta grunnundersøkelser. Det er beregnet at 66% av arealet er relatert til skole og kulturskole, mens kulturbyggandelen er 34 %. Forprosjektkostnaden er prisjustert til 113 mill. kroner inkl. mva. og inkl kr 3 mill i inventar/utstyr. Det forutsattes en oppstart av prosjektet november 2014 og ferdigstillelse juli 2013. I forhold til beskrivelse av prosjektet vises til k.sak 51/13. I forhold til finansieringsplanen forutsettes spillemidlene utbetalt i 2017 (10 mill. kroner) og de regionale kulturhusmidlene fra fylkeskommunen i 2016 . Momskompensasjonen er totalt beregnet til 22,6 mill. kroner. Det er budsjettert med tilskudd fra private/sponsormidler/gaver på tilsammen kr 1 mill. kroner i 2016. Det er videre også brukt ubundet investeringsfond på kr 2 mill i 2014. Låneopptak er budsjettert med kr 8 mill. i 2014, 48 mill. i 2015 og 23,4 mill. kroner i 2016. (10 mill. kroner nedbetales i 2017 i forhold til utbetaling av spillemidlene.) Vedr driftskostnadene er det ikke forventet økte energikostnader, men renholdsutgiftene er økt med kr 150.000 i 2016 og 300.000 fra 2017. Det er forutsatt økning i leieinntektene tilsvarende beløp som er lagt inn på økt renhold. Det er videre forutsatt oppsigelse av leiekontrakt i forhold til dagens biblioteklokaler, noe som gir en besparelse på kr 100.000 i 2016 og 208.000 i 2017. Reduserte driftskostnader i byggetiden (renhold og vaktmester) beregnes til kr. 200.000 i 2015, kr 150.000 i 2016. Det forutsettes også rentekompensasjonsmidler for en del av skolelokalene, da med utgangspunkt i et lå på 7,1 mill. kroner. Det er forutsatt låneopptak med en avdragstid på 40 år og rente er lagt inn med 2,5% p.a. Totalt låneopptak til prosjektet er ut fra finansieringsplanen og når spillemidler er utbetalt kr 67.400.000. Dersom ikke pålegget fra arbeidstilsynet vedr heis etterkommes må påregnes tvangsmult eller krav om stengning av skolen.

			2014	2015	2016	2017	Totalt i perioden
Ansvar 4124 Eiendomsdrift GBU							
02310 Tjenester vedr nybygg bygninger og anlegg			5 280 000	31 680 000	22 704 000	0	59 664 000
04290 Merverdiavgift 25 prosent			1 320 000	7 920 000	5 676 000	0	14 916 000
07300 Tilskudd fra NordTrøndelag fylkeskommune			0	0	-6 600 000	0	-6 000 000
07700 Refusjon fra private			0	0	-660 000	0	-660 000
08300 Spillemidler fra NTFK			0	0	0	-10 000 000	-10 000 000
Ansvar 4150 Eiendomsdrift Grong samfunnshus							
02310 Tjenester vedr nybygg bygninger og anlegg			2 720 000	16 320 000	11 696 000	0	30 736 000

04290 Merverdiavgift 25 prosent			680 000	4 080 000	2 924 000	0	7 684 000
07300 Tilskudd fra NordTrøndelag fylkeskommune			0	0	-3 400 000	0	-3 400 000
07700 Refusjon fra private			0	0	-340 000	0	-340 000
Ansvar 9200 Finansiering							
05101 Ekstraordinære avdrag på lån			0	0	0	10 000 000	10 000 000
07290 Komp for merverdiavgift investering			-2 000 000	-12 000 000	-8 600 000	0	-22 600 000
09100 Bruk av lån			-6 000 000	-48 000 000	-23 400 000	0	-77 400 000
09480 Bruk av ubundet investeringsfond			-2 000 000	0	0	0	-2 000 000
SUM INVESTERING			**10 000 000**	**60 000 000**	**43 000 000**	**10 000 000**	**123 000 000**
Sum fond			-2 000 000	0	0	0	-2 000 000
Sum lån			-6 000 000	-48 000 000	-23 400 000	0	-77 400 000
Sum tilskudd spillemidler			0	0	0	-10 000 000	-10 000 000
Sum tilskudd fylkeskom					-10 000 000		-10 000 000
Sum ref. private					-1 000 000		-1 000 000
Sum ref. mva komp.			-2 000 000	-12 000 000	-8 600 000	0	-22 600 000
SUM FINANSIERING			**-10 000 000**	**-60 000 000**	**-43 000 000**	**-10 000 000**	**-123 000 000**
Sum renter			75 000	1 313 000	1 879 000	1 589 000	4 856 000
Sum rentekomp. fra staten					-171 000	-164 000	-335 000
Sum avdrag			75 000	1 350 000	1 935 000	1 685 000	5 045 000
Sum netto fra drift (renhold, vaktm, husleie osv)				-200 000	-250 000	-208 000	-658 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**150 000**	**2 463 000**	**3 393 000**	**2 902 000**	**8 908 000**

Prosjekt 7549 Kjøp av kontorlokaler PPT/barnevern	
	Grong boligbygg as har satt opp et nytt utleiebygg. I første etasje leier kommunen lokaler til PPT og barnevern. Det legges opp til/foreslås at kommunen skal kjøpe første etasje av bygget.

			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4167 Forvaltning kontorbygg							
02850 Kjøp av bygninger			3 950 000	0	0	0	3 950 000
Ansvar 9200 Finansiering							
09100 Bruk av lån			-3 950 000	0	0	0	-3 950 000
SUM INVESTERINGER			**3 950 000**	**0**	**0**	**0**	**3 950 000**
SUM BRUK AV LÅN			**-3 950 000**	**0**	**0**	**0**	**-3 950 000**
Sum renter			44 000	87 000	84 000	81 000	296 000
Sum avdrag			66 000	132 000	132 000	132 000	462 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**110 000**	**219 000**	**216 000**	**213 000**	**758 000**

Prosjekt 7551 Møbler PPT/barnevern	
	Ved flytting til nye lokaler for Indre Namdal ppt og barnevern er det nødvendig med en god del nye møbler både til kontorer og fellesareal. De møblene som ppt og barnevern har i dag selges til vertskommuneordningen for teknisk samarbeid. Sum 60.000,-.

			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4167 Forvaltning kontorbygg							
02000 Inventar og utstyr			260 000	0	0	0	260 000
04290 Merverdiavgift 25 prosent			65 000				65 000
06200 Avgiftsfrie salgsinntekter			-60 000	0	0	0	-60 000
Ansvar 9200 Finansiering							
09100 Bruk av lån			-200 000	0	0	0	-200 000
07290 Komp for merverdiavgift investering			-65 000				-65 000
SUM INVESTERINGER			**260 000**	**0**	**0**	**0**	**260 000**
Sum lån			-200 000	0	0	0	-200 000
Sum salg av gml. møbler			-60 000	0	0	0	-60 000
SUM FINANSIERING			**-260 000**	**0**	**0**	**0**	**-260 000**
Sum renter			2 000	4 000	4 000	4 000	14 000
Sum avdrag			3 000	7 000	7 000	7 000	24 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**5 000**	**11 000**	**11 000**	**11 000**	**38 000**

Prosjekt 7556 Nødstrøm til Farstøa grunnvannskilde	
	Gjelder etappe 2 i å sikre viktig infrastruktur. Grunnvannskilden på Farstøa vil med nødstrøm kunne produsere vann for store deler av befolkningen i kommunen. Det vises til tidligere kommunestyresak med prioritering av nødstrømstiltak.

			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar:4300 Vannverk produksjon							
02311 Tjenester vedr nye tekniske anlegg			350 000	0	0	0	0
Ansvar 9200 Finansiering							
09100 Bruk av lån			-350 000	0	0	0	0
SUM INVESTERINGER			**350 000**	**0**	**0**	**0**	**350 000**
SUM BRUK AV LÅN			**-350 000**	**0**	**0**	**0**	**-350 000**
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Prosjekt 7555 Hovedplan vann og avløp	
	Gjelder oppstart av arbeidet med revidering av hovedplan vann- og avløp. Kjøp av konsulenttjenester til rulleringen. Viktig å få utarbeidet ny hovedplan som grunnlag for prioritering av nye tiltak framover.

			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4301 Vannverk distribusjon							
02700 Konsulenthonorar			175 000	0	0	0	175 000
Ansvar 4303 Kloakk og ledningsnett							
02700 Konsulenthonorar			175 000	0	0	0	175 000
Ansvar 9200 Finansiering							
09100 Bruk av lån			-350 000	0	0	0	-350 000

SUM INVESTERINGER			**350 000**	**0**	**0**	**0**	**350 000**
SUM BRUK AV LÅN			**-350 000**	**0**	**0**	**0**	**-350 000**
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Prosjekt 7526 Fortau Trøahugen - Høgbakkan							
	Gjelder bygging av fortau og nytt veglysanlegg fra Grong hotell, forbi Trøahaugen og opp forbi Høgbakkan. Klargjøringen av nytt boligfelt betinger bygging av fortau. Kommunen har fått tilsagn om tilskudd på kr 980.000,- fra fylkets trafikksikkerhetsutvalg. Grong kommune vil måtte drifte og vedlikeholde fortauet. Veglysanlegget forutsettes driftet av private slik som i dag.						
			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4310 Kommunale veier							
02317 Tjenester vedr påkostning/opprustning veger			2 700 000	0	0	0	2 700 000
04290 Merverdiavgift 25 prosent			675 000	0	0	0	675 000
07000 Statstilskudd refusjon fra staten			-980 000	0	0	0	-980 000
07700 Refusjon fra private			-500 000	0	0	0	-500 000
Ansvar 9200 Finansiering							
07290 Komp for merverdiavgift			-675 000	0	0	0	-675 000
09100 Bruk av lån			-1 220 000	0	0	0	-1 220 000
SUM INVESTERINGER			**3 375 000**	**0**	**0**	**0**	**3 375 000**
Sum lån			-1 220 000	0	0	0	-1 220 000
Sum statstilskudd			-980 000	0	0	0	-980 000
Sum ref. fra private			-500 000				-500 000
Sum mvakomp ref.			-675 000				-675 000

SUM FINANSIERING			**3 375 000**	**0**	**0**	**0**	**3 375 000**
Sum renter			0	27 000	26 000	25 000	78 000
Sum avdrag			0	41 000	41 000	41 000	123 000
Sum vedlikehold vei				40 000	40 000	40 000	120 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**0**	**108 000**	**107 000**	**106 000**	**321 000**

Prosjekt 7553 Stedutvikling Grong sentrum	
	Gjelder oppfølging av delprosjekt i Bolystprosjektet. Prosjektet gjelder oppgradering av den kommunale vegen fra Apoteket forbi Gronghallen og opp til fylkesvegen. Prosjektet innbefatter også oppgradering av parkeringsplassen ved kjøpesentret samt etablering av holdeplass for bussene. Total utbyggingskostnad er beregnet til 4,3 mill. kroner. Det kalkuleres med 1,5 mill i tilskudd og mva komp. midler på kr 860.000. Resterende del kr 1.940.000 finansieres med låneopptak.

			2014	2015	2016	2017	Totalt i perioden
Ansvar 4310 Kommunale veier							
02317 Tjenester vedr påkostning/opprustning veger			0	3 440 000	0	0	3 440 000
04290 Merverdiavgift 25 prosent			0	860 000	0	0	860 000
07000 Statstilskudd refusjon fra staten			0	-1 500 000	0	0	-1 500 000
Ansvar 9200 Finansiering							
07290 Komp for merverdiavgift investering			0	-860 000	0	0	-860 000
09100 Bruk av lån			0	-1 940 000	0	0	-1 940 000
SUM INVESTERINGER			**0**	**4 300 000**	**0**	**0**	**4 300 000**
Sum lån			0	-1 940 000	0	0	-1 940 000
Sum statstilskudd			0	-1500 000	0	0	-1 500 000
Sum mva.ref				-860 000			-860 000
SUM FINANSIERING			**0**	**-4 300 000**	**0**	**0**	**-4 300 000**
Sum renter			0	22 000	43 000	41 000	106 000
Sum avdrag			0	32 000	65 000	65 000	162 000
SUM NETTO DRIFTSKONSEKVENSER			**0**	**54 000**	**108 000**	**106 000**	**268 000**

Prosjekt 7911 Mottatte avdrag på utlån							
	Kommunen lånte i 2012 ut midler til Grong boligbygg as. Tilbakebetaling av avdragen vedr. disse midlene føres i investering og avsettes til fritt investeringsfond.						
			2014	**2015**	**2016**	**2017**	**Totalt i perioden**
Ansvar 4163 Forvaltning leilighetsbygget							
09200 Avdrag på utlån	0	0	-39 000	-39 000	-39 000	-39 000	-156 000
Ansvar 9200 Finansiering							
05480 Avsetning ubundet investeringsfond	0	0	39 000	39 000	39 000	39 000	156 000

15 Finansiering

Tabellen nedenfor viser den totale finansieringen av investeringene i økonomiplanperioden. Tabellen er delt i to. Første del viser de prosjektene som belaster kommunens økonomi, mens del to er en oversikt over finansieringen av de prosjektene som er selvfinansierende, ikke påvirkere driftsbudsjettet (selvkostområdene). Felles for alle prosjektene er at finansieringen stort sett består av låneopptak. Det er også lagt til grunn at en del av finansieringene skal komme i form av statstilskudd.

INVESTERINGER:	2014	2015	2016	2017
Sum investeringer i prosjekter som påvirker kommuneøkonomien:	**20 528 000**	**64 300 000**	**43 000 0000**	
Finansiering;				
Statstilskudd	-1 480 000	-1 500 000	-11 000 000	-10 000 000
Lån	-13 990 000	-49 940 000	-23 400 000	10 000 000
Ref. mva.komp	-3 058 000	-12 860 000	-8 600 000	
Salg av driftsmidler				
Bruk av fond	-2 000 000			
Sum finansiering				
Sum investeringer på selvkostområdet:	**700 000**			
Finansiering:				
Lån	-700 000			

16 Nye driftstiltak

16.1 Større nye driftstiltak som det er funnet rom for i perioden.

Bruttotall er benyttet nedenfor.

Nye tiltak:	2014	2015	2016	2017
D-2300 Nestlederfunksjon Ekker barnehage	60 000			
D-3202 Dagsentertilbud	75 000	30 000	30 000	30 000
D-3501 Frisklivssentral	100 000	100 000	100 000	100 000
D-4009 Energimerking av formålsbygg	200 000			
D-4103 Renovering av bolig Trøahaugen	125 000			
D-4122 Oppgradering kjøkken Bergsmo barneh	119 000			
D-4391 Kommunikasjonsutgifter nytt nødnett		63 000	138 000	138 000
D-6010 Utstyr til streaming kommunestyremøter	46 000	3 000	3 000	3 000
D-7020 Grong kommunes andel av logoped PPT	23 000	50 000	50 000	50 000
D-7020 Grong kommunes andel av rådgiver PPT 1. halvår	35 000			
D-2900 Reservert tilleggssbev. til bruk i barnehage	200 000	200 000	200 000	200 000
SUM	**983 000**	**446 000**	**521 000**	**521 000**

16.2 Beskrivelse av de nye driftstiltak som er lagt inn i økonomiplanperioden

D-2300 Nestlederfunksjon
25% økning av nestlederfunksjon. Som en prøveordning er dette tatt i bruk fra aug 2013 og ut året. Barnehagene ser det som helt nødvendig at Rønningen og Ekker har tilsammen 135% styrer/nestleder funksjon fordelt på to stillinger. Dette for arbeidsmengde pluss nærvær på begge barnehagene. Tidligere har det vært 110% stilling. Nestelederfunksjon i 25% stilling videreføres til 1.8.2014. Dette i påvente av ny organisasjonsplan for barnehagene.

D-3202 Dagsentertilbud
Et dagsenter er et tilbud hvor man kan gi trygghet til demente og andre brukere som har behov. Med dagens ressurser klarer vi kun å gi et støttetilbud til de som har det største behovet, men det er absolutt behov for å ha et lavterskeltilbud som kan forebygge at de som tilhører brukergruppen får problemer med å klare seg på egen hånd. De pårørende til brukergruppen er bekymret over å la disse være alene alle dagene i uken. Noen har støttekontakt, men vi ser at et samlet tilbud kan bidra til å redusere kostnadene til støttekontakt, og at man kan gi tilbud til flere brukere på en gang i et dagsenter. Dagsentret foreslås etablert i Åveien - fellesstua.

D-3501 Frisklivssentral
Vi har i store deler av 2013 hatt en avtale om kjøp av fysioterapeut i 20 % stilling for å bemanne frisklivssentralen. Frisklivssentralens hovedoppgave handler om hjelpe folk til å endre sine levevaner. Erfaringene hittil er meget gode, det er etablert treningsgrupper, arrangert kostholdskurs og det tilbys veiledende samtaler. Frisklivssentralen har også nær kontakt med legekontoret og har fast time der i uka. Vi mener det er viktig å videreføre frisklivssentralen, den gir i nåværende form hjelp til mange som har behov for råd og veiledning for å endre levevaner og unngå helseskader.

D-4009 Energimerking av formålsbygg
Alle yrkesbygg over 1000 m2 skal ha gyldig energiattest. I praksis gjelder det næringsbygg også under minstemålet, da ventilasjonsanleggene skal ha energiattest. Dette er arbeid som skal gjøres av ekspert.

D-4103 Trøahaugen
Renovering av boliger på Trøahaugen. Avsatt en sum til bruk i 2014. Dette gjelder nødvendig utskiftning av takplater grunnet fuktskader, maling av overflater og bytte av gulv samt renovering av bad.

D-4122 Oppgradering kjøkken Bergsmo barnehage
Kjøkkeninnredning er helt utslitt, og tilfredsstiller ikke hygieniske eller estetiske krav. En komplett utskifting er nødvendig. Oppmaling av rommet forøvrig er også nødvendig.

D-4391 Kommunikasjonsutgifter nytt nødnett
Nytt nødnett er planlagt iverksatt i 2015 for Namdalen. Årlige lisenser og kommunikasjonsutgifter beregnet til kr. 110.000,- + mva. for Grong brannvesen.

D-6010 Utstyr til streaming kommunestyremøter
Innkjøp av utstyr for bruk i kommunestyremøtene. Engangskostnad. Kamera, PC m/program, tilknytning av utstyr til eksisterende lydanlegg. Kostnaden er for montering i kommunestyresalen. Investering av lydutstyr. I tillegg kommer økte personalkostander

D-7020 Grong kommunes andel av logoped PPT
Alle kommuner har signalisert behovet for logopedressurs i Indre Namdal. Planer om samarbeid i forhold til logopedressurs med rehab. sentret på Høylandet. Kalkulert med 50% av lønnsutgifter f.o.m.. 1. juli. Kun ført opp Grong kommunes andel her. Tiltaket betinger positive beslutninger fra de andre kommunene i samarbeidet.

D-7020 Grong kommunes andel av rådgiver PPT 1. halvår
50% ekstra stillingsressurs er lagt inn til 1/7 2014 pga økt arbeidsmengde og økt behov for systemarbeid for fagleder. Stillingen ble midlertidig opprettet for året 2013 og foreslås videreført for 2014. Kun Grong kommunes andel ført opp. Tiltaket betinger positive beslutninger fra de andre kommunene i samarbeidet.

17 Positive og negative elementer i årets budsjett.

Årets budsjett innholder flere både positive og negative elementer sett i forhold til revidert budsjett for 2013. Disse er satt opp i en oversikt nedenfor. Oversikten er ikke uttømmende.

Felles

- Seniortiltak opphører for aldersgruppen 60 - 62 år f.o.m. 1.1.2014.
- Lagt inn forventing om økt nærvær for hele organisasjonen f.o.m. 2015. Reduserte utgifter på 1 million fordelt på rammeområdene.

Administrasjon og fellesutgifter

Negativt

- Lønnsøkningen i 2014 må tas innenfor egen ramme
- Bevilgning til IKT utstyr reduseres med 40.000,- til kr 60.000,- for 2014.

Positivt

- Opprettholder dagens aktivitetsnivå

Oppvekst og familie

Negativt

- Innsparing av i alt 1,5 årsverk på GBU pluss ytterligere ca. 5 årsverk f.o.m. 1. august dersom Bergsmo skole legges ned. Innsparinga på 1,5 årsverk medfører en merkbar innstramming ved GBU.(*1)
- Lønnsøkninga i 2014 må tas innenfor eget rammeområde. Mange årsverk gjør at det må foretas betydelige innsparinger ut over allerede foretatte nedskjæringer for å klare dette.

- Reduserte midler til etter- og videreutdanning kan medføre at det blir vanskeligere å følge opp skolenes behov og statens krav til kompetanse innenfor skolene.
- Flere og særs tunge saker i barnevernet medfører betydelig økte utgifter for kommunen.
- Det er ikke lagt inn særskilte ressurser til lærling. (Kan oppfylles hvis ressursen kan tas av res. tilleggsbevilgningsposten.)
- Kryssende søskenmoderasjon er tatt ut av budsjettforslaget.

Positive

- Bygging av nye lokaler til skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg vil ha stor positiv effekt for GBU i form av flere og bedre undervisningslokaler. Nytt kulturbygg vil i tillegg gi nye muligheter til alle barn og unge i Grong kommune.
- I all hovedsak klarer vi med forslag til budsjett 2014 å opprettholde dagens tjenestetilbud også i 2014. En evt. nedleggelse av Bergsmo skole vil ikke medføre dårligere pedagogisk tilbud for elevene derfra, heller tvert i mot.
- Dersom kommunestyret vedtar å legge ned Bergsmo skole f.o.m. 1. august 2014, løser dette voksenopplæringa's behov for undervisningslokale og det kan opprettes et opplæringssenter.(*2) Å få samlet voksenopplæringa på ett sted er meget positivt. Det kan også gi grunnlag for salg av tjenester til andre kommuner.
- Felles prosjekt innenfor skoleutvikling i Indre- og Midtre Namdal videreføres. Grong deltar i dette samarbeidet.
- Til tross for redusering av felles kurspost for skolene, er det likevel midler til en del kompetanseheving av ansatte i skolene.
- Det skjer mye positivt innenfor IKT-området i skolene, bl.a. felles IKT-løsninger i Indre Namdal
- Økt ressurs til nestleder ved Ekker og Rønningen barnehager (25%) videreføres fram til 1.7.2014 i påvente av ny organisasjonsplan.
- Det er lagt inn 200' på reservert tilleggsbevilgning for å styrke bemanninga i barnehagene.
- Leksehjelp spesielt for minoritetsspråklige barn i grunnskolen videreføres.
- Det er satt av betydelige midler til økt behov innenfor barnevernet.
- Det er lagt inn midler til opprettelse av logopedstilling f.o.m. 1. august 2014.
- Midlertidig 50% fagstilling i PPT foreslås videreført første halvår i 2014.

(* 1 og 2) TILLEGGSKOMMENTARER VEDR. EVT. NEDLEGGELSE AV BERGSMO SKOLE OG OPPRETTELSE AV OPPLÆRINGSSENTER PÅ BERGSMO.

Nedlegging av Bergsmo skole:
Etter nøye vurdering i kommunens administrative ledergruppe er det full enighet om å foreslå igangsetting av en forsvarlig prosess om evt. nedleggelse av Bergsmo skole f.o.m skolestart høsten 2014. En evt. nedleggelse begrunnes med både kostnadseffektiv drift av skolene/økonomisk innsparing, men også ut fra et skolefaglig synspunkt om at overføring til en større skole kan gi både sosiale og faglige gevinster. Det er imidlertid viktig å presisere at prosessen skal innbefatte høringer i tråd med Forvaltningslovens §§ 37 om saksbehandlingsregler og rundskriv Udir-2-2012 ang. behandlingen av saker om skolenedleggelser, og at det deretter skal fremmes egen politisk sak. I budsjettforslaget er det lagt inn følgende innsparingsbeløp i forhold til evt. nedlegging av Bergsmo skole:

2014: Virkning 5 mnd. Netto innsparing 1. mill.

Innsparinga for 2014 fremkommer slik:

- Samlet budsjetterte lønnskostnader Bergsmo skole, 5 mnd. 4.018'/12x5:	+	1.674'
- Fratrekk spesialunderv. Bergsmo, som må videreføres. 570'/12x5:	-	238'
- Fratrekk nye delingstimer v/ GBU: Ca. 0,6 årsverk i 5 mnd.:	-	146'
- Fratrekk ekstra skoleskyss 5 mnd.:	-	200'
- Fratrekk 35% økt styrerressurs Bergsmo barnehage i 5 mnd.	-	90'
= Netto innsparing i 2014:		1.000'

Igjenstående på driftspostene pr 1. aug. 2014 ved Bergsmo skole overføres til GBU. Dette er det største omstillingstiltaket som foreslås i økonomiplanperioden.

2015 og hvert år i økonomiplanperioden: Netto innsparing 3 mill.

Etablering av opplæringssenter på Bergsmo for voksne
Voksenopplæringa har stort behov for andre lokaler, jfr. kommentarene under statusbeskrivelsen av voksenopplæringa. Ved å legge ned Bergsmo skole vil de ledige lokalene kunne tilbys voksenopplæringa. Lokalene egner seg svært godt til et opplæringssenter for voksne, hvor dagens voksenopplæring også kan utvides til å selge undervisning av voksne til f.eks. andre kommuner.

Ved å legge voksenopplæringa til Bergsmo, vil vi få økte utgifter, bl.a. til skoleskyss mens vi vil kunne spare i forhold til dagens husleieutgifter.
De økte utgiftene er i budsjettforslaget beregnet slik:
2014 (5 mnd):

- Økt skoleskyssutgifter i 5 mnd.:	-	250'
- Til fratrekk redusert husleie Frivillighetssentralen og Rødekorshuset, 5 mnd:	+	120'
= Netto merutgifter 2014:		- 130'

2015 og hvert år i økonomiplanperioden:

- Økt skoleskyssutgifter i 5 mnd.:	-	600'
- Til fratrekk redusert husleie Frivillighetssentralen og Rødekorshuset, 5 mnd:	+	220'
= Netto merutgifter 2014:		- 380'

Helse og omsorg

Negative elementer:

- Lønnsøkningen i 2014 må tas innenfor gjeldende budsjettramme.
- Det er for rammeområdet forutsatt en stillingsreduksjon på 2 stillinger fom. 1.4.2014. Besparelsen er lagt inn som et måltall på reservert tilleggsbevilgning - relatert til reduksjon på familiebase en. Det er ikke tatt endelig stilling til hvor kuttene skal skje. Det vil bli vurdert andre finansieringsmåter for å opprettholde/utvikle tilbud til f. eks ungdomssatsingen.

- Oppsigelse av MOT -avtalen foreslås fra 1. juli 2014. Dette betyr ikke at det ikke kan arbeides ut fra MOT- tankegangen videre. Det er behov for en bedre samhandling mellom skolesektoren og helse og en samlet koordinert satsing.

Positive elementer:

- Frisklivstilbudet videreføres.
- Dagsenter for demente, eldre og andre som har behov etableres.
- Aktiviteten på sykeheimen og hjemmesykepleien opprettholdes.
- Inn På Tunet løftet videreføres - vil på sikt kunne gi innsparing på bruk av støttekontakter.
- Innføring av multidose i hjemmesykepleie og sykeheim gir muligheter for mindre bruk av ekstravakter og overtid.
- Felles ekspedisjon på legekontor og GHO gir et bedre tilbud til besøkende.

Næring, miljø, kultur og teknisk

Negativt

- Lønnsøkningen i 2014 må tas innenfor gjeldende budsjettramme.
- Det er ikke foretatt prisjustering av vedlikeholdsposter. Det er heller ikke lagt inn økning i forhold til innmeldt behov hverken på vegsektoren eller på kommunal bygningsmasse.
- Det er ikke budsjettert med økning i ressurser i forbindelse med omorganisering av brann - og redningsvesenet.
- Toleransemidler flyktninger er tatt ut. (Effekten av disse midlene vurderes som ubetydelig).
- Driftspersonell bygg/eiendom redusert med kr. 100 000. Dette betyr i praksis en reduksjon på ca 0,25% på vaktmester/renhold/drift.
- Det foreligger forslag om reduksjon av teknisk vakt med kr. 140 000. Dette betyr i praksis en halvering av driftsutgifter i forhold til dagens ordning. (Når det gjelder dette punktet samt punktet over er det lagt inn måltall for besparelse under reservert tilleggsbevilgning. Det betyr at dersom det ikke er mulig å redusere de foreslåtte tjenestene må innsparing foretas på andre områder under ramme 4)
- Prosjektledelse, "Inn på tunet", Tidligere kjøpt tjenester fra Grong fritidssenter. Dette er foreslått ivaretatt av landbruk/miljø. Dette betyr i praksis at noe av dagens arbeidsoppgaver må reduseres i omfang. Besparelse på kommunalt budsjett kr. 140 000.
- En 100% engasjementstilling fagområdet kart/oppmåling videreføres ikke i 2014.
- En 100% stilling på ledningskartlegging står vakant deler av året i og med at ansatt har permisjon.

Positivt

- Det er budsjettert med midler for lukking av avvik fra arbeidstilsynet. Gjelder kjøkken Bergsmo barnehage og garderober hjemmesykepleien.
- Boligetablering i distriktet videreføres i 2014.
- Inntekter på byggesaksbehandling viser en positiv tendens og inntektsanslaget er justert opp med kr. 100 000.
- Det ligger fortsatt inne tilskudd til melkekvoteordninga (kr. 50 000) og nærings og miljøtilskudd i skogbruket(kr.50 000).
- Tilskuddsordningen til samfunnshus og grendehus er opprettholdt, men tilskuddet er redusert fra kr. 45.000 til kr. 20.000.
- Tilskudd til brøyting av parkeringsplass på Heia gjestegård og tilskudd til oppkjøring av Kvernsjøløypa og andre langrennsløyper er opprettholdt.
- Tilskudd til sang/musikk/teater/konserter, barne- og ungdomsarbeid, er videreført på samme nivå som i 2013.
- Investeringer i bygg og anlegg:
  - ✓ Nødstrømsanlegg Farstøa, kr.350 000.
  - ✓ Investering vegsektoren kr. 4,4 mill. (Ny fortausløsning inn til Mediaamarka og punktvis forsterkning av kommunale veger.) I tillegg kommer stedsutviklingsprosjektet i sentrum.
  - ✓ Investeringer formålsbygg kr.119 mill. er innlagt.(Skolebygg m/kulturdel, ny ekspedisjon legekontor/hjemmetjeneste, restaurering 2 manns bolig Bergsmo, kjøp av lokaler til barnevern/PPT.)

18 Omstilling og effektivisering

De siste års økonomiplaner har vist stor ubalanse i forhold til de to siste år i perioden. Slik ubalanse fremkommer også i det foreliggende planforslaget. Økonomiplanperioden viser helt klart behov for omstilling/effektivisering i Grong kommune. Kommunestyret vedtok ved budsjettbehandlingen for 2013 å nedsette et utvalg som fikk i mandat å ta en gjennomgang av drifta med tanke på å komme fram med forslag til tiltak for å bedre budsjettbalansen. Utvalget som har bestått av formannskapets medlemmer samt repr. fra SV har hatt 6 møter. Rapporten fra utvalget er behandlet av kommunestyret. Flere delrapporter foreligger nå og flere er under utarbeidelse. Det har vært et svært omfattende og krevende arbeid å få til et budsjett- og økonomiplanforslag i balanse. Ikke minst har det vært krevende i forhold til den offensive visjon og de foreløpig delmål som er vedtatt.

Utfordringene fremover i perioden er store, og det er viktig at kommunestyret er klar over de omstillingsmål som foreslås på de enkelte rammeområder. Forutsetningen for i hele tatt å kunne legge inn det store investeringsprosjektet (skole, musikkskole og regionalt kulturbygg) i forslaget, er at det gjennomføres driftsinnsparinger jfr. de mål som er lagt inn i budsjett og økonomiplanen innbefattet den foreslåtte strukturendring innenfor ramme 2.

Rådmannen har drøftet i ledergruppa de måltallene i som er lagt inn på reservert tilleggsbevilgningsposten i perioden. Gruppa er samstemt på at måltallene er realistiske. Gruppa er også samstemt at det ikke er økonomisk forsvarlig å realisere utbyggingen av nye skolelokaler, musikkskolelokaler og regionalt kulturbygg med mindre de omstillingsmåltall som ligger i budsjettet opprettholdes. Dette innbefatter også anslaget til besparelse ved en nedleggelse av Bergsmo skole.

I tillegg til det omstillingsbehovet som er relatert til måltallene under reservert tilleggsbevilging så ser en av beregninger for prosent netto driftsresultat at det burde vært lagt inn ytterligere tiltak for å styrke netto driftsresultat. Dette er et forhold som må tas på alvor i senere økonomiplanprosesser.

I den videre prosess må det legges opp til drøftinger med avdelingsledere, tillitsvalgte, verneombud og ansatte. Dette er en tidkrevende og møysommelig prosess. Det er viktig å komme i en løpende situasjon der aktivitetsnivået og utgiftssiden harmonerer med det vi får av inntekter. Likså er det viktig at en her finner de tiltakene som gir minst mulig negative effekter.

Det er lagt inn følgene forventninger om innsparinger på de ulike rammeområdene i økonomiplanperioden. Tabellen skal forestås slik; Innsparingen på ramme 2 i 2015 er totalt kr 187.000,-. Dersom dette er tiltak som også medfører tilsvarende innsparing neste år så er innsparingen videreført til 2016 slik at ytterligere innsparing i 2016 blir på 1.120.000,- i 187.000,- altså kr 933.000,- Samme gjelder i forhold til 2017 ytterligere innsparing i tillegg til det som er gjort i 2015 og 2016 blir på 467.000,- (1.587' - 1.120')

	2014	**2015**	**2016**	**2017**
Ramme 1				
Generell innsparing			-300 000	-300 000
Ramme 2				
Reduksjon seniorpolitiske tiltak 60-62 år	-200 000	-50 000	0	-200 000
Innsparing økt nærvær/red. sykefravær		-337 000	-337 000	-337 000
Generell innsparing			-983 000	-1 250 000
Økt overføring til barnehage	200 000	200 000	200 000	200 000
SUM	**0**	**-187 000**	**-1 120 000**	**-1 587 000**
Ramme 3				
Reduksjon seniorpolitiske tiltak 60-62 år	-200 000	-50 000		-200 000
Innsparing økt nærvær/red. sykefravær		-608 000	-608 000	-608 000
Innsparing ungdom/psykatri	-640 000	-860 000	-860 000	-860 000
Bedre samarbeid mellom ulike enheter	-150 000	-200 000	-200 000	-200 000
Generell innsparing			-983 000	-1 250 000
SUM	**-990 000**	**-1 718 000**	**-2 651 000**	**-3 118 000**
Ramme 4				
Reduksjon i teknisk vakt	-140 000	-140 000	-140 000	-140 000
Reduksjon i vaktmester/drift/renhold	-100 000	-260 000	-260 000	-260 000
Innsparing økt nærvær/red. sykefravær		-58 000	-58 000	-58 000
Generell innsparing			-300 000	-300 000
SUM	**-240 000**	**-458 000**	**-758 000**	**-758 000**

Viktige elementer som medfører ubalansen er :

- Opphør av ordningen med at noe av mva. kompensasjonen kan nyttes til tiltak i driftsbudsjettet.
- Reduksjon i integreringstilskuddet.
- Økning i barnevernsbudsjettet
- Nedgang i INGAR (inntektsgarantiordningen)
- Økning i renter og avdrag
- Forholdet mellom de frie inntektene og utgiftene til lønn, pensjon og arbeidsgiveravgift

Av usikre faktorer framover som kan gi store utslag i forhold til økonomien fremover er:

- Utviklingen av verdensøkonomien og virkningen på norsk økonomi
- Lønnsøkningen
- Pensjonsutgiftene samt likviditetsmessige utfordringer som følge av måten regnskapsføringen skjer
- Renteutviklingen
- Skatteinntekter/rammetilskudd/befolkningsendringer
- Konsesjonskraftinntekter
- Tildelingen av skjønnsmidler
- Svingninger i tjenestebehov på ulike områder
- Det er lagt inn en forutsetning om økt nærvær og følgelig en innsparing på fra 2013 til 2014 på 1 million.

19 Avsetning og bruk av disposisjonsfond

Kommunen klarte ved årsavslutningene 2009, 2010, 2011 og 2012 å sette av en midler til fond. Ved utgangen av 2013 vil en anslagsvis har ca 3,5 million på disposisjonsfond (utenom rentereguleringsfondet og pensjonsfondet) dersom regnskapet for 2013 går i balanse. Av dette beløpet ser vi at ved utgangen av 2015 vil det kun stå igjen i overkant av 1 million jfr. økonomiplanen. Se punkt 7.15.

20 Sluttord

Det er i år utarbeidet en oppsummering av forslaget til budsjett og økonomiplan foran i budsjettheftet. Her fremkommer de mest sentrale elementene i forslaget.

Etter at avdelingslederne hadde lagt inn konsekvensjustert budsjett (ekskl. noen nye tiltak) og etter div opprettinger, forelå det en ubalanse på ca 9 mill. kroner i 2014 ekskl. lønnsøkning. Dette er forøvrig det samme beløp som ligger i gjeldende økonomiplan som var vedtatt i desember 2012. Der er da tatt utgangspunkt i Stoltenbergregjeringens forslag til statsbudsjett.

Med denne ubalansen som utgangspunkt og den relative offensive visjon og delmål som foreligger, sier det seg selv at budsjettarbeidet har vært meget krevende. Det klare signalet som foreligger fra kommunestyret vedr. målet om å realisere utbygging av GBU, kulturskolelokalene samt regionalt kulturbygg har vi også hatt med oss arbeidet . Som det fremgår av forslaget ligger prosjektet inne, men et slikt stort prosjekt nødvendiggjør reduksjoner i drifta, samt at andre nye tiltak må legges på vent. Rådmannen er helt klar på at det ikke er forsvarlig å realisere denne utbyggingen med mindre de omstillingsmål som ligger i forslaget til budsjettet og økonomiplan opprettholdes. Dette innbefatter også anslaget til økonomisk besparelse vedr. nedleggelse av Bergsmo skole.

Som oversiktene i vedleggene viser, er det forholdsvis stort behov for midler til drifts- og investeringstiltak. Med de drifts- og investeringstiltak som er lagt inn i forslaget til budsjett for 2014 og økonomiplan må forslaget betegnes som offensivt. For i hele tatt å få med disse tiltak har det vært nødvendig å foreta reduksjoner i driften som bl.a. også medfører noe nedbemanning. Generelt mener rådmannen likevel at tjenestetilbudet i all hovedsak opprettholdes slik forslaget nå foreligger.

Det er svært viktig at det ved den politiske behandlingen tas en grundig drøfting vedr. realitetene og utfordringene i det forslag som foreligger. Dette gjelder også de forutsetninger som ligger til grunn for forslaget. Rådmannen vil sterkt fraråde å legge inn nye tiltak som medfører økt budsjettbelastning i 2014, med mindre tiltak som ligger inne tas ut evt. reduseres. I forhold til målet om bedre netto driftsresultat må det drøftes om det allerede ved budsjettbehandlingen i desember kan gjøres ytterligere grep.

På bakgrunn i det utvalgsarbeid som ble gjort i 2013 vedr. gjennomgang av kommunes økonomi, er administrasjonen i gang med delutredninger. Flere utredninger vil være ferdig til formannskapets budsjettbehandling i desember.

I investeringsbudsjettet er utbyggingen av skole- og kulturskolelokaler med kulturbyggdel det største prosjektet. Realiteten er at dagens samfunnshus som også innbefatter lokaler til skole og kulturskole, er så dårlig at kommunen i verste fall må leie midlertidige lokaler til skolen og musikkskolen. Kommunen har også pålegg fra både arbeidstilsynet og El-tilsynet om utbedringer. Kommunestyret har vært klar på at det er viktig å få realisert utbyggingen. Dersom prosjektet som inneholder heis realiseres, påregnes at Arbeidstilsynet er fleksibel i forhold til å vedta mult. (enten dagmult eller engangsmult). En annen mulighet Arbeidstilsynet har er å stanse arbeidet på arbeidsplassen. Pålegget fra Arbeidstilsynet gjelder montering av heis. Rådmannens ledergruppe har hatt en omfattende diskusjon omkring prosjektet, og rådmannens er ut fra en totalvurdering og på tross av store betenkeligheter kommet til å foreslå prosjektet gjennomført.

Et annet sentralt element er forslaget om å legge ned Bergsmo skole samt etablere et opplæringssenter i lokalene til Bergsmo skole. Vedr spørsmålet om skolenedleggelse må det gjennomføres en grundig utredning i forkant av en evt. beslutning om nedleggelse. Dette gjør at det ikke kan fattes budsjettvedtak om dette nå., men innsparingstallende kan legges inn.

Også forslaget til handlingsplan for 2014 synliggjør fortsatt stor offensivitet. Dette gjelder både i forhold til felles utviklingstiltak og til de avdelingsvise tiltak som er lagt inn.

Både forslag til handlingsplan, budsjett og økonomiplan er meget arbeidskrevende å gjennomføre, og mange av tiltakene krever stor delaktighet for å lykkes.

Ut fra de forutsetninger som foreligger er rådmannen rimelig fornøyd med det foreliggende forslag til budsjett for økonomiplan. I år har det vært arbeidet mer helhetlig i ledergruppa med forslaget. Det er en styrke at rådmannens ledergruppe er samstemt i forslaget, ikke minst hovedelementene.
Rådmannens forslag bygger på Grong kommunes visjon - et aktivt og robust regionsenter med livskvalitet og mangfold.
Forslaget må sies og være offensivt. De forslag til reduksjoner som er foreslått vurderes som realistiske å gjennomføre. Det er også meget viktig å være klar over at kommunen har et omstillingsbehov fremover, ikke minst når en ser på tallene for netto driftsresultat.

Viktige kriterier for en god kommunal økonomi er å :

- oppnå positive driftsmarginer
- ha en tilstrekkelig likviditet og dermed unngå kassekreditt. Det er herunder viktig ha tilstrekkelig likviditetsfond i forhold til pensjonsutfordringene
- ha kontroll i forhold til gjeldssituasjonen (størrelsen og sammensetningen av lånemassen, avsetninger på rentereguleringsfond og fastrentebinding viktige elementer her)

Økonomiplanen viser at Grong kommune har store utfordringer i forhold til disse kriteriene. Det er viktig å ha bæreevne til å tåle et regnskapsunderskudd og uforutsette utgifter av en viss størrelse.

Arbeidet med forslaget til budsjett og økonomiplanen har vært krevende for administrasjonen og det vil bli like utfordrende for kommunestyret som har beslutningsansvaret og som skal vedta budsjettet og økonomiplanen.

Grong, 22. november 2013

Svein Helland	Tone Røttesmo
Rådmann	Økonomisjef

21 Obligatoriske budsjettskjema

Generelle kommentarer til de største avvikene på de obligatoriske budsjettskjemaene:

Budsjett skjema 1A:

Endring i rammetilskudd og skatt på inntekt og eiendom tilsvarer nye prognoser ut fra statsbudsjettet. Budsjettet bygger på prognoser fra KS. Det er lagt inn en reduksjon i INGAR ordningen som påvirker rammetilskuddet utover i økonomiplanperioden. Videre fremgår det en økning i eiendomsskatten i 2016 og 2017. Dette skyldes at det er lagt inn en forutsetning om økning på 1 promille f.o.m. 2016. Renter og avdrag økes i perioden jfr. prosjektet Lokaler skole, kulturskole og regionalt kulturbygg. Det er lagt inn bruk av disposisjonsfond i 2014 og 2005. Overføring til investering gjelder finansiering av egenkapital tilskuddet KLP.

Budsjettskjema 1B:

	Regnskap 2012	Oppr. bud. 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Rammeområdet 1 nettoutgifter	13 246 000	12 216 000	12 556 000	12 556 000	12 256 000	12 256 000
Rammeområdet 2 nettoutgifter	57 121 000	50 124 000	55 639 000	53 639 000	52 706 000	52 239 000
Rammeområdet 3 nettoutgifter	66 265 000	74 652 000	77 452 000	76 480 000	75 257 000	74 790 000
Rammeområdet 4 nettoutgifter	22 080 000	20 090 000	19 225 000	18 506 000	18 357 000	18 398 000
Rammeområdet 5 nettoutgifter	2 050 000	2 204 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000
Rammeområdet 6 nettoutgifter	-5 030 000	2 618 000	-2 947 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000
Rammeområdet 7 nettoutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
Rammeområdet 8 nettoutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
Sum netto driftsutgift alle områder	153 106 000	159 872 000	162 130 000	158 364 000	155 759 000	154 866 000

Reduksjonene i rammeområdenes nettoutgifter utover i perioden skyldes forventinger om innsparinger som er lagt inn i budsjettet.

Rammeområde 1; Lagt inn en forventing om generell innsparing fom. 2016 på 300.000,-

Rammeområde 2, Økningen fra 2013 - 2014 skyldes i all hovedsak økte utg. til barnevern samt økning i pensjonskostnadene. Nedgangen fra 2014 til 2015 skyldes forslag om nedlegging av Bergsmo skole,

samt innsparinger bla. på GBU. Ytterligere nedgang til 2016 skyldes helårsvirkning skolenedlegging samt forventinger om andre generelle innsparinger som er kommentert under punkt 18.
Ramme 3; Økningen fra 2013 til 2014 skyldes i hovedsak økningen i pensjonskostnader. Reduksjonene utover i perioden skyldes i all hovedsak forventinger om innsparinger på ungdomsteam/psykatri, innsparinger vedr. felles ekspedisjon, samt forventinger om generelle innsparinger som er lagt på reservert tilleggsbevilgning på rammeområdet. Se nærmere kommentarer under punkt 18.
Ramme 4; Reduksjon i rammeområdet fra 2013 til 2014 skyldes i hovedsak reduksjoner i utgifter Harran bo- og servicesenter da dette er forutsatt solgt. I tillegg er utgifter til kveldsvaktmester tatt ut fom. 2014. Ytterligere reduksjon utover i økonomiplanperioden skyldes i all hovedsak forslag om generelle innsparinger i teknisk vakt, renhold/drift/vaktmester utover i perioden samt andre generelle innsparinger som fremgår av punkt 18.
Ramme 6, Endringene på ramme 6 fra 2013 til 2014 skyldes i all hovedsak endringer i premieavvik.

Økonomisk oversikt drift.
Endringene sum driftsinntekter skyldes i hovedsak:
Mindre overføringer med krav om motytelse - red. tilskudd boligetablering og at bolystprosjektet er avsluttet.
Mindre rammetilskudd skyldes reduksjon i INGAR.
Reduksjon i andre statlige overføringer - skyldes i all hovedsak reduksjon flyktningetilskudd
Økning i eiendomsskatt skyldes økt promille fom 2016.

Endringer i driftsutgifter skyldes i hovedsak;
Reduksjon i lønn - innsparing på ulike områder beskrevet nærmere under det enkelt rammeområde.
Reduksjon i overføringer skyldes i all hovedsak reduksjon utbetaling av boligtilskudd da prosjektet boligetablering i distriktene er avsluttet. I tillegg er forventingene om innsparinger jfr. pkt 17 lagt inn på konti som tilhører denne gruppen.

21.1 Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2014 - 2017

Beskrivelse	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Skatt på inntekt og formue	**-43 405 000**	**-51 271 000**	**-54 403 000**	**-54 403 000**	**-54 403 000**	**-54 403 000**
Ordinært rammetilskudd	**-89 962 000**	**-86 257 000**	**-89 520 000**	**-88 642 000**	**-87 811 000**	**-87 175 000**
Skatt på eiendom	**-14 216 000**	**-15 217 000**	**-15 167 000**	**-15 167 000**	**-15 867 000**	**-15 867 000**
Andre direkte eller indirekte skatter	**-6 287 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**
Andre generelle statstilskudd	**-24 023 000**	**-23 819 000**	**-15 024 000**	**-14 934 000**	**-14 075 000**	**-12 976 000**
Herav:						
Momskompensasjon	*-6 690 000*	*-8 413 000*	*0*	*0*	*0*	*0*
Investeringskompensasjon	*-1 200 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)	*-16 133 000*	*-14 146 000*	*-13 764 000*	*-13 674 000*	*-12 815 000*	*-11 716 000*
Sum frie disponible inntekter	**-177 893 000**	**-182 984 000**	**-180 534 000**	**-179 566 000**	**-178 576 000**	**-176 841 000**
Renteinntekter og utbytte	**-2 436 000**	**-1 215 000**	**-705 000**	**-705 000**	**-705 000**	**-705 000**
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	**6 713 000**	**6 282 000**	**6 348 000**	**7 441 000**	**8 129 000**	**7 537 000**
Avdrag på lån	**12 402 000**	**12 310 000**	**12 878 000**	**14 349 000**	**14 316 000**	**14 066 000**
Netto finansinntekter/-utgifter	**16 679 000**	**17 377 000**	**18 521 000**	**21 085 000**	**21 740 000**	**20 898 000**
Dekning av tidl års regnskm merforbruk	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Til ubundne avsetninger	**13 142 000**	**500 000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Til bundne avsetninger	**12 693 000**	**4 005 000**	**4 375 000**	**4 375 000**	**4 375 000**	**4 375 000**
Bruk av tidl års regnskm mindreforbruk	**-12 042 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bruk av ubundne avsetninger	**-3 592 000**	**-2 818 000**	**-1 412 000**	**-960 000**	**0**	**0**
Bruk av bundne avsetninger	**-12 104 000**	**-5 622 000**	**-8 205 000**	**-5 171 000**	**-4 691 000**	**-4 691 000**
Netto avsetninger	**-1 903 000**	**-3 935 000**	**-5 242 000**	**-4 790 000**	**-3 350 000**	**-3 350 000**
Overført til investeringsbudsjettet	**4 897 000**	**7 135 000**	**657 000**	**657 000**	**657 000**	**657 000**
Til fordeling drift	**-158 220 000**	**-162 407 000**	**-166 598 000**	**-159 580 000**	**-156 495 000**	**-155 602 000**
Sum fordelt drift	**154 678 000**	**162 407 000**	**166 598 000**	**159 580 000**	**156 495 000**	**155 602 000**
Merforbruk/mindreforbruk	**-3 542 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

21.2 Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2014 – 2017

	Regnskap 2012	Oppr. bud. 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	13 256 000	12 216 000	12 556 000	12 556 000	12 256 000	12 256 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-10 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	13 246 000	12 216 000	12 556 000	12 556 000	12 256 000	12 256 000
2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	57 857 000	50 608 000	55 639 000	53 639 000	52 706 000	52 239 000
+ Avsetning til fond	143 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-879 000	-484 000	0	0		0
Rammeområdets nettoutgifter	57 121 000	50 124 000	55 639 000	53 639 000	52 706 000	52 239 000
3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	67 133 000	75 548 000	77 962 000	76 990 000	75 287 000	74 820 000
+ Avsetning til fond	593 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-1 461 000	-896 000	-510 000	-510 000	-30 000	-30 000
Rammeområdets nettoutgifter	66 265 000	74 652 000	77 452 000	76 480 000	75 257 000	74 790 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	20 676 000	21 194 000	23 082 000	19 111 000	18 962 000	19 003 000
+ Avsetning til fond	5 238 000	3 575 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000
- Bruk av fond	-3 834 000	-4 679 000	-7 812 000	-4 560 000	-4 560 000	-4 560 000
Rammeområdets nettoutgifter	22 080 000	20 090 000	19 225 000	18 506 000	18 357 000	18 398 000
5 Kirkeformål						
Netto driftsutgifter	2 050 000	2 204 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 050 000	2 204 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-5 030 000	2 618 000	-2 947 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond		0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-5 030 000	2 618 000	-2 947 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	1 362 000	51 000	101 000	101 000	101 000	101 000
+ Avsetning til fond	6 490 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-7 852 000	-51 000	-101 000	-101 000	-101 000	-101 000
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
+ Avsetning til fond	0					
- Bruk av fond	0					
Rammeområdets nettoutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0					
Rammeområdets nettoinntekter	0					
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	154 678 000	162 407 000	166 598 000	159 580 000	156 495 000	155 602 000
Avsetning til fond	12 464 000	3 575 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000
Bruk av fond	-14 036 000	-6 110 000	-8 423 000	-5 171 000	-4 691 000	-4 691 000
Sum netto driftsutgift	153 106 000	159 872 000	162 130 000	158 364 000	155 759 000	154 866 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene1-8 foran	153 106 000	159 872 000	162 130 000	158 364 000	155 759 000	154 866 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

21.3 Økonomisk oversikt drift økonomiplanperioden 2014 – 2017

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Brukerbetalinger	-10 805 827	-11 264 000	-11 958 000	-11 958 000	-11 958 000	-11 958 000
Andre salgs- og leieinntekter	-32 546 335	-32 921 000	-33 377 000	-33 622 000	-33 622 000	-33 622 000
Overføringer med krav til motytelse	-76 997 560	-59 507 000	-60 262 000	-57 627 000	-57 641 000	-57 641 000
Rammetilskudd	-90 412 535	-86 357 000	-89 920 000	-89 042 000	-88 211 000	-87 575 000
Andre statlige overføringer	-17 649 029	-15 597 000	-15 172 000	-15 082 000	-14 223 000	-13 124 000
Andre overføringer	-1 007 656	-757 000	-642 000	-642 000	-642 000	-642 000
Skatt på formue og inntekt	-43 404 789	-51 271 000	-54 403 000	-54 403 000	-54 403 000	-54 403 000
Eiendomsskatt	-14 216 402	-15 217 000	-15 167 000	-15 167 000	-15 867 000	-15 867 000
Andre direkte og indirekte skatter	-6 286 500	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000	-6 420 000
SUM DRIFTSINNTEKTER	-293 326 633	-279 311 000	-287 321 000	-283 963 000	-282 987 000	-281 252 000
Lønnsutgifter	147 235 402	144 446 000	145 546 000	142 854 000	142 884 000	143 002 000
Sosiale utgifter	24 407 278	27 640 000	29 326 000	29 171 000	29 181 000	29 213 000
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.pr.	54 207 303	48 983 000	50 713 000	50 228 000	49 568 000	49 460 000
Kjøp av varer og tj. som erstatter egenprod.	17 284 181	19 546 000	23 389 000	23 181 000	23 181 000	23 181 000
Overføringer	28 014 095	18 408 000	24 691 000	18 603 000	16 152 000	15 218 000
Avskrivninger (inkl. kalk. avskrivninger)	11 017 994	11 718 000	11 717 000	11 717 000	11 717 000	11 717 000
Fordelte utgifter	-571 300	-248 000	-220 000	0	0	0
SUM DRIFTSUTGIFTER	281 594 953	270 493 000	285 162 000	275 754 000	272 683 000	271 791 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-11 731 680	-8 818 000	-2 159 000	-8 209 000	-10 304 000	-9 461 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-2 905 482	-1 215 000	-705 000	-705 000	-705 000	-705 000
Mottatte avdrag på utlån	-27 449	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
SUM EKSTERNE FINANSINNTEKTER	-2 932 931	-1 315 000	-805 000	-805 000	-805 000	-805 000
Renteutgifter, provisjoner og a. fin.utg.	6 714 635	6 282 000	6 348 000	7 441 000	8 129 000	7 537 000
Avdragsutgifter	12 401 784	12 310 000	12 878 000	14 349 000	14 316 000	14 065 000
Utlån	30 465	60 000	40 000	40 000	40 000	40 000
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER	19 146 884	18 652 000	19 266 000	21 830 000	22 485 000	21 642 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSTRANSAKSJONER	16 213 953	17 337 000	18 461 000	21 025 000	21 680 000	20 837 000
Motpost avskrivninger (inkl. kalk. avskr.)	-11 017 994	-11 718 000	-11 717 000	-11 717 000	-11 717 000	-11 717 000
NETTO DRIFTSRESULTAT	-6 535 721	-3 199 000	4 585 000	1 099 000	-341 000	-341 000
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter	***2,23 %***	***1,15 %***	***-1,60 %***	***-0,39 %***	***0,12 %***	***0,12 %***
Bruk av tidligere års regnsk. minedreforbr.	-12 041 801	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-3 592 000	-2 818 000	-1 412 000	-960 000	0	0
Bruk av bundne fond	-12 103 613	-5 622 000	-8 205 000	-5 171 000	-4 691 000	-4 691 000
Bruk av likviditetsreserve	0	0	0	0	0	0
SUM BRUK AV AVSETNINGER	-27 737 414	-8 440 000	-9 617 000	-6 131 000	-4 691 000	-4 691 000
Overført til investeringregnskapet	4 896 612	7 135 000	657 000	657 000	657 000	657 000
Dekning av tidl. års regnsk. merforbr.	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	13 141 801	500 000				
Avsetninger til bundne fond	12 692 876	4 005 000	4 375 000	4 375 000	4 375 000	4 375 000
Avsetninger til likviditetsrevserven	0	0	0	0	0	0
SUM AVSETNINGER	30 731 289	11 640 000	5 032 000	5 032 000	5 032 000	5 032 000
REGNSKAPSMESSIG MERFORBR./MINDREFORBR.	-3 541 846	0	0	0	0	0

21.4 Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2014 - 201

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Investeringer i anleggsmidler	46 870 000	46 137 000	21 228 000	64 300 000	43 000 000	0
Utlån og forskutteringer	3 599 000	3 584 000	4 657 000	657 000	657 000	657 000
Avdrag på lån	9 358 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	11 000 000
Avsetninger	555 000	4 471 000	39 000	39 000	39 000	39 000
Årets finansieringsbehov	60 382 000	55 192 000	26 924 000	65 996 000	44 696 000	11 696 000
Finansiert slik:	0	0	0	0		
Bruk av lånemidler	-25 593 000	-33 197 000	-18 690 000	-49 940 000	-23 400 000	0
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 485 000	-960 000			0	0
Tilskudd til investeringer	-14 172 000	-8 429 000	-1 480 000	-1 500 000	-11 000 000	-10 000 000
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-958 000	-1 000 000	-1 039 000	-1 039 000	-1 039 000	-1 039 000
Andre inntekter		0	-3 058 000	-12 860 000	-8 600 000	
Sum ekstern finansiering	-42 208 000	-43 586 000	-24 267 000	-65 339 000	-44 039 000	-11 039 000
Overført til driftsregnskapet	-4 897 000	-7 135 000	-657 000	-657 000	-657 000	-657 000
Bruk av avsetninger	-10 374 000	-4 471 000	-2 000 000	0	0	0
Sum finansiering	-57 479 000	-55 192 000	-26 924 000	-65 996 000	-44 696 000	-11 696 000
Udekket / udisponert	2 903 000	0	0	0	0	0

21.5 Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2014 - 2017

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Til investeringer i anleggsmidler	**46 870 000**	**46 137 000**				
Opprusting veier			1 000 000			
Ombygging helse- og omsorgstunet			358 000			
Rehabilitering 2-mannsbolig Bergsmo			1 520 000			
Lokaler skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg			10 000 000	60 000 000	43 000 000	
Kjøp av kontorlokaler PPT/barnevern			3 950 000			
Møbler PPT/barnevern			325 000			
Nødstrøm Farstøa grunnvannskilde			350 000			
Hovedplan vann og avløp			350 000			
Fortau Trøahaugen - Høgbakkan			3 375 000			
Stedsutvikling Grong sentrum			-	4 300 000		
Sum fordelt til investering i anleggsmidler	**46 870 000**	**46 137 000**	**21 228 000**	**64 300 000**	**43 000 000**	**-**

21.6 Økonomisk oversikt investering i økonomiplanperioden 2014 – 2017

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Salg av driftsmidler og fast eiendom	-1 485 000	-960 000		-	-	-
Andre salgsinntekter	-	-	-60 000	-	-	-
Overføringer med krav til motytelse	-13 930 666	-8 429 000	-4 453 000	-14 360 000	-19 600 000	-10 000 000
Andre overføringer	-241 388	-	-	-	-	-
SUM INNTEKTER	-15 657 054	-9 389 000	-4 513 000	-14 360 000	-19 600 000	-10 000 000
Lønnsutgifter	182 975	-	-	-	-	-
Sosiale utgifter	24 216	-	-	-	-	-
Kjøp av varer og tj. som inngår i komm. tjenesteprod.	39 007 729	37 557 000	18 010 000	51 440 000	34 400 000	
Kjøp av tjenester som erstatter komm. tjenesteproduksjon	-	-	-	-		-
Overføringer	6 729 986	8 332 000	2 973 000	12 860 000	8 600 000	
Renteutg., provisjoner og andre finansutg.	399 764	-	-	-	-	-
Fordelte utgifter	525 300	248 000	220 000	-	-	-
SUM UTGIFTER	46 869 970	46 137 000	21 203 000	64 300 000	43 000 000	-
Avdragsutgifter	9 358 128	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	11 000 000
Utlån	2 601 850	3 000 000	4 000 000	-	-	-
Kjøp av aksjer og andeler	997 612	584 000	657 000	657 000	657 000	657 000
Dekning av tidligere års udekkede investeringsutg.	-	-	-	-	-	-
Avsetninger til ubundne investeringsfond	555 011	4 471 000	39 000	39 000	39 000	39 000
Avsetninger til bundne fond	-	-	-	-	-	-
Avsetninger til likviditetsreserve	-	-	-	-	-	-
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER	13 512 601	9 055 000	5 696 000	1 696 000	1 696 000	11 696 000
FINANSIERINGSBEHOV	44 725 517	45 803 000	22 386 000	51 636 000	25 096 000	1 696 000
Bruk av lån	-25 592 850	-33 197 000	-18 690 000	-49 940 000	-23 400 000	-
Salg av aksjer og andeler	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån	-957 558	-1 000 000	-1 039 000	-1 039 000	-1 039 000	-1 039 000
Overføring fra driftsregnskapet	-4 896 612	-7 135 000	-657 000	-657 000	-657 000	-657 000
Bruk av disposisjonsfond	-1 250 000			-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	-404 083	-4 471 000	-2 000 000			
Bruk av bundne fond	-8 701 298			-	-	-
Bruk av tidligere års udisponert	-20 108	-	-	-	-	-
Bruk av likviditetsreserve	-	-	-	-	-	-
SUM FINANSIERING	-41 822 509	-45 803 000	-22 386 000	-51 636 000	-25 096 000	-1 696 000
UDEKKET / UDISPONERT	2 903 008	-	-	-	-	-

21.7 Investeringsbudsjett for 2014 på kontonivå.

Ansvar 4310 Kommunle veier		
Prosjekt:	***Opprusting veier 2014***	
02317	Tjenester vedr påkostn/oppr veier	800 000
04290	Merverdiavgift 25 prosent	200 000
09100	Bruk av lån	-800 000
07920	Merverdiavgift 25 prosent ref	-200 000
Ansvar 4131 Eiiendomsdrift helse- og omsorgstunet		
Prosjekt	***Ombygging helse og omsorgstunet ekspedisjon***	
02315	Tjenester vedr nybygg bygninger og anlegg	230 000
02900	Internt kjøp av tjenester	70 000
04291	Merverdiavgift 25 prosent	58 000
07920	Merverdiavgift 25 prosent ref	-58 000
09100	Bruk av lån	-300 000
Ansvar 4100 Eiendomsdrift utleieleiligheter		
Prosjekt:	***Rehabilitering 2-mannsbolig Bergsmo***	
02315	Tjenester vedr nybygg bygninger og anlegg	1 370 000
02900	Internt kjøp av tjenester	150 000
09100	Bruk av lån	-1 520 000
Ansvar 4124 Eiendomsdrift GBU og ansvar 4150 Eiendomsdrift Grong samf.hus		
Prosjekt:	***Lokaler for skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg***	
02310	Tjenester vedr. nybygg	8 000 000
04290	Merverdiavgift 25 prosent	2 000 000
07920	Merverdiavgift 25 prosent ref	-2 000 000
09100	Bruk av lån	-6 000 000
09480	Bruk av ubundet inv.fond	-2 000 000
Ansvar 4167 Forvaltning kontorbygg		
Prosjekt:	***Kjøp av kontorlokaler PPT/barnevern***	
02850	Kjøp av bygninger	3 950 000
09100	Bruk av lån	-3 950 000
Ansvar 4167 Forvaltning kontorbygg		
Prosjekt:	***Kjøp av møbler PPT/barnevern***	
02000	Inventar og utstyr	260 000
04290	Merverdiavgift 25 prosent	65 000
06200	Avgiftsfrie salgsinntekter	-60 000
09100	Bruk av lån	-200 000
07920	Merverdiavgift 25 prosent ref	-65 000
Ansvar 4300 Vannverk produksjon		
Prosjekt:	***Nødstrøm til Farstøa grunnvannskilde***	
02311	Tjenester vedr nye tekniske anlegg	350 000
09100	Bruk av lån	-350 000
Ansvar 4301 Vannverk distribusjon og ansvar 4303 kloakk og ledningsnett		
Prosjekt:	***Hovedplan vann og avløp***	
02700	Konsulenthonorar	350 000

09100	Bruk av lån	-350 000
Ansvar 4310 Kommunale veier		
Prosjekt:	***Fortau Trøahaugen - Høgbakkan***	
02317	Tjenester vedr. vei	2 700 000
04290	Merverdiavgift 25 prosent	675 000
07000	Statstilskudd	-980 000
077000	Ref private	-500 000
07920	Merverdiavgift 25 prosent ref	-675 000
09100	Bruk av lån	-1 220 000
Ansvar 4163	**Forvaltning leilighetsbygget**	
Prosjekt	***Mottatte avdrag på utlån***	
05480	Avsetning til ubundet fond	39 000
09200	Avdrag på lån	-39 000
Ansvar 6801 Egenkapitalinnskudd		
Prosjekt	***Egenkapitalinnskudd***	
5292	Egenkapitalinnskudd	657 000
9700	Overføring fra driftsregnskapet	-657 000
Ansvar 9101 Formidlingslån		
5100	Avdrag på lån	1 000 000
5200	Utlån	4 000 000
9100	Bruk av lån	-4 000 000
9200	Avdrag på utlån	-1 000 000

22 Vedlegg

Vedlegg 1; Innmeldte behov for investeringstiltak det ikke er funnet rom for i perioden
Vedlegg 2; Innmeldte behov for driftstiltak det ikke er funnet rom for i periodeen.
Vedlegg 3; Kommunale betalingssatser (forslag som legges frem til behandling i egne saker)

Vedlegg 1; Innmeldte behov fra avdelingslederene for investeringstiltak det ikke er funnet rom for i perioden.

Nye tiltak;	2014	2015	2016	2017
I-4301 Fornying av vannledning Mediåmarka	1 000 000			
I-4310 Vegutbedring Tømmeråsbakkan	500 000			
I-4313 Renovering av fontenene i miljøgata	100 000			
I-4310 Vegutbedring Leksåsbakken		800 000		
I-4310 Vegutbedring Sklettbakken		400 000		
I-4310 Vegutbedring Folkehøyskolebakken		400 000		
I-4303 Kloakkledning Mediåvollan, etappe 2		400 000	300 000	
I-4313 Kjøp av ny stor gressklipper		80 000		
I-4304 Endringer-fornying ved Mediå renseanlegg			1 200 000	1 200 000
I-4301 Sprinklervanntiltak Mediå			2 400 000	
I-4126 Oppussing av gymbygg Harran Oppvekstsenter	1 875 000			
I-4181 Rehabilitering av svømmehallen		6 250 000	6 250 000	
I-4121 Oppussing Kveinna Rønningen barnehage	180 000			
I-4125 Skifte av punkterte vindu Bergsmo skole	277 000			
I-4180 Taktekking gronghallen		300 000		
I-4180 Nødstrømsaggregat Gronghallen	425 000			
I-4124 Skifting av vindu ungdomsskolen.	520 000			
I-4131 SD styring GHO	531 000			
I-4126 SD styring Harran oppvekstsenter.	313 000			
I-4125 SD styring Bergsmo oppvekstsenter.	188 000			
I-4124 Etterisolering av klasserom 123, 4.klasserommet.	30 000	100 000		
I-4122 Inngangsparti og garderobeforhold Bergsmo barnehage	50 000	500 000		
I-4124 Garderobe SFO/barneskole ansatte GBU	50 000	500 000		
I-4131 Forstøttingsmur GHO	313 000			
I-4125 Etablering av alternative energikilder Bergsmo oppvekstsenter		100 000	1 000 000	
I-4126 Etablering av alternative energikilder Harran oppvekstsenter		100 000	1 000 000	
I-4182 Rehabilitering av Mediå stadion	424 000			
I-4183 Utskifting av dekke på kunstgressbanen på Grong sports- og fritidspark			1 875 000	1 875 000
I-4125 Solskjerming vestvegg Bergsmo oppvekstsenter	500 000			
I-4126 Universell utforming av Harran oppvekstsenter		100 000	500 000	
I-4131 Asfaltering av ny P-plass GHO	138 000			
I-4131 Carporter hjemmesykepleien.	50 000	300 000		
I-4131 Markiser omsorgsboliger GHO	240 000			
I-4183 Lysstolper på 5 erbane	188 000			
I-4109 Takoverbygg NTE	63 000			
I-4100 Rehabilitering av 6-mannsbolig Grovin	550 000	550 000		
I-4100 Rønningen hybelhus	275 000	275 000		

Vedlegg 2; Innmeldte behov fra avdelingslederne for driftstiltak det ikke er funnet rom for i perioden.

Nye tiltak;	2014	2015	2016	2017
D-2400 Avdelingsleder voksenopplæring - 50%	300 000	300 000	300 000	300 000
D-2400 IKT - ansvarlig voksenopplæringen - 20%	115 000	115 000	115 000	115 000
D-2400 Rådgiver voksenopplæringen - 20%	115 000	115 000	115 000	115 000
D-2211 Lærling skole - 50%	180 000	180 000	180 000	180 000
D-2300 Kurvgynge Ekker barnehage	20 000			
D-2300 Inventar og utstyr Ekker barnehage	20 000			
D-2301 Ergonomisk stellebenk Rønningen barnehage	21 000			
D-2301 Kurvgynge Rønningen barnehage	20 000			
D-2301 Inventar og utstyr Rønningen barnehage	20 000			
D-2240 Innkjøp av kontormøbler Bergsmo oppvekstsener	80 000			
D-3101 Økt lederressurs sykeheimen	218 000	218 000	218 000	218 000
D-3500 Økning av fysioterapiressurs med 50% stilling	254 000	254 000	254 000	254 000
D-3201 Ambulerende nattevakt i Grong kommune	1 090 000	1 090 000		
D-4009 30 % stilling boligsekretær - fått lagt inn en 20% stilling for hele perioden.	139 000	139 000	139 000	139 000
D-4124 Rullerende oppussing av klasserom GBU	75 000	75 000	75 000	75 000
D-4120 Stellerom Revehiet Ekker barnehage	48 000			
D-4009 Avsetning til uforutsett vedlikehold	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
D-4009 Generell økning i vaktmesterressurs	241 000			
D-4120 Økt vaktmesterressurs Ekker barnehage	40 000	40 000	40 000	40 000
D-4121 Økt vaktmesterressurs Rønningen barnehage	44 000	44 000	44 000	44 000
D-4009 Helhetlig nummerering av bygg og rom i kommunale bygg.	707 000			
D-4124 Forlengelse gjerde mot elva GBU	43 000			
D-4126 Bytting av takrenner hovedbygg Harran skole	60 000			
D-4126 Kraner radiatorkurser kjeller Harran skole	50 000			
D-4126 Utbedring vannskade ved luftehatter hovedbygning Harran skole	54 000			
D-4124 Drikkevann stasjoner GBU	15 000	62 000	10 000	
D-4124 Vedlikehold klasserom barneskole GBU	68 000			
D-4125 Oppgradering klasserom Bergsmo skole	50 000	50 000	50 000	50 000
D-4126 Tidsur varmekurser Harran skole	27 000			
D-4126 Vindusmekanismer 1992 bygg Harran skole	50 000			
D-4140 Utbedring av tak kommunehuset	111 000			
D-4124 Varmekabel i takrenne barneskolen GBU	30 000			
D-4120 Lyspunkt parkeringsplass Ekker barnehage	50 000			
D-4122 Vognskur/-bod Bergsmo barnehage.	60 000			
D-4126 Garasjeport Harran skole	10 000			
D-4120 Asfaltering av adkomst /gangveier på uteområdet Ekker barnehage	85 000			
D-4121 Asfaltering av adkomst/ gangveier Rønningen barnehage	75 000			
D-4121 Asfaltering P-plass/rundkjøring Rønningen barnehage	75 000			
D-4121 Vognskur/-bod Rønningen barnehage.	85 000			
D-4122 Gapahuk Bergsmo barnehage.	63 000			

D-4122 Klatrepyramide Bergsmo barnehage	75 000			
D-4122 Taubane med plattform Bergsmo barnehage	80 000			
D-4124 Oppgradering parkett 1. klasserom GBU	30 000			
D-4126 oppgradering vegger barnehagen Harran skole	22 000			
D-4126 Slip og lakk av gymsalgolv Harran skole	30 000			
D-4126 Vognbod barnehage Harran skole	45 000			
D-4131 Nye lagerrom i kjeller GHO	55 000			
D-4140 Automatisk døråpner kantine.	30 000			
D-4125 Kjøleanlegg adm rom Bergsmo skole	30 000			
D-4130 Lyspunkt mellom HBSS og Sakrimoen.	65 000			
D-4140 Oppussing foaje foran møterom Adm.bygget	52 000			
D-4180 Flere stikkontakter foaje/ungdomsklubb.	45 000			
D-4183 Strømtilkobling toalett Grong sports og fritidspark	30 000			
D-4100 Etablering av 50% vaktmesterressurs utleieboliger	254 000	254 000	254 000	254 000
D-4105 Etablering av 10% vaktmesterressurs omsorgsboliger NTE	44 000	44 000	44 000	44 000
D-4106 Etablering av 10% vaktmesterressurs omsorgsboliger Åveien	44 000	44 000	44 000	44 000
D-4103 Oppussing av bad Trøahuagen	65 000	65 000	65 000	
D-4103 Oppussing av boliger Trøahaugen 1-3. Lagt inn en total sum på kr 100.000,- til generell oppussing Trøahaugen 2014.	35 000	35 000	35 000	
D-4100 Rehabilitering av bad/bolig Rønningen 23	100 000			
D-4160 Ny taktekking Frivillig sentral	100 000			
D-4108 Montering av Kitch board Rønningen utleie	25 000			
D-4104 Reasfaltering og opparbeidelse av uteområde Sakrimoen	75 000			
D-4162 Etablering av personaltoalett rønningen 29 og 30	35 000			
D-4100 Etablering av utebod Tua boliger	44 000	44 000	44 000	
D-4104 Oppføring av søppelskur omsorgsleiligheter Sakrimoen	14 000			
D-4100 Oppføring av søppelskur utleieboliger	101 000			
D-4101 Oppføring av søppelskur trygdeleiligheter	7 000			
D-4110 Oppføring av søppelskur Bakkan	8 000			
D-4162 Oppføring av søppelskur Rønningen 29 og 30	14 000			
D-4100 Innkjøp av gresklippere Utleieleiligheter	15 000	5 000		
D-4700 Økning i støtten til idrettslag/-forreninger	40 000	40 000	40 000	40 000
D-4700 Oppkjøring av skiløyper	50 000	50 000	50 000	50 000
D-4710 Økt bokbudsjett i Grong folkebibliotek	30 000	30 000	30 000	30 000
D-7090 Folkehelsekoordinator i 17% stilling	89 000	89 000	89 000	89 000
D-4310 Kantklipping	100 000	70 000		
D-4310 Snøfres til liten traktor	35 000			
D-4391 Stilling nr. 15 som kommunal brannmann	31 000	25 000	25 000	25 000
D-4313 Ny avfallscontainer ved Laksen		30 000		
D-4311 Veglysrenovering		70 000	70 000	
D-4310 Autovernutskifting langs kommunale veier	70 000	70 000		
D-4391 Oppstartskostnader felles brannvern	99 000			
D-4181 Ny bastuovn	35 000			
Summer	**7 956 000**	**4 647 000**	**3 330 000**	**3 106 000**

Vedlegg 3; Kommunale betalingssatser (forslag som legges frem til behandling i egne saker)

	Prosentvis økning	Økning i kroner	Ny sats fom. 1.1.2014
ENDRING AV VANN- AVLØP- RENOVASJON OG FEIEGEBYRENE FRA 1.1.2014.			
Engangsgebyr tilknytning	Uendret		1 000,-
Abonnementsgebyr vann - næring	2%	20,-	1 024,-
Abonnementsgebyr vann - bolig	2%	20,-	1 024,-
Abonnementsgebyr avløp - næring	4%	58,-	1 507,-
Abonnementsgebyr avløp - bolig	4%	58,-	1 507,-
Vannmåler- enhetspris for vann kr/m3	2%	0,14	7,16
Vannmåler- enhetspris for avløp kr/m3	4%	0,51	13,31
Årsleie vannmåler inntil 25 millimeter	2%	5,-	247,-
Årsleie vannmåler inntil 26 -50 millimeter	2%	7,-	371,-
Årsleie vannmåler over 51 millimeter	2%	12,-	617,-
Vann Sats 1 - inntil 150 m^2 bruksareal	2%	25,-	1 290,-
Vann Sats 2 - mellom 151 m^2– 200 m^2 bruksareal	2%	34,-	1 720,-
Vann Sats 3 - mellom 201 m^2– 250 m^2 bruksareal	2%	42,-	2 149,-
Vann Hytter, fritidshus (Inkl. Bjørgan)	2%	13,-	646,-
Avløp Sats 1 - inntil 150 m^2 bruksareal	4%	92,-	2 396,-
Avløp Sats 2 - mellom 151 m^2– 200 m^2 bruksareal	4%	123,-	3 193,-
Avløp Sats 3 - mellom 201 m^2– 250 m^2 bruksareal	4%	154,-	3 992,-
Avløp Hytter, fritidshus (Inkl. Bjørgan)	4%	51,-	1 317,-
Renovasjon Abonnement 240 l.	6,8%	241,-	3 758,-
Renovasjon Abonnement 100 l, rabatt	Reduksjon 43%	-150,-	200,-
Renovasjon Abonnement 360 l, tillegg	Reduksjon 22%	-110,-	400,-
Heimekompostering, rabatt	Uendret		200,-
Hytterenovasjon(fritidsbolig)	16,8%	108,-	750,-
Tillegg for stativ mellom 20-30 meter fra godkjent veg	131%	170,-	300,-
Caravan oppstilling	16,8%	54,-	375,-
Slamtømming Pris pr. abonnent	3%	49,-	1 691,-
Slamtømming Pris pr. abonnent	3%	13,-	436,-
Et pipeløp på en bygning.....	Uendret		427,-
For andre og/eller flere pipeløp	Uendret		275,-
Fjerning av beksot eller andre oppdrag	Uendret		803,-
BETALINGSSATSER 2014 I BARNEHAGE, SFO, MUSIKK- OG KULTURSKOLEN			
Barnehage - heltid	3,2%	75,-	2 405,-
Barnehage - 80% plass	1,5%	32,-	2 164,-
Barnehage - 60% plass	1,5%	25,-	1 741,-
Barnehage - 40% plass	1,5%	18,-	1 266,-
Dagsats for kjøp av enkeltdager	3,5%	9,-	268,-
For sein henting 10 min.	3,5%	5,-	150,-
Sfo, Harran og GBU Helplass	3,5%	66,-	1 938,-
Sfo, Harran og GBU 80%	3,5%	60,-	1 767,-
Sfo, Harran og GBU 60%	3,5%	48,-	1 426,-
Sfo, Harran og GBU 40%	3,5%	35,-	1 035,-
Sfo, Bergsmo Helplass	3,5%	49,-	1 441,-

Sfo, Bergsmo 80%	3,5%	44,-	1 309,-
Sfo, Bergsmo 60%	3,5%	36,-	1 060,-
Sfo, Bergsmo 40%	3,5%	26,-	773,-
Kjøp av enkeltdager sfo	3,5%	6,-	171,-
Dagspris i skoleferier sfo	3,5%	6,-	171,-
For sein henting sfo	3,5%	6,-	165,-
Instrumentopplæring	3,5%	92,-	2 721,-
Musikkmoro	3,5%	69,-	2 042,-
Musikkbarnehage	3,5%	48,-	1 428,-
Instrumentleie	3,5%	10,-	302,-
BETALINGSSATSER FOR PRAKTISK BISTAND M.M. 2014			
Matombringing Hel porsjon middag	3,5%	3,-	83,-
Matombringing Halv porsjon middag	3,5%	2,-	57,-
Matombringing Tørrmat (frokost/kvelds)	5,0%	2,-	42,-
Besøkende – middag	Uendret		110,-
Besøkende - tørrmåltid	Uendret		65,-
For beboere i tryde- og omsorsboliger GHO som har kaffeservering med tilbehør på sykeheimen og servering for egne besøkende.			150,- pr, mnd
Hjemmetjenestene – under 2 G	3,5%	3,-	87,-
Hjemmetjenestene – mellom 2 og 3 G	3,6%	4,-	114,-
Hjemmetjenestene – mellom 3 og 4 G	4%	5,-	131,-
Hjemmetjenestene – mellom 4 og 5 G	3,5%	5,-	152,-
Hjemmetjenestene – over 5 G	3,5%	6,-	179,-
Trygghetsalarmer	2,1%	5,-	245,-
Renhold til private	4%	10,-	260,-
Vaskeritjenester – håndklær pr. stk	Uendret		15,-
Vaskeritjenester – jakker pr. stk	Uendret		30,-
Vaskeritjenester – bukser pr. stk	Uendret		25,-

Kommunestyrets vedtak:

1. Kommunestyret vedtar handlingsplan 2014, økonomiplan 2014-2017 og årsbudsjett 2014, med følgende obligatoriske budsjettskjema:

Budsjettskjema 1A – økonomiplanperioden 2014 - 2017

Beskrivelse	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Skatt på inntekt og formue	**-43 405 000**	**-51 271 000**	**-54 403 000**	**-54 403 000**	**-54 403 000**	**-54 403 000**
Ordinært rammetilskudd	**-89 962 000**	**-86 257 000**	**-89 520 000**	**-88 642 000**	**-87 811 000**	**-87 175 000**
Skatt på eiendom	**-14 216 000**	**-15 217 000**	**-15 167 000**	**-15 167 000**	**-15 867 000**	**-15 867 000**
Andre direkte eller indirekte skatter	**-6 287 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**	**-6 420 000**
Andre generelle statstilskudd	**-24 023 000**	**-23 819 000**	**-15 024 000**	**-14 934 000**	**-14 075 000**	**-12 976 000**
Herav:						
Momskompensasjon	*-6 690 000*	*-8 413 000*	*0*	*0*	*0*	*0*
Investeringskompensasjon	*-1 200 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*	*-1 260 000*
Flyktningetilskudd (Vertskommune og integrering)	*-16 133 000*	*-14 146 000*	*-13 764 000*	*-13 674 000*	*-12 815 000*	*-11 716 000*
Sum frie disponible inntekter	**-177 893 000**	**-182 984 000**	**-180 534 000**	**-179 566 000**	**-178 576 000**	**-176 841 000**
Renteinntekter og utbytte	**-2 436 000**	**-1 215 000**	**-705 000**	**-705 000**	**-705 000**	**-705 000**
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	**6 713 000**	**6 282 000**	**6 348 000**	**7 441 000**	**8 129 000**	**7 537 000**
Avdrag på lån	**12 402 000**	**12 310 000**	**12 878 000**	**14 349 000**	**14 316 000**	**14 066 000**
Netto finansinntekter/-utgifter	**16 679 000**	**17 377 000**	**18 521 000**	**21 085 000**	**21 740 000**	**20 898 000**
Dekning av tidl års regnskm merforbruk	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Til ubundne avsetninger	**13 142 000**	**500 000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Til bundne avsetninger	**12 693 000**	**4 005 000**	**4 375 000**	**4 375 000**	**4 375 000**	**4 375 000**
Bruk av tidl års regnskm mindreforbruk	**-12 042 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Bruk av ubundne avsetninger	**-3 592 000**	**-2 818 000**	**-1 412 000**	**-960 000**	**0**	**0**
Bruk av bundne avsetninger	**-12 104 000**	**-5 622 000**	**-8 205 000**	**-5 171 000**	**-4 691 000**	**-4 691 000**
Netto avsetninger	**-1 903 000**	**-3 935 000**	**-5 242 000**	**-1 756 000**	**-316 000**	**-316 000**
Overført til investeringsbudsjettet	**4 897 000**	**7 135 000**	**657 000**	**657 000**	**657 000**	**657 000**
Til fordeling drift	**-158 220 000**	**-162 407 000**	**-166 598 000**	**-159 580 000**	**-156 495 000**	**-155 602 000**
Sum fordelt drift	**154 678 000**	**162 407 000**	**166 598 000**	**159 580 000**	**156 495 000**	**155 602 000**
Merforbruk/mindreforbruk	**-3 542 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Budsjettskjema 1B Økonomiplan perioden 2014 – 2017

	Regnskap 2012	Oppr. bud. 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
1 Administrasjon og fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	13 256 000	12 216 000	12 556 000	12 556 000	12 256 000	12 256 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-10 000	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	13 246 000	12 216 000	12 556 000	12 556 000	12 256 000	12 256 000
2 Oppvekst og familie						
Netto driftsutgifter	57 857 000	50 608 000	55 639 000	53 639 000	52 706 000	52 239 000
+ Avsetning til fond	143 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-879 000	-484 000	0	0		0
Rammeområdets nettoutgifter	57 121 000	50 124 000	55 639 000	53 639 000	52 706 000	52 239 000

3 Helse og omsorg						
Netto driftsutgifter	67 133 000	75 548 000	77 962 000	76 990 000	75 287 000	74 820 000
+ Avsetning til fond	593 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-1 461 000	-896 000	-510 000	-510 000	-30 000	-30 000
Rammeområdets nettoutgifter	66 265 000	74 652 000	77 452 000	76 480 000	75 257 000	74 790 000
4 Kultur, næring og utvikling						
Netto driftsutgifter	20 676 000	21 194 000	23 082 000	19 111 000	18 962 000	19 003 000
+ Avsetning til fond	5 238 000	3 575 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000
- Bruk av fond	-3 834 000	-4 679 000	-7 812 000	-4 560 000	-4 560 000	-4 560 000
Rammeområdets nettoutgifter	22 080 000	20 090 000	19 225 000	18 506 000	18 357 000	18 398 000
5 Kirkeformål						
Netto driftsutgifter	2 050 000	2 204 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	0	0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	2 050 000	2 204 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000	2 236 000
6 Politisk styring, kontroll fellesutgifter						
Netto driftsutgifter	-5 030 000	2 618 000	-2 947 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000
+ Avsetning til fond	0	0	0	0	0	0
- Bruk av fond		0	0	0	0	0
Rammeområdets nettoutgifter	-5 030 000	2 618 000	-2 947 000	-3 022 000	-3 022 000	-3 022 000
7 Særregnskap						
Netto driftsutgifter	1 362 000	51 000	101 000	101 000	101 000	101 000
+ Avsetning til fond	6 490 000	0	0	0	0	0
- Bruk av fond	-7 852 000	-51 000	-101 000	-101 000	-101 000	-101 000
Rammeområdets nettoutgifter	0	0	0	0	0	0
8 Rammetilskudd, kons.kraft, eiendomsskatt*						
Netto driftsutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
+ Avsetning til fond	0					
- Bruk av fond	0					
Rammeområdets nettoutgifter	-2 626 000	-2 032 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000	-2 031 000
9 Diverse gebyrer (døgnmulkt)						
Netto driftsinntekter	0					
Rammeområdets nettoinntekter	0					
Sum fordelt netto til drift (sum "Netto driftsutgifter" foran)	154 678 000	162 407 000	166 598 000	159 580 000	156 495 000	155 602 000
Avsetning til fond	12 464 000	3 575 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000	3 955 000
Bruk av fond	-14 036 000	-6 110 000	-8 423 000	-5 171 000	-4 691 000	-4 691 000
Sum netto driftsutgift	153 106 000	159 872 000	162 130 000	158 364 000	155 759 000	154 866 000
Kontroll: Sum "Rammeområdets nettoutgifter" for rammene1-8 foran	153 106 000	159 872 000	162 130 000	158 364 000	155 759 000	154 866 000

* Omfatter

Ansvar 8100: Konsulent honorar ifb. Omtaksering av verker og bruk

Ansvar 8700: Kjøp av tjenester og konsesjonskraft.

Budsjettskjema 2A i økonomiplanperioden 2014 - 2017

	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Investeringer i anleggsmidler	46 870 000	46 137 000	21 228 000	64 300 000	43 000 000	0
Utlån og forskutteringer	3 599 000	3 584 000	4 657 000	657 000	657 000	657 000
Avdrag på lån	9 358 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	11 000 000
Avsetninger	555 000	4 471 000	39 000	39 000	39 000	39 000

Årets finansieringsbehov	60 382 000	55 192 000	26 924 000	65 996 000	44 696 000	11 696 000
Finansiert slik:	0	0	0	0		
Bruk av lånemidler	-25 593 000	-33 197 000	-18 690 000	-49 940 000	-23 400 000	0
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-1 485 000	-960 000			0	0
Tilskudd til investeringer	-14 172 000	-8 429 000	-1 480 000	-1 500 000	-11 000 000	-10 000 000
Mottatte avdrag på utlån, og refusjoner	-958 000	-1 000 000	-1 039 000	-1 039 000	-1 039 000	-1 039 000
Andre inntekter		0	-3 058 000	-12 860 000	-8 600 000	
Sum ekstern finansiering	-42 208 000	-43 586 000	-24 267 000	-65 339 000	-44 039 000	-11 039 000
Overført til driftsregnskapet	-4 897 000	-7 135 000	-657 000	-657 000	-657 000	-657 000
Bruk av avsetninger	-10 374 000	-4 471 000	-2 000 000	0	0	0
Sum finansiering	-57 479 000	-55 192 000	-26 924 000	-65 996 000	-44 696 000	-11 696 000
Udekket / udisponert	2 903 000	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 2B i økonomiplanperioden 2014 - 2017

Prosjekt / prosjektnavn	Regnskap 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Til investeringer i anleggsmidler	**46 870 000**	**46 137 000**				
Opprusting veier			1 000 000			
Ombygging helse- og omsorgstunet			358 000			
Rehabilitering 2-mannsbolig Bergsmo			1 520 000			
Lokaler skole, kulturskole samt regionalt kulturbygg			10 000 000	60 000 000	43 000 000	
Kjøp av kontorlokaler PPT/barnevern			3 950 000			
Møbler PPT/barnevern			325 000			
Nødstrøm Farstøa grunnvannskilde			350 000			
Hovedplan vann og avløp			350 000			
Fortau Trøahaugen - Høgbakkan			3 375 000			
Stedsutvikling Grong sentrum			-	4 300 000		
Sum fordelt til investering i anleggsmidler	**46 870 000**	**46 137 000**	**21 228 000**	**64 300 000**	**43 000 000**	**-**

2.Fordeling av netto driftsramme til hvert rammeområde foretas etter de bestemmelser som er gitt i kommunens økonomireglement. Det er kommunestyrets forutsetning at tjenestetilbudet skal holdes på et nivå som gjenspeiles i budsjettdokument m/ kommentarer og premisser framlagt av rådmannen 22. november 2013. Netto rammer fremgår av skjema 1B.

3. Investeringsbudsjett for 2014 vedtas i samsvar med rådmannens forslag datert 22. november 2013, herunder samlet låneopptak på kr 18.690.000,-.

4.Ved skattlegging for 2014 benyttes høyeste sats for det kommunale skattøret.
5. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2014:

- Faste eigedomar i heile kommunen(eiendomsskattelovens §3a)
- Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 7 promille.
- I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 4 promille
- Det innføres ikke bunnfradrag.

6. I medhold av eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer/bygninger for eiendomsskatt i 2014:
a) §7a: Eigedom åt stiftingar eller institusjoner som tek sikte på å gagna ein kommune, eit fylke eller staten.
b) §7b: Bygninger som har historisk verde. Kun eiendommer som er fredet fritas etter denne hjemmel.

7. Kommunestyret vedtar å frita for eiendomsskatt i 2014 følgende konkrete eiendommer;

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Hjemmelshaver	Merknad
30	6	5	Opplysningsvesenets Fond	Presteboligen (Grong kommune er fester av tomta)
29	1		Nord-Trøndelag Fylkeskommune	Grong videregående skole (Grong kommune er fester av tomta)
11	23		Friskgården Grong As	Friskgården
30	47		Torhild M. Bryhn og Ivar Grong	Den del av bygget som gjelder menighetshuset
29	17		Namdals Folkehøgskole	**Skoledelen** av virksomheten fritas. Boligene beskattes.
13	58		Nordtun AL	Nordtun grendehus
20	1	1	Sørheim Grendehus AL	Sørheim Grendehus
29	27	10	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Røde-Kors-huset på Mediå
20	1	8	Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte på Heia
			Grong Røde Kors Hjelpekorps	Hytte i Snøådalen
40	52		Harran Samfunnshus AL	Harran Samfunnshus
45	3		Heimdal Sanitetsforening	Fjerdingen Grendehus
44	8	6	Grong jakt og fiskeforening	Bane, Harran
44	8	3	Harran skytterlag	Bane, Harran
13	6		Olav Bergsmoen	Bergsmolåna
13	187		Anne Moe m/ fl.	Bergsmo skytteranlegg. (Grong skytterlag)
(37)	(2)		(Elg Elstad)	Haugen grendehus
29	83		Grong bolistiftelse	Grong boligstiftelse
29	118	127	Grong bolistiftelse	Grong boligstiftelse
29	157		Grong bolistiftelse	Grong boligstiftelse

8. Eiendomsskatten skal betales i fire terminer, 31. mars, 20. mai, 20. august og 20. november.

9. Ved taksering og utskriving av eiendomskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.

10. Avgifter og betalingssatser for 2014 behandles som særskilte saker.

11. For ansvarene f.o.m. 7050 t.o.m. 7059, som gjelder IN-kommunenes tiltaksbudsjett innenfor barnevern, tas det forbehold om regulering i samsvar med de til enhver tid gjeldende budsjettvedtak i de respektive kommuner. I henhold til Grong kommunes økonomireglement foretas slik intern budsjettregulering av rådmannen.

12. Kommunestyrets vedtak i sak 42/2011, pkt. 1 Tiltak fra fylte 60 år, endres til ”Tiltak fra fylte 62 år” fra og med 01.01.2014. Endringen gjøres gjeldende for alle ansatte fra fylte 60 til 62 år.

13. Det skal gjennomføres en forsvarlig prosess, jfr. Forvaltningslovens §37 og rundskriv Udir -2-2012 hvor innsparinger på kr 1.000.000,- i 2014 dekkes inn ved første budsjettregulering ved bruk av disposisjonsfond og et beløp på kr 3.000.000,- i 2015 og resten av planperioden dekkes inn av omorganisering av skolestrukturen i Grong. Prosessen skal vurdere sammenslåinger av grunnskoler, bruk av bygg og areal, omorganisering i ledelsesstruktur og administrasjon og vurdere hensiktsmessig organisering av de ulike trinnene i grunnskolen. Administrasjonen gis fullmakt til å foreta nødvendige endringer i budsjettskjemaene 1 a, 1 b, 2 a, 2 b jfr. de vedtatte endringene i pkt 13.

14. Kommunestyret vedtar en bemanningsøkning i barnehagene tilsvarende kr 235.000,-. Dette kommer i tillegg til de kr 200.000,- som allerede er lagt inn i budsjettet på reservert tilleggsbevilgning under ramme 2. Nødvendig budsjettregulering foretas ved første hovedregulering i 2014.

15. Kommunestyret vedtar at følgende punkter innarbeides i budsjettet for 2014 men at dette skjer under første budsjettregulering i 2014.
a)Videreføring av MOT
b)Ungdommens kulturmønstring i 2014, evt. i samarbeide med nabokommune.
Der det ikke vil være mulig å dekke disse kostnadene innenfor egen ramme er vi innstilt på å bruke av de økte konsesjonskraftmidlene som ikke er innbakt i budsjettforslaget.

16. Det iverksettes snarlig en utredning med tanke på å finne nye lokaler for voksenopplæringa i kommunen. Her må det ses på et evt. nybygg samt de muligheter som ligger ved bruk av egne eller leide lokaler.

17. Kommunestyret ber administrasjonen om en helhetlig økonomisk utredning med konkrete forslag til tiltak samt konsekvenser ut fra de måltall på innsparinger som allerede ligger inne i innstillingen til økonomiplanen. Utredningen gjennomføres første halvår i 2014